

Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta

Katedra trestního práva

Rigorózní práce

**Mimořádné opravné prostředky
v trestním řízení**

**Extraordinary remedies in criminal
proceedings**

Konzultant:

Doc. JUDr. Tomáš Gřivna, Ph.D.

Řešitel:

Mgr. Lucie Fejklová

Datum odevzdání práce:

duben 2015

„Prohlašuji, že jsem předkládanou rigorózní práci vypracovala samostatně, všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.“

V Praze dne 25.4.2015

Mgr. Lucie Fejklová

„Ráda bych poděkovala panu Doc. JUDr. Tomáši Gřivnovi, Ph.D., vedoucímu mé rigorózní práce, za odborné rady a pomoc při zpracování této práce.“

V Praze dne 25.4.2015

Mgr. Lucie Fejklová

OSNOVA

Úvod.....	7
1 Opravné prostředky	10
1.1 Podstata opravného řízení v trestním řízení	10
1.2 Principy trestního řízení	12
1.2.1 Revizní princip.....	12
1.2.2 Apelační princip.....	13
1.2.3 Kasační princip	13
1.2.4 Devolutivní účinek.....	13
1.2.5 Suspenzivní účinek	14
1.2.6 Beneficium cohaesionis	14
1.2.7 Zákaz reformationis in peius	14
1.2.8 Princip vázanosti soudu podaným opravným prostředkem	14
1.3 Zásady v trestním řízení	15
1.3.1 Zásada řádného zákonného procesu	15
1.3.2 Zásada zajištění práva na obhajobu	15
1.3.3 Zásada spolupráce se zájmovými sdruženími občanů	15
1.3.4 Zásada oficiality.....	16
1.3.5 Zásada legality	16
1.3.6 Zásada rychlosti řízení	16
1.3.7 Zásada zdrženlivosti	16
1.3.8 Zásada obžalovací.....	16
1.3.9 Zásada veřejnosti	17
1.3.10 Zásada presumpce nevinny	17
1.3.11 Zásada vyhledávací.....	18
1.3.12 Zásada ústnosti.....	18
1.3.13 Zásada bezprostřednosti.....	18
1.3.14 Zásada volného hodnocení důkazů	18
1.3.15 Zásada zjištění skutkového stavu věci	19
1.3.16 Právo na spravedlivý proces	19
2 Historický vývoj mimořádných opravných prostředků.....	20
2.1 Počátek opravných prostředků	20
2.2 Historický vývoj dovolání.....	21
2.3 Historický vývoj stížnosti pro porušení zákona	23
2.3.1 Počátky vývoje stížnosti pro porušení zákona.....	23
2.3.2 Historický vývoj v socialistickém Československu	24
2.4 Historický vývoj obnovy řízení.....	25
2.4.1 Počátky vývoje obnovy řízení	25
2.4.2 Historický vývoj v socialistickém Československu	28
2.4.2.1 Zákon č. 87/1950 Sb.	28
2.4.2.2 Zákon č. 64/1956 Sb.	29
3 Dovolání	31
3.1 Podstata dovolání	31

3.2	Předmět a důvody dovolání.....	31
3.2.1	Předmět dovolání	31
3.2.2	Důvody dovolání	39
3.3	Osoby oprávněné podat dovolání.....	40
3.4	Lhůty pro podání dovolání	41
3.5	Podání dovolání.....	43
3.5.1	Obsah dovolání	44
3.6	Nepřípustnost dovolání	45
3.6.1	Blanketní dovolání.....	46
3.7	Zpětvzetí dovolání.....	47
3.8	Vzdání se dovolání.....	48
3.9	Řízení u soudu prvního stupně.....	48
3.10	Řízení u dovolacího soudu	49
3.10.1	Formální posouzení dovolání	49
3.10.2	Rozsah přezkumné činnosti	49
3.10.3	Zásady dovolacího soudu	50
3.11	Rozhodnutí dovolacího soudu.....	52
3.11.1.1	Neveřejné zasedání	52
3.11.1.2	Veřejné zasedání	55
3.11.1.3	Zamítnutí dovolání.....	56
3.12	Další řízení po rozhodnutí o dovolání	57
3.12.1	Nové projednání věci.....	57
3.12.2	Nepřípustnost opravného prostředku.....	58
4	Stížnost pro porušení zákona.....	59
4.1	Podstata stížnosti pro porušení zákona	59
4.2	Předmět a důvody stížnosti pro porušení zákona	59
4.2.1	Předmět stížnosti pro porušení zákona	59
4.2.1.1	Výroky rozhodnutí a jejich napadení.....	60
4.2.1.2	Pravomocné rozhodnutí učiněné na podkladě vadného postupu řízení.....	61
4.2.1.3	Orgány, jejichž rozhodnutí může být napadeno	62
4.2.1.4	Absolutně zmatečná rozhodnutí	63
4.2.2	Důvody stížnosti pro porušení zákona.....	64
4.2.2.1	Porušení zákona	65
4.2.2.2	Vadný postup řízení	66
4.2.2.3	Důvody stížnosti pro porušení zákona podané proti výroku o trestu ..	66
4.2.3	Zrušení § 272 TR a 274 TR (věta čtvrtá).....	67
4.3	Podání stížnosti pro porušení zákona	68
4.3.1	Subjekt oprávněný podat stížnost pro porušení zákona.....	68
4.3.2	Podnět k podání stížnosti pro porušení zákona.....	70
4.3.3	Lhůty pro podání stížnosti pro porušení zákona.....	71
4.3.4	Nepřípustnost podání stížnosti pro porušení zákona	71
4.3.5	Statistika podaných stížností pro porušení zákona	73
4.4	Řízení u Nejvyššího soudu.....	74
4.4.1	Druhy jednání Nejvyššího soudu.....	76
4.4.1.1	Veřejné zasedání	76

4.4.1.2	Neveřejné zasedání	77
4.4.1.3	Odložení nebo přerušení výkonu rozhodnutí	77
4.4.2	Rozsah přezkumu	77
4.4.2.1	Rozšíření rozsahu přezkumu	78
4.5	Rozhodnutí Nejvyššího soudu	78
4.5.1	Zákaz reformationis in peius	79
4.5.2	Princip beneficio cohaesionis	79
4.5.3	Nepřípustnost opravného prostředku proti rozhodnutí Nejvyššího soudu ..	79
4.5.4	Způsoby rozhodnutí o podané stížnosti pro porušení zákona	80
4.5.4.1	Zamítnutí stížnosti pro porušení zákona	80
4.5.4.2	Vyslovení porušení zákona	81
4.6	Další řízení po rozhodnutí o stížnosti pro porušení zákona	83
5	Obnova řízení	85
5.1	Podstata obnovy řízení	85
5.2	Předmět a důvody obnovy řízení	86
5.2.1	Předmět obnovy řízení	86
5.2.1.1	Rozsudek	89
5.2.1.2	Trestní příkaz	89
5.2.1.3	Usnesení o zastavení trestního stíhání	89
5.2.2	Důvody obnovy řízení	90
5.2.2.1	Nové důkazy a skutečnosti orgánu činnému v trestním řízení dříve neznámé	91
5.2.2.2	Trestný čin některého orgánu činného v trestním řízení	95
5.2.2.3	Nález Ústavního soudu, kterým byl zrušen právní předpis nebo jeho část	96
5.3	Osoby oprávněné podat návrh na obnovu řízení	96
5.4	Podání návrhu na obnovu řízení	97
5.4.1	Podání návrhu ve prospěch obviněného	97
5.4.1.1	Beneficium cohaesionis	98
5.4.2	Podání návrhu v neprospěch obviněného	98
5.4.3	Zpětvzetí návrhu na povolení obnovy řízení	99
5.4.4	Oznamovací povinnost soudů a jiných státních orgánů	99
5.5	Řízení o návrhu na povolení obnovy a rozhodnutí o něm	100
5.5.1	Soud příslušný k rozhodování o návrhu na obnovu	100
5.5.2	Formální a obsahové náležitosti návrhu	102
5.5.3	Projednání návrhu na povolení obnovy	103
5.5.3.1	Neveřejné zasedání	103
5.5.3.2	Veřejné zasedání	103
5.5.4	Rozhodnutí o návrhu na povolení obnovy řízení	105
5.5.4.1	Zamítnutí návrhu na obnovu	105
5.5.4.2	Povolení obnovy řízení	110
5.5.5	Stížnost proti rozhodnutí o návrhu na povolení obnovy řízení	112
5.6	Řízení po povolení obnovy	113
5.6.1	Rozhodnutí o vazbě a o stanovení trestu za trestné činy obnovou nedotčené	114
5.6.1.1	Rozhodnutí o vazbě	114
5.6.1.2	Rozhodnutí o přiměřeném trestu za zbývající trestné činy	115

5.6.2	Důsledky povolení obnovy řízení jen ve prospěch obviněného	115
5.6.3	Vlastní obnovené řízení	117
6	Komparace mimořádných opravných prostředků.....	119
	Závěr.....	123
	Seznam zkratk	131
	Použitá literatura	132
	Přílohy	140
	Vzory podání	140
	Dovolání	140
	Stížnost pro porušení zákona	153
	Obnova řízení.....	157
	Vzory rozhodnutí.....	161
	Dovolání	161
	Obnova řízení.....	162
	Resumé	173
	Abstract	174
	Název práce v českém jazyce.....	176
	Klíčová slova v českém jazyce.....	176
	Název práce v anglickém jazyce	176
	Klíčová slova v anglickém jazyce.....	176

Úvod

Pro svoji rigorózní práci jsem si zvolila téma Mimořádné opravné prostředky v trestním řízení. Důvodů pro zvolení daného tématu bylo více. Na jedné straně to byl můj zájem o trestní právo jako takové, na straně druhé osobní zkušenost v pracovním prostředí, kde mám možnost aplikovat své teoretické znalosti z trestního práva v praxi.

Opravné prostředky dělíme na řádné a mimořádné. Mezi mimořádné opravné prostředky řadíme dovolání, stížnost pro porušení zákona a obnovu řízení. Do řádných opravných prostředků patří odvolání, stížnost a odpor.

Účelem této práce není popis opravných prostředků v souhrnu, ale vybrala jsem si pouze mimořádné opravné prostředky v trestním řízení. Rigorózní práci jsem zaměřila na komparaci mimořádných opravných prostředků, práce je v první části výkladová a poté komparativní. Za cíl si kladu vystihnout význam mimořádných opravných prostředků a jejich účel, provést jejich komparaci, nalézt výkladové problémy a následně se zamyslet nad návrhy *de lege ferenda*. Tato rigorózní práce je vzhledem ke svému tématu převážně teoretická a poté je čteně doplněna o judikaturu Ústavního a Nejvyššího soudu České republiky, která, dle mého názoru, reflektuje problematiku a nastiňuje řešení případů v praxi. Teoretické poznatky jsou tak následně doplněny o rozhodnutí soudů, jež svou povahou sjednocují rozhodovací činnost soudů nižších stupňů, vykládají zákonné znění právní úpravy a předkládají odpověď na sporné otázky.

Všeobecným účelem opravných prostředků je zjištění materiální pravdy a zájem na ochraně před nesprávnými rozhodnutími. Mimořádné opravné prostředky znamenají prodlužování řízení a prolomení principu nezměnitelnosti rozhodnutí, která jsou pravomocná, a proto by se jich mělo využívat v případě výjimečných důvodů. Prolomení právní moci je závažný krok, jenž narušuje princip právní jistoty, proto je při posuzování nutné vyhodnotit, zda převažuje v konkrétním případě zájem na nápravě vad, nebo zájem na stabilitě rozhodnutí a právní jistotě stran řízení. O všech třech opravných prostředcích rozhoduje soud, směřují proti rozhodnutí, která jsou v právní moci. Tato rozhodnutí jsou závazná (materiální právní moc) a nezměnitelná (formální právní moc).

Opravné řízení není obligatorní, jde o dispoziční úkon bez ohledu na to, zda jde o řádný, nebo mimořádný opravný prostředek. Stejně tak opravný prostředek řádný i mimořádný mohou oprávněné osoby vzít zpět.

Mimořádné opravné prostředky, stojící na samém konci trestního řízení, jsou velmi důležitou a nepostradatelnou součástí, jež umožňuje nápravu nesprávného rozhodnutí a záruku spravedlivého procesu. I v řízení o řádných opravných prostředcích může nastat soudní pochybení a náprava je v této fázi řízení možná jen podáním mimořádných opravných prostředků.

Pokud budu v jednotlivých kapitolách práce zmiňovat slovo řízení, myslím tím trestní řízení, pokud budu používat pojem soud bez dalšího, mám na mysli Nejvyšší soud České republiky. Pojmem opravný prostředek vždy označuji mimořádný opravný prostředek, pokud není uvedeno jinak.

Ve své práci jsem vynechala právní úpravu mladistvých, a to i vzhledem k již tak širokému tématu, neboť mám za to, že tato právní úprava je námětem pro samostatné téma.

V první kapitole této rigorózní práce se budu zabývat mimořádnými opravnými prostředky v jejich obecné podobě, čímž si dávám za cíl uvést mimořádné opravné prostředky v systému opravných prostředků. Pro pochopení mimořádných opravných prostředků je dle mého názoru důležité zmínit principy a zásady trestního řízení. Za prvé se tyto zásady prolínají celou prací, a za druhé mám za to, že jsou nedílnou součástí systému opravných prostředků. Popíši principy a účely bez ohledu na jejich využívání v řádných, nebo mimořádných opravných prostředcích.

Ve druhé kapitole zmíním historický vývoj mimořádných opravných prostředků. Počátky opravných prostředků sahají do období feudalismu a postupem času se začaly členit na řádné a mimořádné. Zatímco obnova řízení byla poprvé právně zakotvena v trestním řádu z roku 1873, stížnost pro porušení zákona se poprvé objevila v trestním řádu z roku 1950. Poměrně novým mimořádným opravným prostředkem je dovolání, které máme v Českém právním řádu až od roku 2001 s účinností od 1.1.2002.

Třetí kapitola je věnována současné právní úpravě dovolání. Je zde vymezen předmět a důvody dovolání, osoby, jež jsou oprávněny tento mimořádný opravný prostředek podat, a v jaké časové lhůtě. Poté následuje právní úprava řízení o dovolání, náležitosti návrhu, rozhodnutí o něm a postup po rozhodnutí o dovolání. Stejným

způsobem je následně rozložena i čtvrtá kapitola o stížnosti pro porušení zákona a pátá kapitola o obnově řízení. Každý z těchto mimořádných opravných prostředků však má jiný účel.

Dovolání směřuje k nápravě taxativně vyjmenovaných vad rozhodnutí soudů nebo k přezkumu uloženého trestu odnětí svobody na doživotí. Dovoláním je možné odstranit v zásadě právní vady pravomocných soudních rozhodnutí a jeho předmětem může být jen rozhodnutí soudu ve věci samé, pokud soud rozhodl ve druhém stupni a zákon to připouští.

Stížnost pro porušení zákona lze podat proti pravomocnému rozhodnutí soudu a státního zástupce, kterým byl porušen zákon nebo které byly učiněny na základě vadného postupu řízení. Tento mimořádný opravný prostředek slouží k nápravě právních vad i nedostatků ve skutkovém zjištění, pokud jsou tyto nedostatky důsledkem vadného právního hodnocení skutku nebo vadného postupu řízení. Stížnost pro porušení zákona je oprávněn podat pouze ministr spravedlnosti.

Obnova řízení je mimořádný opravný prostředek, kterým lze napadnout jen některá pravomocná rozhodnutí, jimiž skončilo trestní stíhání. Používá se pro odstranění nedostatků ve skutkových zjištěních, neboť v tu dobu nebyly známy všechny rozhodné skutečnosti a důkazy, protože vyšly najevo až po nabytí právní moci původního rozhodnutí. Posuzuje se otázka, zda by nové důkazy a skutečnosti, jež byly dříve orgánům činným v trestním řízení neznámé, mohly odůvodnit jiné rozhodnutí.

V samotném závěru práce se zaměřím na komparaci mimořádných opravných prostředků a zamyslím se nad úvahami *de lege ferenda*.

Na konci práce se nachází seznam zkratek, jež jsem při psaní používala, seznam literatury, ze které jsem čerpala, resumé v českém a anglickém jazyce, název práce a klíčová slova v těchto dvou jazycích, a následně přílohy, kterými doplňuji svou práci o vzory podání a rozhodnutí.

1 Opravné prostředky

1.1 Podstata opravného řízení v trestním řízení

Základním předpokladem stability pravomocných rozhodnutí v trestním řízení je jejich nezměnitelnost; v trestním řízení však nelze vyloučit závažné pochybení, které by mělo za následek nesprávné a nespravedlivé rozhodnutí. Vady mohou být ve zjištění skutkových okolností nebo v nesprávné aplikaci právních norem orgány činnými v trestním řízení. Opravné prostředky mají zejména odstraňovat a napravit omyly a chyby, jež se vyskytly v průběhu řízení, slouží tedy k přezkumu a nápravě právních i skutkových vad.

Z tohoto důvodu zákon připouští prolomení právní moci rozhodnutí ve věcech trestních mimořádnými opravnými prostředky, o kterých rozhoduje soud. Mezi mimořádné opravné prostředky patří dovolání, stížnost pro porušení zákona a obnova řízení.¹ K těmto zásahům do právní jistoty by mělo docházet zcela výjimečně, neboť prolamují institut právní moci rozhodnutí. Mimořádné opravné prostředky se povolují jen z velmi závažného důvodu. V našem trestním řádu tedy nalézáme relativní, nikoli absolutní nezměnitelnost rozhodnutí.

Použití mimořádných opravných prostředků je omezeno výčtem mimořádných opravných prostředků, okruhem rozhodnutí, jež mohou být napadena, okruhem osob oprávněných podat mimořádný opravný prostředek, lhůtou, v níž je nutné opravný prostředek podat, výčtem vad a pochybení, které je možné prostřednictvím jednotlivých mimořádných prostředků namítat, a zvláštními formálními požadavky na podání, jehož obsahem je mimořádný opravný prostředek.

Hlavním důvodem právní úpravy mimořádných opravných prostředků je úvaha o možné nesprávnosti jakéhokoliv rozhodnutí orgánů činných v trestním řízení, které může být nesprávné i z objektivního hlediska, kdy vzhledem ke složitosti a ke komplikovanosti skutkových a právních otázek dochází k chybám a nedostatkům, jež pak ovlivňují správnost rozhodnutí. Mimořádné opravné prostředky slouží k odstraňování zásadních pochybení poté, co již nabylo právní moci.

1. JELÍNEK, J. et al. *Trestní právo procesní*. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2013. s. 683.

Opravné řízení spočívá v přezkoumávání rozhodnutí (Přezkoumávání rozhodnutí je činnost orgánů činných v trestním řízení spočívající v prověření a v posouzení rozhodnutí, které učinily jiné, zpravidla nižší orgány.²⁾ v trestních věcech z hlediska jejich zákonnosti, důvodnosti a správnosti předešlého řízení. Podstata opravného řízení směřuje k prověření zjištěného skutkového stavu a jeho právního posouzení, nevytváří se zde nová skutková zjištění.

„Obecný význam přezkoumávání rozhodnutí spočívá:

- *ve zvýšení možnosti nalezení skutkového stavu věci a správného právního orgánu posouzení cestou prověření předchozích postupů a závěrů jiných orgánů činných v trestním řízení,*
- *ve zvýšení záruky zákonnosti rozhodování, a vůbec v celkové činnosti orgánů činných v trestním řízení,*
- *v odstranění chyb a nedostatků konkrétního rozhodnutí v konkrétní trestní věci.“³*

V každém konkrétním případě je nutné posoudit význam uvedených zájmů, aby se do právní moci zasahovalo skutečně jen v nezbytných případech, narušuje se tím totiž i obecná autorita soudní moci. Tomu odpovídá i omezený okruh osob oprávněných podat mimořádný opravný prostředek, taxativně vymezené důvody podání a podmínky pro jeho rozhodnutí v neprospěch obviněného. Prolomení právní moci rozhodnutí závažným způsobem narušuje princip právní jistoty. Je tedy důležité posoudit, zda v daném případě převyšuje zájem na právní jistotě účastníků řízení a stabilitě řízení, nebo na nápravě vad. Právní moc rozlišujeme na materiální (závaznost) a formální (nezměnitelnost).

Mimořádné opravné prostředky jsou výjimkou ze zásady *ne bis in idem*, ta je formulována v čl. 40 odst. 6 LZPS, který stanoví, že nikdo nemůže být trestně stíhán za čin, pro nějž byl již pravomocně odsouzen nebo zproštěn obžaloby. Tato zásada výslovně nevylučuje uplatnění mimořádných opravných prostředků.

2. ŠÁMAL, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1990. s. 3.
3. ŠÁMAL, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1990. s. 4.

Snahu o výjimečnost používání mimořádných opravných prostředků bych odůvodnila ve shrnutí následujícími nejdůležitějšími korektivy:

- každý z mimořádných opravných prostředků je zaměřen na jiný okruh vad (lze použít více opravných prostředků proti tomu samému rozhodnutí),
- okruh rozhodnutí, proti kterým je možné podat mimořádný opravný prostředek, je omezen - a to za prvé taxativním výčtem jednotlivých rozhodnutí, a za druhé u některých mimořádných prostředků je třeba vyčerpat řádné opravné prostředky.
- okruh oprávněných osob pro podání mimořádného opravného prostředku,
- lhůta, ve které je nutné podat mimořádný opravný prostředek,
- vady, jež mohou být namítány,
- speciální forma jako další speciální požadavek.

1.2 Principy trestního řízení

Právní principy, právní ideje, jimiž je ovládáno trestní řízení, jsou projevem právně politického a právně filosofického přístupu k trestnímu řízení. Je to základ, na kterém je vybudována organizace trestního řízení a pravena činnost orgánů.

Opravné řízení je součástí trestního řízení a uplatňují se v něm specifické principy, které jsou charakteristické pro řízení o opravných prostředcích.

1.2.1 Revizní princip

Revizní princip je vázán k rozsahu, v jakém je na základě podaného opravného prostředku proveden přezkum původního rozhodnutí, které učinil orgán nižšího stupně.

Tento princip znamená, že orgán projedávající napadené rozhodnutí úplně přezkoumává všechny jeho výroky, proti nimž lze podat opravný prostředek. Nutné je posoudit správnost takového výroku z hlediska právních i skutkových vad, a to hmotněprávních i procesních, a dále přezkoumat řízení, jež napadenému rozhodnutí předcházelo z hlediska případných vad, které mohly způsobit, že byl výrok nesprávný,

nebo že chyběl. Opakem tohoto principu je přezkum jen z důvodu uvedeném v podaném opravném prostředku nebo vyjmenovaném výslovně zákonem.

Revizní princip je buď úplný, anebo neúplný. Při úplném revizním principu je přezkoumáváno celé rozhodnutí ohledně všech dotčených osob. Při neúplném revizním principu se zkoumá jen ta část, která se týká osoby, ohledně níž bylo opravné řízení zahájeno. V České republice je používán omezený princip doplněný o beneficium cohaesionis (více viz kapitola 1.2.6 Beneficium cohaesionis).

1.2.2 Apelační princip

Při uplatnění apelačního principu orgán, který přezkoumává nesprávné rozhodnutí, pokud zjistí vady, toto rozhodnutí zruší, opraví a sám vynese nové rozhodnutí a odstraní vady (přezkoumávají se právní i skutkové vady a probíhá zde dokazování).

1.2.3 Kasační princip

Při aplikaci kasačního principu orgán, který přezkoumává nesprávné rozhodnutí, toto rozhodnutí zruší a věc vrátí k novému projednání a rozhodnutí (skutkový stav je pro něj již závazný). Pokud se napadené rozhodnutí vyznačuje vadami natolik zásadními, soud toto rozhodnutí zruší a vrátí příslušnému orgánu.

1.2.4 Devolutivní účinek

Tento účinek znamená přenos rozhodnutí o opravném prostředku na jiný orgán, než je ten, jenž rozhodoval v původním řízení. Rozhodnutí se přenáší zpravidla na orgán vyššího stupně, a je tím tak zajištěn kvalitnější přezkum na odbornější úrovni.

1.2.5 Suspensivní účinek

Suspensivní účinek znamená, že podaný opravný prostředek má za následek odklad výkonu rozhodnutí. Odklad je zde proto, aby výkonem rozhodnutí nebyl zmařen účel opravného prostředku nebo aby případné neodložení neznamenalou velkou újmu. Suspensivní účinek u mimořádných opravných prostředků nepřichází v úvahu na rozdíl od řádných opravných prostředků. Výkon rozhodnutí u mimořádných opravných prostředků lze odložit nebo přerušit novým rozhodnutím orgánu, jenž rozhoduje o mimořádném opravném prostředku.

1.2.6 Beneficium cohaesionis

Tento princip nazývaný také jako „dobrodiní záležitosti v souvislosti“ znamená, že změna rozsudku má dopad i na třetí osobu, která opravný prostředek nepodala, jestliže důvod, pro nějž byl rozsudek změněn, je také v její prospěch. Soud existenci společného důvodu pro uplatnění zásady zkoumá z úřední povinnosti. Vždy se tato zásada uplatní u všech mimořádných opravných prostředků ve vztahu ke spoluobviněnému a zúčastněné osobě. Tento princip je průlomem do principu nezměnitelnosti rozhodnutí, které vyplývá z právní moci rozhodnutí.

1.2.7 Zákaz reformationis in peius

Zákaz změny k horšímu znamená, že nelze zhoršit postavení osoby, jež podala opravný prostředek nebo v jejíž prospěch byl jinou osobou podán. Předpokladem je vedení opravného řízení výhradně ve prospěch této osoby. Cílem tohoto zákazu je odstranění obav z rizika zhoršení situace těchto osob, jež podaly opravný prostředek ve svůj prospěch, a podání mimořádného opravného prostředku bez obav.

1.2.8 Princip vázanosti soudu podaným opravným prostředkem

Soud je vázán podaným opravným prostředkem jednak rozsahem napadení rozhodnutí, dále uvedenými vadami, které podle oprávněných osob má napadené

rozhodnutí. Výjimky z této zásady jsou výše zmíněné principy beneficium cohaesionis a zákaz reformationis in peius.

1.3 Zásady v trestním řízení

Trestní řízení ovládají zásady, jež zaručují ochranu lidských práv a základních svobod a výkon státní moci spolu s realizací účelu trestního práva, který spočívá v zjištění pachatele trestného činu, v potrestání za toto jednání, v ochraně společnosti před opakováním takového jednání a také v dalším případném odrazení pachatele od páchání trestné činnosti.

Některé zásady jsou zakotveny na ústavní úrovni, některé v jiných zákonech. Základní zásady typické pro trestní řízení jsou uvedeny v § 2 TŘ.

1.3.1 Zásada řádného zákonného procesu

Zásada, že nikdo nemůže být stíhán jinak než ze zákonných důvodů a způsobem, který stanoví zákon (§ 2 odst. 1 TŘ), se uplatňuje v celém trestním řízení. Opravné řízení plní funkci kontrolního řízení a zaručuje řádný zákonný proces. Opravné řízení v České republice nabízí všestranný přezkum rozhodnutí a naplňuje tuto zásadu.

1.3.2 Zásada zajištění práva na obhajobu

Tato zásada zaručuje plnou ochranu zákonných zájmů a práv osoby, proti které se vede řízení tak, aby byly náležitě a včas objasněny skutečnosti, jež zbavují tuto osobu viny, nebo její vinu alespoň zmírňují. Jedno ze základních práv této osoby je podat opravné prostředky, pokud má za to, že bylo rozhodnuto chybně.

1.3.3 Zásada spolupráce se zájmovými sdruženími občanů

Smyslem zásady spolupráce se zájmovými sdruženími občanů je předcházení a zamezování trestné činnosti a posílení výchovného působení trestního řízení.

Spolupráce orgánů činných v trestním řízení se zájmovými sdruženími občanů je klíčová hlavně pro přípravné řízení a hlavní líčení, dále pak pro vykonávací řízení.

1.3.4 Zásada oficiality

Zásada oficiality je vyjádřena v § 2 odst. 4 TŘ tak, že nestanoví-li zákon jinak, postupují orgány činné v trestním řízení z úřední povinnosti. Zásada oficiality je u mimořádných opravných prostředků prolomena, protože ty se podávají vždy na podnět. Podání mimořádného opravného prostředku není obligatorní součástí trestního řízení a jeho konání je závislé na podání takového prostředku oprávněnou osobou.

1.3.5 Zásada legality

Zásada legality je projevem nutnosti postihnout veškeré trestné činy, o nichž se státní zástupce dozví. U mimořádných opravných prostředků se tato zásada prolíná s oprávněními státního zástupce podat mimořádný opravný prostředek.

1.3.6 Zásada rychlosti řízení

Rychlost řízení je ukazatelem toho, že soud rozhoduje na základě předloženého spisu a období průlomu do právní moci by mělo být co nejkratší. Zásah do právní moci je mimořádná okolnost a období narušující stabilitu rozhodnutí a právní jistotu by mělo být co nejkratší.

1.3.7 Zásada zdrženlivosti

Tato zásada je zaručena Ústavou co do požadavku plného šetření zaručených občanských práv.

1.3.8 Zásada obžalovací

Zásada obžalovací je vyjádřena v § 2 odst. 8 TŘ, její podstatou je rozdělení procesních funkcí mezi různé procesní subjekty, mezi obžalobu, obhajobu a soud.

Opravné řízení se vede pouze za předpokladu, že byl opravný prostředek podán. Soud sám nemůže řízení zahájit. Strany mají v opravném řízení širokou možnost podávat opravné prostředky. Opravné řízení je fakultativní stádium a je vedeno v rozsahu, jenž je podaným opravným prostředkem vymezen.

1.3.9 Zásada veřejnosti

Zásada veřejnosti je v trestním řádu zakotvena v § 2 odst. 10, podle něhož se trestní věci před soudem projednávají veřejně tak, aby se občané mohli projednávání účastnit a jednání sledovat. Při řízení o mimořádných opravných prostředcích se rozhoduje ve veřejném zasedání. V neveřejném zasedání lze opravný prostředek zamítnout pro formální nedostatky. Nikdy nelze překročit Ústavou zaručené veřejné vyhlášení rozsudku.

1.3.10 Zásada presumpce nevinny

Zásada presumpce nevinny je uplatňována při mimořádném opravném prostředku směřujícím proti zprošťujícímu rozsudku, proti usnesení o zastavení trestního stíhání nebo jinému rozhodnutí, kterým bylo řečeno, že jednání obviněného není trestným činem. Tato zásada se v opravném řízení prolíná především s možností podat opravný prostředek, jelikož ten je v podstatě vyjádřením pochybností o rozhodnutí. Úplné vyjádření této zásady je v § 2 odst. 2 TŘ, který říká, že dokud pravomocným odsuzujícím rozsudkem soudu není vyslovena vina, nelze na toho, proti komu se vede trestní řízení, hledět, jako by byl vinen. Domněnka nevinny je ústavněprávní zásadou, je předmětem ústavní ochrany (č. 40 odst. 2 Listiny – každý, proti komu je vedeno trestní řízení, je považován za nevinného, pokud pravomocným odsuzujícím rozsudkem soudu nebyla jeho vina vyslovena). Při dokazování v řízení platí, že vina musí být obviněnému prokázána zákonnými prostředky, obviněný není povinen dokazovat svoji nevinu.⁴

4. JELÍNEK, J. et al. *Trestní právo procesní*. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2013. s. 140.

1.3.11 Zásada vyhledávací

Tato zásada konkretizuje zásadu oficiality v důkazním řízení, jedná se o povinnost orgánů činných v trestním řízení, aby z vlastní iniciativy bez návrhu stran zjišťovaly a objasňovaly všechny potřebné skutečnosti. U mimořádných opravných prostředků se dokazování neprovádí vůbec nebo jen velmi omezeně.

1.3.12 Zásada ústnosti

Soud rozhoduje na základě ústně provedených důkazů a přednesů stran (§ 2 odst. 11 TŘ). Zásada ústnosti je při mimořádném opravném řízení oslabena, neboť skutkový stav je pro Nejvyšší soud závazný a rozhoduje na podkladě spisu. U obnovy řízení jsou naopak předkládány nové skutečnosti, jež by mohly odůvodnit nové rozhodnutí ve věci.

1.3.13 Zásada bezprostřednosti

Zásada bezprostřednosti znamená, že soud by měl rozhodnout jen na základě důkazů, které byly provedeny v řízení před soudem (§2 odst. 12 TŘ). Při kasačním principu nejsou vytvořeny podmínky pro uplatnění zásady bezprostřednosti. Tato zásada se uplatní jen zprostředkovaně ve dvou směrech, za prvé, pokud orgán, který rozhoduje o opravném prostředku, rozhoduje na základě totožného skutkového zjištění (jako soud prvního stupně), a za druhé, pokud je zjištěno pochybení, přezkumný orgán napadené rozhodnutí zruší a vrátí zpět k novému projednání a rozhodnutí orgánu, jenž ve věci rozhodoval v prvním stupni.⁵

1.3.14 Zásada volného hodnocení důkazů

Podle § 6 odst. 6 TŘ orgány činné v trestním řízení hodnotí důkazy podle svého vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu. V opravném řízení je předmětem přezkumné činnosti i

5. ŠÁMAL, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1990. s. 63.

postup orgánu činného v trestním řízení, jehož rozhodnutí je předmětem přezkumu, při volném hodnocení důkazů a jejich důvodnosti.

1.3.15 Zásada zjištění skutkového stavu věci

Zato zásada reflektuje nutnost zjištění skutkového stavu v takovém rozsahu, aby byl průběh jasný v podstatných rysech. Skutkový stav musí být zajištěn v takovém rozsahu, aby byl zřejmý průběh dokazovaného skutkového děje.

1.3.16 Právo na spravedlivý proces

Tato zásada je zakotvena v čl. 6 Úmluvy. Dle této zásady lze stíhat jen ze zákonných důvodů a zákonem stanoveným způsobem. Při spravedlivém procesu má každý právo, aby o trestním obvinění proti němu rozhodoval spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě nezávislý soud.

2 Historický vývoj mimořádných opravných prostředků

2.1 Počátek opravných prostředků

V období feudalismu nebylo trestní a civilní řízení rozlišováno ani se opravné prostředky nerozlišovaly na řádné a mimořádné. Proto se budu v úvodní části historického vývoje zabývat opravnými prostředky obecně. Jejich členění přichází až později. V období raně feudálního státu byla soudní moc vykonávána knížecím soudem, který měl své oprávnění odvozené od svrchovaného oprávnění panovníka. Kníže tedy mohl změnit rozhodnutí soudu, požádala-li ho dotčená strana. Tento „opravný“ prostředek spíše než na právní závaznosti závisel na momentální politické situaci, nebyla zaručena žádná revize soudního rozhodnutí, odvolání nebo stížnost. Tehdejší proces byl založen na soukromé iniciativě. V právu městském se v době feudální rozdrobenosti prosazuje již možnost napadnout rozsudek odvoláním, řízení ale bylo velmi drahé a bylo spojeno se značnými formalitami. Ve stavovské době vykonávala soudcovskou moc šlechta. Koncem 14. století bylo zakotveno právo vypovědět poslušnost panovníkovi a v Českých zemích se stal nejvyšším soudním tribunálem pro šlechtu zemský soud. Král neměl pravomoc změnit rozhodnutí tohoto soudu. Byla tu možnost napadnutí soudců pro nesprávný výrok, a to mělo za následek samostatný proces mezi hanobitelem a napadeným soudcem, v němž bychom mohli spatřit počátky mimořádných opravných prostředků, protože tento návrh měl za následek oddělený a samostatný proces, ve kterém se přezkoumávalo rozhodnutí soudců po nabytí právní moci. Když se podařilo usvědčit soudce z nesprávnosti výroku, byl soudní výrok revidován. V době stavovské byla v právu městském možnost podat odvolání. Byly zde dvě oblasti práva – první, právo norimberské, kde odvolacím soudem byl soud Starého Města pražského, a druhá, právo magdeburské, kde působil soud litoměřický, jenž se ve sporných oblastech obracel se žádostí o právní naučení ke stolici magdeburské. Ve stavovské době se právní naučení stalo odvolacím rozhodnutím, kterým byl rozsudek soudu první instance změněn, nebo potvrzen. Roku 1548 zřídil Ferdinand I. apelační soud, jenž byl zpočátku vybudován jako všeobecná odvolací instance pro městské a vrchnostenské soudy v Čechách. Ten se v 17. století rozšířil i na soudy na Moravě a ve Slezsku. Proti zemskému soudu nebylo stále odvolání možné. Apelační soud byl

orgánem složeným ze soudců z povolání a s prezidentem v čele. Rozhodoval jak o otázkách dílčích, tak i o otázkách viny a trestu, měl pravomoc rozsudek nebo jiné rozhodnutí zrušit, nebo ho potvrdit a mohl ho i sám změnit. I v tuto dobu byla stále možnost požádat o revizi přímo panovníka, ale až po nález apelačního soudu, když byl odvolatel s rozhodnutím nespokojen.⁶

V 17. století byly opravné prostředky zavedeny všeobecně, a tak byla uplatněna možnost vyvolat nové řízení a rozhodnutí soudu vyšší instance v případě, že byla jedna ze stran s výrokem nespokojena. Obnovené zřízení zemské fungovalo jako prostředek nápravy vadných rozhodnutí, kterým strany napadaly zmatečnost či neplatnost rozsudku. Rozhodování bylo v moci české dvorské kanceláře. Roku 1707 byla připuštěna apelace v josefinském hrdelním řádu, nazývala se provokace, kterou se mohl odsouzený (nebo kterákoliv další strana) odvolat proti odsuzujícímu rozsudku od všech nižších soudů k soudu apelačnímu. Marie Terezie nahradila v hrdelním řádu odvolání rekurzem k panovníkovi a žádost o milost byla spojena s odvoláním. Roku 1753 byl v Brně zřízen apelační soud, jenž postupem času získal všeobecnou pravomoc. Další etapou byl vytvořen Nejvyšší soudní úřad ve Vídni, jenž měl funkci nejvyššího kasačního dvora a který měl moc rušit výroky nižších soudů. V 18. století bylo trestní soudnictví odděleno od civilního a roku 1788 za Josefa II. byl vydán trestní řád. Rakouské trestní právo se dále vyvíjelo trestním řádem z roku 1873, kde byla opravným prostředkům věnována velká pozornost a kde již lze nalézt jejich klasické dělení na řádné a mimořádné.⁷

2.2 Historický vývoj dovolání

Dovolání bylo začleněno do trestního řádu novelizací trestního řádu, konkrétně zákonem č. 265/2001 Sb., s účinností od 1.1.2002.⁸

6. ŠÁMAL, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1990. s. 36–38.

7. ŠÁMAL, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1990. s. 38.

8. zákon č. 265/2001 Sb., ze dne 29. června 2001, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

V důvodové zprávě⁹ k tomuto zákonu jsou uvedeny důvody pro přijetí tohoto mimořádného opravného prostředku a hlavním důvodem je odstranění nerovnosti postavení stran trestního a civilního řízení. V civilním řízení máme dovolání již od roku 1991. Do doby přijetí dovolání v trestním řízení se strany trestního řízení mohly obracet k Nejvyššímu soudu jen nepřímo prostřednictvím podnětu ke stížnosti pro porušení zákona adresovanou ministru spravedlnosti a nebylo v jejich kompetenci stížnost Nejvyššímu soudu podat. Ministr spravedlnosti stížnost pro porušení zákona nemusel Nejvyššímu soudu podat a toto odmítavé stanovisko nemusel nikomu zdůvodňovat.¹⁰

V původním návrhu zákona č. 265/2001 Sb.¹¹, mělo být umožněno podání dovolání také pro nápravu vad rozhodnutí státního zástupce, který ve věci rozhodoval v druhém stupni, a nejen soudu. V takovém případě by před Nejvyšším soudem byla také posuzována rozhodnutí z přípravného řízení, jež činí policie a státní zástupce.¹²

Dovoláním lze napadnout pravomocné rozhodnutí soudů uvedené v § 265a odst. 1 a 2 TR, jen pokud toto rozhodnutí, kterým soud rozhodl ve druhém stupni, bylo učiněno za účinnosti novely trestního řádu provedené zákonem č. 265/2001 Sb.¹³ Před nabytím účinnosti novely nemohl ani soud druhého stupně strany řízení poučit o možnosti podat dovolání, k tomuto závěru dospěl Nejvyšší soud (sp.zn. 3 Tdo 2/2002).¹⁴

Dále se Nejvyšší soud zabýval otázkou (sp.zn. 3 Tdo 386/2002), zda je rozhodující pro posouzení možnosti podat dovolání nabytí právní moci nebo případné doručení rozhodnutí. Časová působnost trestního řádu jako trestně procesní normy se přitom řídí zásadou, že trestní řízení se koná podle zákona účinného v době řízení. V období do 1. 1. 2002 bylo možno pravomocné rozhodnutí v trestních věcech napadnout pouze stížností pro porušení zákona nebo návrhem na povolení obnovy řízení. Dovolání

9. důvodová zpráva k zákonu č. 265/2001 Sb., změna trestního řádu, ze dne 15.11.2000, dostupná v Systému ASPI

10. SEKVARD, O. *Dovolání*. Praha: Nakladatelství Orac, 2004. s. 7.

11. zákon č. 265/2001 Sb., ze dne 29. června 2001, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

12. SEKVARD, O. *Dovolání*. Praha: Nakladatelství Orac, 2004. s. 11.

13. zákon č. 265/2001 Sb., ze dne 29. června 2001, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

14. sp.zn. 3 Tdo 2/2002; [ze dne 31.1.2002]; usnesení dostupné na:
http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebPrint/97F2B2DDF111F419C1257A4E0067925E?openDocument

bylo zavedeno s účinností od 1.1.2002, znamená to, že tento mimořádný opravný prostředek lze uplatnit jen tehdy, nastanou-li podmínky pro jeho podání až po 1.1.2002, tj. za účinnosti zákona č. 265/2001 Sb.¹⁵

K tomuto názoru se přiklonil i Ústavní soud (sp.zn. III. ÚS 298/02), jenž odmítl ústavní stížnost a vyslovil názor, že procesní úkony v průběhu trestního řízení se provádějí podle trestního řádu účinného v době, kdy úkon je prováděn. Zákon totiž umožňuje podat dovolání jen v případě, kdy to zákon připouští. Dovolání je přípustné proti rozhodnutím soudu druhého stupně, která nabyla právní moci za účinnosti právní úpravy dovolání, tedy od 1. 1. 2002. Rozhodnutí z doby před tímto datem jako předmět dovolání označit nelze, a proto jsou nepřipustná.¹⁶

2.3 Historický vývoj stížnosti pro porušení zákona

2.3.1 Počátky vývoje stížnosti pro porušení zákona

Rakouské právo trestní, jež bylo obsaženo v trestním řádu z roku 1850 a poté v trestním řádu z roku 1873, rozeznávalo opravné prostředky řádné a mimořádné. Mezi mimořádnými prostředky byla i zmateční stížnost pro zachování zákona. Tato zmateční stížnost sloužila k napadení formálních nedostatků rozhodnutí nebo řízení, které mu předcházelo. Rozsudek odporoval zákonu, neboť řízení nebylo konáno zákonným způsobem. Trestní řád důvody pro zmateční stížnost vymezoval taxativně a musel být v podání uveden. O stížnosti rozhodoval soud první instance, proti tomuto rozhodnutí byla přípustná stížnost ve lhůtě do tří dnů. Kasační soud, pokud zrušil rozsudek a případ byl nově projednáván, vázal právním názorem soud první instance.¹⁷ Zmateční stížnost pro zachování zákona podával u kasačního soudu pouze generální prokurátor (na pokyn ministra spravedlnosti). Podle tohoto řádu byl státní zástupce, i přesto, že nežaloval konkrétní osoby, oprávněn ve veřejném zájmu navrhnout vydání nálezů, zda byl

15. sp.zn. 3 Tdo 386/2002; [ze dne 13.8.2002]; usnesení dostupné na: http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebPrint/523DA73542F68645C1257A4E00655485?openDocument

16. sp.zn. III. ÚS 298/02; [ze dne 18.6.2002]; usnesení dostupné na: <http://nalus.usoud.cz/Search/Word.aspx?id=42416>

17. ŠÁMAL, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1990. s. 39.

spáchán trestný čin. V tomto případě rozhodoval sborový soud první stolice (pokud šlo o přešupek, tak rozhodoval okresní soud). Rozhodovalo se v neveřejném zasedání po výslechu státního zástupce.¹⁸

Stížnost pro porušení zákona byla do československého právního řádu přejata podle zákonem č. 87/1950 Sb.¹⁹ a promítnuta i do dalších kodifikací trestního procesu, provedených zákony č. 64/1956 Sb.²⁰ a č. 141/1961 Sb.²¹ Znamenala projev posílení moci výkonné vůči moci soudní a šlo o tehdejší koncepci dozoru prokuratury nad zákonností trestního řízení.²²

V trestním řádu z roku 1873 byl zakotven tento mimořádný opravný prostředek, jehož smyslem byl správný výklad a použití trestního práva. K podání stížnosti nebyla stanovena žádná lhůta a byla možnost ji podat do rozsudku, usnesení i opatření.

2.3.2 Historický vývoj v socialistickém Československu

Trestní řád z roku 1873 platil až do vydání zákona č. 319/1948 Sb., o zlidovění soudnictví²³ (respektive trestního řádu z roku 1950, tento nový zákon upravoval stížnost pro porušení zákona, kterou i nadále mohl podat jen generální prokurátor k Nejvyššímu soudu, jenž o ní rozhodoval ve veřejném zasedání a vyslovil rozsudkem porušení zákona, pokud byla stížnost důvodná, ve věci dále buď sám rozhodl, nebo nařídil, aby ve věci jednal soud, který zrušené rozhodnutí vydal).

Dále ve vývoji následoval trestní řád z roku 1956 a trestní řád z roku 1961, i nadále stížnost pro porušení zákona podával generální prokurátor, který ji mohl podat do všech rozhodnutí a nově ji mohl podat i předseda Nejvyššího soudu, kdy o ní pak rozhodovalo plénum nejvyššího soudu za účasti generálního prokurátora. Zákon z roku 1956 dále připouštěl stížnost pro nezákonnost, kterou bylo postiženo řízení, na jehož podkladě rozhodnutí bylo vydáno. Stížnost do výroku o trestu bylo možno podat, jen pokud byl trest ve zřejmém nepoměru ke stupni nebezpečnosti pro společnost, a dále

18. ŠÁMAL, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1990. s. 69.

19. zákon č. 87/1950 Sb., ze dne 12. července 1950, o trestním řízení soudním (trestní řád)

20. zákon č. 64/1956 Sb., ze dne 19. prosince 1956, o trestním řízení soudním (trestní řád)

21. zákon č. 141/1961 Sb., ze dne 29. listopadu 1961, o trestním řízení soudním (trestní řád)

22. VISINGER, R. *Stížnost pro porušení zákona – aktuální praxe a perspektivy*, *Trestněprávní revue* 10/2010. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 312.

23. zákon č. 319/1948 Sb., ze dne 22. prosince 1948, o zlidovění soudnictví

nově bylo možno stížnost pro porušení zákona omezit jen ohledně některých osob a byla zavedena tříměsíční lhůta pro její podání.²⁴

Další vývoj stížnosti pro porušení zákona byl nadále prohlubován až k dnes platnému zákonu č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

Podstatným a velkým zásahem do právní úpravy stížnosti pro porušení zákona byl nálezn Ústavního soudu²⁵, který zamezil tomu, kdy v okamžiku skončení řízení pravomocným rozhodnutím bylo možné domáhat se jeho změny v neprospěch obviněného a obviněnému v novém řízení mohlo být zhoršeno postavení. Ministr spravedlnosti mohl do šesti měsíců od právní moci rozhodnutí podat v neprospěch obviněného stížnost pro porušení zákona. Nejvyšší soud o podané stížnosti musel rozhodnout do tří měsíců od jejího podání a vrátit ji k novému projednání. Tento postup se Ústavnímu soudu jevil jako protiústavní, protože odporoval zásadě rovnosti zbraní²⁶. Nyní je stále možné stížnost pro porušení zákona v neprospěch obviněného podat, ale nelze pravomocné rozhodnutí zrušit a vynést nepříznivější rozhodnutí.

V trestním řízení zůstal tento institut zachován, a to i po výše uvedené novelizaci trestního řádu, jež zavedla dovolání jako nový mimořádný opravný prostředek v trestním řízení a také zvláštní kasační oprávnění nejvyššího státního zástupce ve smyslu § 174a TR. Podle tohoto ustanovení může nejvyšší státní zástupce do tří měsíců od právní moci zrušit nezákonná usnesení nižších státních zástupců o zastavení trestního stíhání nebo o postoupení věci. Po zrušení usnesení pokračuje v řízení státní zástupce, který ve věci rozhodoval v prvním stupni a je vázán právním názorem, jenž v rozhodnutí vyslovil nejvyšší státní zástupce, a je povinen provést úkoly a doplnění, které mu byly nařízeny.

2.4 Historický vývoj obnovy řízení

2.4.1 Počátky vývoje obnovy řízení

Jak jsem již předeslala v kapitole o počátku opravných prostředků, rakouský trestní řád z roku 1873 dělil opravné prostředky na řádné a mimořádné a mezi

24. ŠÁMAL, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1990. s. 44 - 45.

25. sp.zn.. Pl. ÚS 15/01; [ze dne 31.10.2001]; nálezn dostupný na: <http://nalus.usoud.cz/Search/Word.aspx?id=40728>

26. Zásada, která je součástí práva na spravedlivý proces – čl. 6 Úmluvy

mimořádnými poprvé nalezneme obnovu řízení. Dalším trestním řádem, který upravoval návrh na obnovu řízení, byl Glaserův trestní řád č.119/1873, ř. z.,²⁷ jenž směřoval proti skutkovým okolnostem případu, právní vady ale nenapadal. Tento zákon obsahoval Hlavu XVIII., která byla nazvána „O hlavním přelíčení před sborovými soudy první stolice a o opravných prostředcích proti jejich rozsudkům“. Obnova řízení byla jediným mimořádným opravným prostředkem a byla obsažena v Hlavě XX.²⁸

„Tento řád rozeznával:

1. obnovu v prospěch obžalovaného a
2. obnovu v neprospěch obžalovaného (obviněného).

Ad. 1. Pravomocně odsouzený mohl i po výkonu trestu podávat návrh na obnovu řízení:

- *prokázalo-li se, že jeho odsouzení bylo způsobeno paděláním listiny nebo křivým svědectvím nebo podplácením nebo nějakým jiným trestným činem třetí osoby (tedy nikoli odsouzeného),*
- *vedl-li nové skutečnosti nebo důkazní prostředky (tj. v dřívějším hlavním přelíčení neuvedené, byť navrhovateli i známé), jež samy o sobě nebo ve spojení s důkazy dříve provedenými se jevíly způsobilými odůvodnit jeho zproštění nebo odsouzení pro nějaký trestný čin, jenž spadá pod mírnější trestní zákon, nebo*
- *byly-li odsouzeny pro tentýž čin dvě nebo více osob různými nálezy a bylo-li při srovnání těchto nálezů, jakož i skutečností, jež jsou jim podkladem, nutně míti za to, že některá z těchto osob nebo několik z nich jsou nevinny.*

Ad. 2. V neprospěch obžalovaného (obviněného) bylo možno žádat obnovu řízení jen:

- *bylo-li řízení proti němu skončeno zastavením, zamítnutím obžaloby nebo upuštěním od ní,*
- *byl-li pravomocným rozsudkem osvobozen, anebo*
- *byl-li odsouzen podle mírnějšího zákona trestního, než podle kterého správně měl být odsouzen.“²⁹*

27. zákon č. 119/1873 Sb., vydaný dne 23. května 1873, jímž se zavádí nový řád soudu trestního.119/1873

28. ŠÁMAL, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1990. s. 40.

29. ŠÁMAL, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1990. s. 40.

Návrh na obnovu mohli podat státní zástupce nebo soukromý žalobce, avšak pouze za předpokladu, že nebyl trestný čin již promlčen, a za předpokladu, že se objevily nové důkazní prostředky způsobilé k usvědčení obviněného. Iniciativa v zahájení řízení byla možná i ze strany soudu. Pokud byl obviněný rozsudkem osvobozen, návrh v jeho neprospěch bylo možné podat, pokud jeho trestnost nezanikla promlčením a podle § 355 zákona č. 119/1873, ř. z.,³⁰ „pokud náleze byl způsoben paděláním listiny nebo křivým svědectvím, podplacením nebo jiným trestným činem obžalovaného nebo třetí osoby, nebo když se obžalovaný později před soudem nebo mimo soud dozná k činu jemu přičítatelnému nebo když vyjdou najevo nové skutečnosti nebo důkazní prostředky, které se samy o sobě nebo ve spojení s důkazy dříve provedenými jeví způsobilými odůvodniti usvědčení obžalovaného“. Pravomocně odsouzený mohl podat návrh, když prokázal, že odsouzení bylo zapříčiněno paděláním listiny, křivým svědectvím nebo podplácením nebo nějakým jiným trestným činem třetí osoby. Návrh projednával sborový soud první stolice, který rozhodoval v senátu složeném ze čtyř soudců usnesením, proti němuž byla přípustná stížnost, a to ke sborovému soudu druhé stolice. Když obnovu povolil, rušil dřívější rozsudek, který se týkal trestného činu, pro nějž povolil obnovu. Věc vstupovala do obnoveného řízení, které se dělilo na přípravné řízení a hlavní přelíčení. V řízení ve prospěch obviněného mu nebylo možné uložit těžší trest, soud také mohl za souhlasu státního zástupce vynést ihned rozsudek, jímž došlo k osvobození obviněného nebo k zmírnění trestní sazby (obviněný mohl také požádat o uveřejnění rozhodnutí). Zákon upravoval ještě dva speciální druhy obnovy řízení, a to mimořádnou obnovu řízení a obnovu řízení po rozhodnutí o zmateční stížnosti pro porušení zákona. V obou případech byly vymezeny zvláštní výjimečné okolnosti pro povolení a vždy ve prospěch osoby odsouzené pro zločin nebo přečin (o čemž rozhodoval Nejvyšší soud, jenž mohl při jednomyslném výroku a za souhlasu prokurátora ihned vynést nový rozsudek).³¹

Mimořádné opravné prostředky byly upraveny také v zákoně č. 131/1912, ř. z.,³²

30. zákon č. 119/1873 Sb., vydaný dne 23. května 1873, jímž se zavádí nový řád soudu trestního

31. ŠÁMAL, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1990. s. 41–42.

32. zákon č. 131/1912 ř.z., ze dne 5. července 1912, o vojenském trestním řádu v úpravě provedené pozdějšími zákony, naposledy zákonem č. 226/1947 Sb., jak byla úprava vyhlášena vyhláškou ministra národní obrany č. 151/1948 Sb.

o vojenském řádu, obnovu řízení zakotvoval v Hlavě XXI v § 386 až 402. K nařízení obnovy byly příslušné vojenské soudy za předpokladu, že nebyly naplněny důvody příslušnosti k občanským trestním soudům, nebo se vojenské soudy použily, pokud byly pro obviněného mírnější (§ 386 odst. 2 vojenského trestního řádu).

2.4.2 Historický vývoj v socialistickém Československu

2.4.2.1 Zákon č. 87/1950 Sb.

Trestní řád civilní i vojenský byl zrušen zákonem č. 87/1950, o trestním řízení soudním (trestní řád).³³

Ten sjednotil jednak úpravu pro běžné občany a pro vojáky, ale i úpravu rakouskou a uherskou. V trestním řádu byly vymezeny mimořádné opravné prostředky – v Hlavě VI. „Změna pravomocného rozhodnutí“ byla v § 220–225 upravena obnova. Podmínky pro obnovu nastaly tehdy, jestliže vyšly najevo nové skutečnosti nebo důkazy soudu dříve neznámé, které mohly odůvodnit jiné rozhodnutí o vině nebo trestu, nebo jestliže se prokurátor nebo soudce v původním řízení dopustil trestného porušení úřední povinnosti, jež mohlo mít vliv na rozhodnutí. Obnova byla možná, když řízení skončilo pravomocným rozsudkem nebo rozhodnutím soudu o zastavení. V neprospěch obviněného mohl podat návrh na obnovu řízení prokurátor, ve prospěch obviněného mohli kromě obviněného podat návrh i příbuzný v pokolení přímém, osvojitel, osvojenec nebo manžel. Jediná překážka podání v neprospěch byl zánik trestnosti činu. O návrhu na povolení obnovy řízení rozhodoval soud prvního stupně, na návrh prokurátora mohl rozhodnout o návrhu státní soud. Soud návrh buď zamítnul, nebo obnovu řízení povolil a zrušil původní rozhodnutí v rozsahu, v jakém bylo podání návrhu důvodné. Z předchozí úpravy zůstalo, že obviněnému nemohl být uložen přísnější trest, než byl původně určen.

33. zákon č. 87/1950 Sb., ze dne 12. července 1950, o trestním řízení soudním (trestní řád)

2.4.2.2 Zákon č. 64/1956 Sb.

Další trestní řád, který upravoval mimořádné opravné prostředky, byl zákon č. 64/1956 Sb.,³⁴ u něhož byla obnova řízení v Hlavě XVI. Obnova byla při skončení řízení pravomocným rozsudkem nebo pravomocným usnesením soudu o zastavení trestního stíhání nebo usnesením prokurátora o zastavení trestního stíhání.

„V ustanovení § 300 odst. 2 písm. a) byly obsaženy případy, kdy na základě nových skutečností nebo důkazů bylo povoleno jinak rozhodnout:

- *o přiznaném nároku poškozeného na náhradu škody,*
- *o tom, zda zažalovaným skutkem byla ohrožena vážnost a čest hodnosti důstojníka ozbrojeného sboru,*
- *nebo vzhledem k těmto novým skutečnostem by původně uložený trest byl v očividném nepoměru k stupni nebezpečnosti činu pro společnost.“³⁵*

Pouze prokurátor mohl podat návrh na obnovu řízení v neprospěch obviněného. V jeho prospěch pak kromě prokurátora mohli podat návrh příbuzní obžalovaného v pokolení přímém, jeho sourozenec, osvojitel, manžel a druh. Žádost na obnovu řízení v neprospěch obviněného zanikla promlčením trestního stíhání, smrtí obviněného nebo rozhodnutím prezidenta, který nařídil, aby se v trestním stíhání nepokračovalo. O obnově řízení rozhodoval soud, jenž rozhodl v prvním stupni, proti rozhodnutí byla přípustná stížnost. Oproti předešlému zákonu byla rozšířena možnost podat návrh i na věci, jež byly zastaveny usnesením prokurátora, i když o návrhu rozhodoval soud, který byl příslušný rozhodovat o žalobě. Bylo také možné podat návrh na obnovu řízení proti výroku o přiznaném nároku na náhradu škody. I důvody pro povolení obnovy řízení byly obdobné jako v předchozím trestním řádu. Dále oproti trestnímu řádu z roku 1950 byla omezena možnost obnovy řízení do výroku o trestu (nové důkazy nebo skutečnosti musely být takové kvality, aby mohly podání obžaloby odůvodnit).³⁶

34. zákon č. 64/1956 Sb., ze dne 19. prosince 1956, o trestním řízení soudním (trestní řád)

35. ŠÁMAL, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1990. s. 45.

36. ŠÁMAL, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1990. s. 43–46.

Tento vývoj byl pak postupně pozměňován a doplňován, dodnes je platným zákonem č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

3 Dovolání

3.1 Podstata dovolání

Tento mimořádný opravný prostředek byl do trestního řádu zaveden novelou trestního řádu v roce 2001 (zákonem č. 265/2001 Sb., s účinností od 1.1.2002³⁷). Dovolání směřuje k nápravě vad nejzávažnějších typů rozhodnutí soudů, je jím možno odstranit pouze právní vady pravomocných rozhodnutí. Dovolání je určeno pouze proti určitým pravomocným rozhodnutím soudů, a to jen z taxativně stanovených důvodů.

Dovolání je jediný mimořádný opravný prostředek, který umožňuje stranám řízení obrátit se na Nejvyšší soud. Do doby vzniku dovolání se k nejvyššímu soudu mohl obrátit jen ministr spravedlnosti se stížnostmi pro porušení zákona.

3.2 Předmět a důvody dovolání

3.2.1 Předmět dovolání

Předmětem dovolání je pravomocné rozhodnutí soudu ve věci samé, pokud soud rozhodl ve druhém stupni a zákon to připouští (§ 265a odst. 1 TŘ). Dovolání nelze podat v případě, že ve věci rozhodoval pouze soud prvního stupně (a nebyl tedy využit řádný opravný prostředek). Dovolání směřuje proti rozhodnutí soudu druhého stupně.

Tím, že soud rozhodl v druhém stupni, myslím to, že byl podán řádný opravný prostředek. Není zde relevantní, zda řádný opravný prostředek podal přímo dovolatel, postačí fakt, že řádný opravný prostředek byl podán. Z podstaty trestního příkazu poté vyplývá, že proti němu nelze podat dovolání, protože jím rozhoduje soud v prvním stupni, a pokud proti němu nebyl podán odpor.

Zákon podání dovolání musí připouštět, nesmí být dány překážky pro podání dovolání (§ 265a odst. 3 a 4 TŘ a § 265p odst. 2 TŘ) a také musí být dán některý z výslovně stanovených dovolacích důvodů.

37. Zákon č. 265/2001 Sb., ze dne 29. června 2001, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Za rozhodnutí ve věci samé podle § 265a odst. 2 TŘ lze dle taxativního výčtu považovat:

- *Rozsudek, kterým byl obviněný uznán vinným a uložen mu trest, popřípadě ochranné opatření, nebo bylo upuštěno od potrestání,*
 - soud rozhodl na podkladě obžaloby, již podal státní zástupce, byla obviněnému prokázána vina a uložen trest.³⁸
- *Rozsudek, kterým byl obviněný obžaloby zproštěn,*
 - obviněný může být zproštěn obžaloby, pokud nebylo prokázáno, že se stal skutek, pro který je obžalovaný stíhán, v obžalobě uvedený skutek není trestným činem, nebylo prokázáno, že skutek spáchal obžalovaný, obžalovaný není pro nepřičetnost v době činu trestně odpovědný, nebo trestnost činu zanikla (§ 226 TŘ).³⁹
- *Usnesení o zastavení trestního stíhání,*
 - usnesení o zastavení trestního stíhání může kromě soudu učinit i státní zástupce v přípravném řízení, rozhodnutí státního zástupce ale není možné napadnout dovoláním.⁴⁰
- *Usnesení o postoupení věci jinému orgánu,*
 - pokud odvolací soud zamítnul nebo odmítnul stížnost, je možné požadovat zrušení usnesení o postoupení věci jinému orgánu.⁴¹
- *Usnesení, kterým bylo uloženo ochranné opatření,*
 - uložit ochranné opatření může soud druhého stupně, pokud jeho uložení navrhl státní zástupce v řízení před soudem prvního stupně, poté kdyby státní zástupce podal stížnost a soud druhého stupně by stížnosti vyhověl, může být toto usnesení předmětem dovolání.⁴²
- *Usnesení o podmíněném zastavení trestního stíhání,*
 - soud může usnesení soudu prvního stupně o podmíněném zastavení trestního stíhání zrušit na základě podané stížnosti a ve

38. SEKVARD, O. *Dovolání*. Praha: Nakladatelství Orac, 2004. s. 19.

39. SEKVARD, O. *Dovolání*. Praha: Nakladatelství Orac, 2004. s. 21.

40. SEKVARD, O. *Dovolání*. Praha: Nakladatelství Orac, 2004. s. 22.

41. SEKVARD, O. *Dovolání*. Praha: Nakladatelství Orac, 2004. s. 24.

42. SEKVARD, O. *Dovolání*. Praha: Nakladatelství Orac, 2004. s. 25.

věci vynést své vlastní rozhodnutí o podmíněném zastavení trestního stíhání.⁴³

- *Usnesení o schválení narovnání, nebo*
 - soud druhého stupně může zamítnout stížnost proti usnesení o schválení narovnání a toto rozhodnutí může být předmětem dovolání.⁴⁴
- *Rozhodnutí, jímž byl zamítnut nebo odmítnut řádný opravný prostředek proti rozsudku nebo usnesení uvedeném v tomto taxativním výčtu,*⁴⁵
 - opravný prostředek proti rozsudku je odvolání, které je přípustné proti všem rozsudkům soudu prvního stupně. Proti usnesení je možné podat také opravný prostředek, jímž je stížnost.⁴⁶

Napadat lze jen ty výroky těch rozhodnutí, kde některý výrok chybí, a řízení, které tomuto rozhodnutí předcházelo (§ 265b TŘ). Proti důvodům rozhodnutí zákon v § 265a odst. 4 TŘ dovolání vylučuje.

Taxativní výčet dovolacích důvodů je v § 265b odst. 1 TŘ:

První skupina důvodů představuje výčet vad, jež mohou být důvodem dovolání:

- *„Ve věci rozhodl věcně nepřislušný soud, nebo soud, který nebyl náležitě obsazen, ledaže místo samosoudce rozhodoval senát nebo rozhodl soud vyššího stupně (§256b odst. 1 písm. a) TŘ)“*,
 - tento případ se uplatní, pokud nalezneme nedostatek věcné příslušnosti a byla porušena ustanovení § 16 a 17 TŘ, např. pokud v prvním stupni místo krajského soudu rozhodoval okresní soud (toto neplatí naopak – když rozhodoval krajský soud místo soudu okresního, není to důvodem pro dovolání) nebo když místo senátu rozhodoval samosoudce (toto také neplatí naopak – pokud rozhodoval senát místo samosoudce, nemůže to být důvod pro dovolání).⁴⁷

43. SEKVARD, O. *Dovolání*. Praha: Nakladatelství Orac, 2004. s. 27.

44. SEKVARD, O. *Dovolání*. Praha: Nakladatelství Orac, 2004. s. 28.

45. JELÍNEK, J. et al. *Trestní právo procesní*. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2013. s. 686 – 687.

46. SEKVARD, O. *Dovolání*. Praha: Nakladatelství Orac, 2004. s. 30.

47. SEKVARD, O. *Dovolání*. Praha: Nakladatelství Orac, 2004. s. 49.

- *Ve věci rozhodl vyloučený orgán, tento důvod nelze použít, jestliže tato okolnost byla tomu, kdo podává dovolání, již v původním řízení známa a nebyla jím před rozhodnutím orgánu druhého stupně namítnuta (§256b odst. 1 písm. b) TŘ),*
 - tento dovolací důvod směřuje proti porušení § 30 TŘ, kdy ve věci samé rozhodoval ten, u koho lze mít pochybnosti o jeho nestranném rozhodování vzhledem k poměru k projednávané věci nebo osobám, kterých se úkon týká (popřípadě obhájce, zákonný zástupce, zmocněnec této osoby nebo jiný orgán činný v trestním řízení) nebo se osoba, která ve věci rozhodovala, podílela na případě i v jiném procesním postavení nebo v jiném stupni.⁴⁸
- *Obviněný neměl v řízení obhájce, ač ho podle zákona mít měl (§256b odst. 1 písm. c) TŘ),*
 - porušení ustanovení o nutné obhajobě podle § 36 a 36a TŘ je důvodem pro podání dovolání, dále se tento důvod uplatní, pokud má obviněný obhájce a orgány činné v trestním řízení neumožní obviněnému využití zvoleného obhájce.⁴⁹
- *Byla porušena ustanovení o přítomnosti obviněného v hlavním líčení nebo ve veřejném zasedání (§256b odst. 1 písm. d) TŘ),*
 - konat hlavní líčení bez přítomnosti obviněného lze jen za současného splnění několika podmínek, jež jsou následující. Obviněný byl včas předvolán a byla mu včas doručena obžaloba, dále o předmětném skutku byl již některým orgánem činným v trestním řízení vyslechnut, bylo zahájeno trestní stíhání a byl upozorněn na možnost prostudování trestního spisu a doplnění návrhu na vyšetřování, dále má soud za to, že ve věci může rozhodnout a dosáhnout účelu trestního řízení i bez přítomnosti obviněného, dále nejde o trestný čin, za který zákon stanoví trest odnětí svobody převyšující hranici pěti let, a poslední podmínkou

48. SEKVARD, O. *Dovolání*. Praha: Nakladatelství Orac, 2004. s. 50.

49. SEKVARD, O. *Dovolání*. Praha: Nakladatelství Orac, 2004. s. 51.

je, že obviněný není ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody.⁵⁰

- *Proti obviněnému bylo vedeno trestní stíhání, ačkoliv podle zákona bylo nepřipustné (§ 256b odst. 1 písm. e) TŘ),*
 - je nepřipustné trestně stíhat osobu, na niž se vztahují výsady a imunity podle mezinárodního práva a která je vyňata z pravomoci orgánu činných v trestním řízení. V ustanovení § 11 odst. 1 TŘ jsou konkrétní důvody nepřipustnosti trestního stíhání a jsou vyjádřením zásady ne bis in idem (ne dvakrát v téže věci). Dle názoru Nejvyššího soudu (sp. zn. 11 Tdo 738/2003) je porušením zásady ne bis in idem ve smyslu čl. 4 Protokolu č. 7 k Úmluvě, pokud byl obviněný trestně stíhán a odsouzen pro stejný skutek, který byl jako čin trestněprávní povahy již dříve projednán příslušným správním orgánem v přestupkovém řízení, jež skončilo pravomocným rozhodnutím, kterým byl tento čin obviněného posouzen jako přestupek, pokud ke zrušení tohoto rozhodnutí správního orgánu nedošlo. V takovém případě ustanovení § 11 odst. 1 písm. j) TŘ ve spojení s ustanovením čl. 4 Protokolu č. 7 činí trestní stíhání nepřipustným. Pokud bylo i přesto vedeno trestní stíhání obviněného pro tentýž skutek, pro nějž již byl postižen (nebo zproštěn viny) ve správním řízení, a skončilo-li takové trestní stíhání odsuzujícím rozhodnutím ve věci samé ve smyslu § 265a odst. 2 TŘ, je to důvodem pro dovolání podle § 265b odst. 1 písm. e) TŘ.⁵¹
- *Bylo rozhodnuto o postoupení věci jinému orgánu, o zastavení trestního stíhání, o podmíněném zastavení trestního stíhání, o schválení narovnání, aniž byly splněny podmínky pro takové rozhodnutí (§ 256b odst. 1 písm. f) TŘ),*

50. SEKVARD, O. *Dovolání*. Praha: Nakladatelství Orac, 2004. s. 52.

51. sp.zn. 11 Tdo 738/2003; [ze dne 22.7.2004]; usnesení dostupné na: http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebPrint/27E0167B753AA195C1257A4E0065EF01?openDocument

- pokud došlo k postoupení věci jako přestupku nebo jiného správního deliktu nebo kárného provinění, ale jedná se o trestný čin, nebo bylo zastaveno trestní stíhání, ačkoli pro takové zastavení nebyl důvod, u podmíněného zastavení trestního stíhání a schválení narovnání, pokud se obviněný nedoznal ke spáchání trestného činu.⁵²
- *Rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo na jiném hmotněprávním posouzení (§ 256b odst. 1 písm. g) TŘ),*
 - nesprávné právní posouzení je obvyklým dovolacím důvodem. Dovolatel tento důvod namítá tam, kde je tato vada způsobená nesprávným skutkovým zjištěním nebo odlišným hodnocením důkazů. Právním posouzením skutku se rozumí řešení otázky, zda skutek, tak jak je popsán, je trestným činem, a dále o který trestný čin jde. Jiné hmotněprávní posouzení se týká některé další otázky, která nespočívá přímo v právní kvalifikaci skutku, ale v posouzení jiné skutkové okolnosti, jež má význam z hlediska hmotného práva. Skutkový stav je hodnocen pouze z hlediska, zda byl správně právně posouzen, zda byl právně kvalifikován v souladu s příslušným ustanovením hmotného práva.⁵³
- *Obviněnému byl uložen takový druh trestu, který zákon nepřipouští, nebo mu byl uložen trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně na trestný čin, jímž byl uznán vinným (§256b odst. 1 písm. h) TŘ),*
 - pachatel byl odsouzen a byl mu uložen takový trest, jenž trestní zákoník nezná, např. trest smrti, nebo mu byl uložen trest mimo rozpětí trestní sazby pro daný trestný čin. Jedná se také o případ, kdy bylo obviněnému uloženo více trestů současně, ale kumulace takových trestů je zákonem vyloučena.⁵⁴

52. SEKVARD, O. *Dovolání*. Praha: Nakladatelství Orac, 2004. s. 57.

53. CÍSAŘOVÁ, D.; FENYK, J.; GRIVNA, T. et al. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Aspi, 2008. s. 600.

54. SEKVARD, O. *Dovolání*. Praha: Nakladatelství Orac, 2004. s. 63.

- *Bylo rozhodnuto o upuštění od potrestání nebo o upuštění od potrestání s dohledem, aniž byly splněny podmínky stanovené zákonem pro takový postup (§256b odst. 1 písm. i) TŘ),*
 - podmínky upuštění od potrestání jsou kumulativně vymezeny v § 24 odst. 1 TŘ a jsou následující: jde o trestný čin, jehož nebezpečnost pro společnost je menší, pachatel spáchání trestného činu lituje, projevuje účinnou lítost a lze důvodně očekávat, že projednání věci před soudem postačí k jeho nápravě vzhledem k povaze spáchaného trestného činu a k dosavadnímu životu pachatele.⁵⁵
- *Bylo rozhodnuto o uložení ochranného opatření, aniž byly splněny podmínky stanovené zákonem pro jeho uložení (§ 256b odst. 1 písm. j) TŘ),*
 - podmínky pro uložení ochranného opatření jsou vymezeny v § 72 a 73 TŘ, ochranné léčení lze uložit pachateli, který spáchal trestný čin ve stavu vyvolaném duševní poruchou a jeho pobyt na svobodě je nebezpečný, nebo pachateli, jenž užívá návykovou látku a pod jejím vlivem nebo v souvislosti s užíváním návykové látky spáchal trestný čin.⁵⁶
- *V rozhodnutí některý výrok chybí nebo je neúplný (§256b odst. 1 písm. k) TŘ),*
 - pokud rozhodnutí soudu neobsahuje výrok a rozhodnutí kvůli absenci výroku není kompletní. Pokud například není uveden výrok o náhradě škody, pokud byl uplatněn.⁵⁷
- *Bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g), aniž byly splněny podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí, nebo byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v písmenech a) až k) TŘ (§256b odst. 1 písm. l) TŘ),⁵⁸*

55. SEKVARD, O. *Dovolání*. Praha: Nakladatelství Orac, 2004. s. 65.

56. SEKVARD, O. *Dovolání*. Praha: Nakladatelství Orac, 2004. s. 67.

57. SEKVARD, O. *Dovolání*. Praha: Nakladatelství Orac, 2004. s. 69.

58. JELÍNEK, J. et al. *Trestní právo procesní*. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2013. s. 688 – 689.

- první dovolací důvod nastane, pokud nebyly splněny procesní podmínky pro zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku soudem druhého stupně, druhý dovolací důvod nastane, pokud se v rozhodnutí vyskytují vady uvedené v § 265b odst. 1 písm. a) až k) TŘ a v § 148 odst. 1 písm. a) a b) a odst. 2 TŘ.⁵⁹

Druhá skupina dovolacích důvodů představuje pouze jeden samostatný důvod, kterým je skutečnost, že byl uložen trest odnětí svobody na doživotí (§ 265b odst. 2 TŘ). Tento důvod nepředstavuje vadu v napadeném rozhodnutí, postačuje pouze fakt, že byl uložen trest odnětí svobody na doživotí. Smysl tohoto ustanovení spatřuji v tom, aby se ve všech případech, kde byl uložen tento trest, mohl obviněný domoci přezkumu Nejvyšším soudem.

Doživotní trest odnětí svobody představuje zásadní zásah do postavení obviněného a mám za to, že by mělo být vždy přezkoumáno, zda soud při rozhodování nepochybil. Toto automatické přezkoumání doživotního trestu odnětí svobody je podle mého názoru správně zakotvené v trestním řádu.

Trest odnětí svobody na doživotí je přísnější alternativou výjimečného trestu a lze ho uložit jen za omezený okruh trestných činů spojených s úmyslným usmrcením alespoň jedné osoby a za splnění dalších omezujících podmínek a představuje vůbec nejprísnejší trest, jaký lze za spáchání trestného činu uložit, a je spojen s omezením osobní svobody pachatele až do konce jeho života, pokud nedojde za zpřísněných podmínek k podmíněnému propuštění z jeho výkonu. Vzhledem k této výjimečné povaze trestu odnětí svobody na doživotí umožňuje zákon za použití dovolacího důvodu podle § 265b odst. 2 TŘ přezkoumat rozhodnutí, která takový trest uložila Nejvyšším soudem bez návaznosti na ostatní dovolací důvody. Tento dovolací důvod sám o sobě nepředstavuje vadu napadeného rozhodnutí, ale je založen na specifickém trestu, jenž byl rozhodnutím uložen.⁶⁰

Námítky vůči druhu a výměře uloženého trestu s výjimkou trestu odnětí svobody na doživotí lze v dovolání úspěšně uplatnit pouze v rámci důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. h) TŘ (pokud byl obviněnému uložen druh trestu, který zákon nepřipouští, nebo trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou zákonem na trestný čin, jímž byl

59. SEKVARD, O. *Dovolání*. Praha: Nakladatelství Orac, 2004. s. 70.

60. ŠÁMAL, P. et al. *Trestní řád. Komentář. II. díl*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 2100.

uznán vinným). Jiná pochybení soudu spočívající v nesprávném druhu či výměře uloženého trestu nelze v dovolání namítat prostřednictvím tohoto ani jiného dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 TŘ. Za jiné nesprávné hmotně právní posouzení, na kterém je založeno rozhodnutí ve smyslu důvodu uvedeného v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) TŘ lze, pokud jde o výrok o trestu, považovat jen jiné vady tohoto výroku záležející v porušení hmotného práva, než jsou otázky druhu a výměry trestu (např. pochybení soudu v právním závěru o tom, zda měl, či neměl být uložen souhrnný trest).⁶¹

3.2.2 Důvody dovolání

Jde o taxativní vymezení vady pravomocných rozhodnutí, kdy je možné podat dovolání. Pokud nebude dovolání podáno alespoň pro jeden důvod uvedený v zákoně, Nejvyšší soud dovolání odmítne. Dovolání je možné uplatnit jen proti rozhodnutím soudu druhého stupně (ta jsou vymezena v § 265a odst. 2 TŘ). Důvodem dovolání je některá ze zásadních procesních nebo hmotněprávních vad právního charakteru. Nejvyšší soud nepřipouští přezkum skutkových nedostatků rozhodnutí.

Hlavní náplní Nejvyššího soudu je sjednocování judikatury a odstraňování případných vad. Pokud Nejvyšší soud vyhodnotí potřebu nového rozhodnutí ve věci, ke kterému by bylo potřebné nové dokazování, napadené rozhodnutí zruší a ve zrušeném rozsahu přikáže věc nižšímu soudu k došetření. Sám Nejvyšší soud rozhoduje na podkladě skutkového stavu, jenž zjistil soud nižšího stupně.

Pokud Nejvyšší soud dospěje k názoru, že i přesto, že v dovolání jsou řádně vymezeny důvody, by se projednáním dovolání výrazně nezměnilo postavení obviněného, nebude odvolatel u soudu úspěšný.

Důvody jsou členěny na dvě skupiny. Za prvé na ty, které se týkají vad hmotněprávních, a poté na ty, jež se týkají vad procesních. Speciální důvod je samotné odsouzení obviněného k trestu odnětí svobody na doživotí.

Dovolací důvody mohou být kombinovány a dovolání může být podáno pro více dovolacích důvodů.

61. sp.zn. 11 Tdo 530/2002; [ze dne 2.9.2002]; usnesení dostupné na: http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebPrint/07796D08A948A66DC1257A4E0068D839?openDocument

3.3 Osoby oprávněné podat dovolání

Osobami oprávněnými podat dovolání jsou dle § 265d odst. 1 TŘ nejvyšší státní zástupce a obviněný (v jeho zastoupení pak právo podat tento opravný prostředek náleží zákonnému zástupci (opatrovníkovi) a obhájci, pokud je obviněný zbaven způsobilosti k právním úkonům nebo má způsobilost omezenou, lze tak činit i proti jeho vůli dle § 265d odst. 2 TŘ). Dovolání je možné podat pouze prostřednictvím obhájce.

Obhájce může podat dovolání i bez výslovného zmocnění obviněného. Pokud je vedeno řízení proti uprchlému, má obhájce stejná práva jako obviněný.

Nejvyšší státní zástupce může podat dovolání pro nesprávnost všech výroků rozhodnutí, a to ve prospěch i v neprospěch obviněného. Činí tak na návrh krajského nebo vrchního státního zástupce, nebo i bez návrhu.

Nárok poškozeného na náhradu škody může v dovolacím řízení hájit pouze nejvyšší státní zástupce, neboť je to jediná osoba, která může podat dovolání v neprospěch obviněného. Podnět poškozeného posuzuje nejvyšší státní zastupitelství, to podnět posoudí a vyhodnotí, zda dovolání podá. I pro tento podnět platí dvouměsíční lhůta pro podání dovolání.

Obviněný podává dovolání pro nesprávnost výroku v rozhodnutí, který se ho bezprostředně dotýká, a pouze ve svůj prospěch.

Pokud by dovolání podala osoba neoprávněná, soud by se zachoval stejně jako v případě podání bez obhájce a zaslal by podané dovolání příslušnému soudu jako návrh na obnovu řízení, nebo ministru spravedlnosti jako podnět pro podání stížnosti pro porušení zákona. Popřípadě ho vrátí soud obviněnému s poučením, že dovolání je možné podat jen prostřednictvím obhájce.

Poškozený není osobou oprávněnou podat dovolání, a to ani tehdy, pokud v původním řízení uplatňoval nárok na náhradu škody. Proti výroku o náhradě škody lze podat odvolání, ale musí tak učinit obviněný nebo státní zástupce.⁶²

62. HRACHOVEC, P. *Deset let dovolání podle trestního řádu, 1. část. Bulletin advokacie 1-2/2012*. Praha: ČAK, 2012. s. 17.

3.4 Lhůty pro podání dovolání

Lhůta pro podání dovolání je dvouměsíční a plyne od doručení rozhodnutí, proti kterému dovolání směřuje. Důvodem takto krátké lhůty je poskytnutí možnosti přezkumu rozhodnutí věci Nejvyšším soudem, ale zároveň vyvážení stability pravomocného rozhodnutí. Pokud by pro podání dovolání byla umožněna delší lhůta, mám za to, že by to stabilitu pravomocného rozhodnutí nalomilo a bylo by to zároveň narušením právní jistoty (nejvyšší státní zástupce může podat dovolání v neprospěch obviněného).

Pokud soud dovolání doručuje obviněnému, obhájci a zákonnému zástupci, lhůta běží od doručení poslednímu z nich (§ 265e odst. 2 TŘ).

Navrácení lhůty k podání dovolání přípustné není. Jedinou výjimkou je případ, kdy obviněný nebyl poučen o možnosti podat dovolání, nebo zmeškal lhůtu z důvodu, že se řídil nesprávným poučením.⁶³

Dle nálezu Ústavního soudu (sp.zn. II. ÚS 473/05), neobsahuje-li včas podané dovolání obligatorní obsahové náležitosti stanovené v § 265f odst. 1 TŘ, jenž nerozlišuje podstatné a jiné náležitosti, je nutno postupovat podle § 265h odst. 1 TŘ a odstranění nedostatků dovolání akceptovat v zákonem stanovené dvoutýdenní lhůtě i v případě, že tato lhůta přesáhne zákonnou dvouměsíční lhůtu pro podání dovolání podle § 265e odst. 1 TŘ. Odmítnutí dovolání podle § 265 odst. 1 písm. d) TŘ je v takovém případě zásahem do právní jistoty dovolatele a do práva zaručeného čl. 36 odst. 1 Listiny.⁶⁴

Ústavní soud dále v tomto směru vydal usnesení (sp.zn. III. ÚS 1706/08), kde judikoval, že není porušením práva na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny, jestliže Nejvyšší soud odmítne přihlédnout k podání, ve kterém dovolatel po uplynutí dvouměsíční lhůty podle § 265e odst. 1 TŘ rozšíří důvody svého dovolání o nesouhlas s další ze sbíhajících se trestněprávních kvalifikací téhož skutku. Dovolání z důvodu uvedeného v první alternativě v § 265b odst. 1 písm. g) TŘ musí směřovat proti konkrétní přesně vymezené právní kvalifikaci uvedené v právní větě ve výroku o vině napadeného rozsudku. Námitky proti konkrétní právní kvalifikaci musí být vymezeny

63. JELÍNEK, J. et al. *Trestní právo procesní*. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2013. s. 688 – 689.

64. sp.zn. II. ÚS 473/05; [ze dne 7.3.2006]; nálezn dostupný na: <http://nalus.usoud.cz/Search/Word.aspx?id=49500>

ve smyslu § 265f odst. 2 TŘ již v dovolání podaném v dvouměsíční lhůtě podle § 265e odst. 1 TŘ.⁶⁵

V obdobném směru se vyjádřil i Nejvyšší soud (sp.zn. 3 Tdo 798/2002), kdy pokud není v dovolání konkrétně označeno rozhodnutí, proti němuž bylo dovolání podáno, nebo nejsou v něm označeny výroky rozhodnutí, které jsou dovoláním napadány, anebo není vymezen rozsah, v jakém je rozhodnutí dovoláním napadeno, nezbývá, než takové dovolání odmítnout podle § 265i odst. 1 písm. d) TŘ, protože nesplňuje náležitosti obsahu dovolání. Takto lze postupovat ovšem jen za předpokladu, že k odstranění nedostatku náležitostí obsahu dovolání byl dovolatel vyzván postupem podle § 265h odst. 1 TŘ a že byl upozorněn na možnost odmítnutí dovolání, nedoplní-li jeho chybějící obsahové náležitosti.⁶⁶

Jestliže jsou splněny podmínky, nezáleží na tom, kdy dovolání došlo příslušnému soudu, popřípadě zda mu vůbec došlo (např. obviněný může prokázat fotokopii dovolání spolu s podacím lístkem o doporučené zásilce, že dovolání podal včas jako poštovní zásilku a že bylo podání správně adresováno).⁶⁷

Pokud je rozhodnutím soudu druhého stupně usnesení, proti němuž lze podat dovolání, je toto usnesení obviněnému doručováno do vlastních rukou podle § 64 odst. 1 písm. b) TŘ a fikce doručení nastává způsobem popsáním v ustanovení § 64 odst. 2 TŘ. Pokud nebyl adresát zásilky, kterou se doručuje do vlastních rukou, zastižen, zásilka se uloží a adresát je vyrozuměn, kde si ji může vyzvednout, a pokud si ji nevyzvedne do deseti dnů od uložení, považuje se poslední den této lhůty za den doručení. Fikce doručení nastupuje desátým dnem po uložení zásilky podle § 64 odst. 2 TŘ a tento desátý den je rozhodný pro stanovení počátku běhu dovolací lhůty.⁶⁸

65. sp.zn. III. ÚS 1706/08; [ze dne 19.2.2009]; usnesení dostupné na: <http://nalus.usoud.cz/Search/Word.aspx?id=61410>

66. sp.zn. 3 Tdo 798/2002; [ze dne 15.10.2002]; usnesení dostupné na: http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebPrint/387C7DF39126B029C1257A4E006A49D1?openDocument

67. ŠÁMAL, P. et al. *Trestní řád. Komentář. II. díl.* 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 2134.

68. HRACHOVEC, P. *Deset let dovolání podle trestního řádu, 1. část. Bulletin advokacie 1-2/2012.* Praha: ČAK, 2012. s. 17.

3.5 Podání dovolání

Dovolání se podává u soudu, jenž ve věci rozhodl v prvním stupni. Obviněný podává dovolání pouze prostřednictvím svého obhájce (pokud obviněný podá dovolání sám bez zastoupení obhájcem, Nejvyšší soud o něm nerozhoduje a zašle ho podle jeho obsahu ministru spravedlnosti jako podnět ke stížnosti pro porušení zákona, nebo příslušnému soudu jako návrh na povolení obnovy řízení, nebo ho vrátí obviněnému s poučením o nutnosti zastoupení obhájcem).⁶⁹

S případným doplněním již podaného dovolání obviněného, pokud není učiněno prostřednictvím obhájce a směřuje k doplnění odůvodnění podaného dovolání, pak není možno spojovat jakékoliv účinky vztahující se k dovolání a řízení o něm, a tedy k jeho obsahu nelze přihlížet. Naproti tomu pro jiná podání obviněného v řízení o dovolání zákon takovou podmínku nestanoví. Proto obviněný může učinit též sám osobně vlastním podáním, a nikoliv pouze prostřednictvím svého obhájce, např. podnět k vydání rozhodnutí o odkladu nebo přerušení výkonu napadeného rozhodnutí (§ 265o odst. 1 TŘ), stejně tak může obviněný vlastním podáním vzít zpět podané dovolání (§ 265g odst. 1 TŘ). Takto rozhodnul Nejvyšší soud ve svém usnesení (sp.zn. 3 Tdo 798/2002).⁷⁰

Mám za to, že z důvodu obligatorního zastoupení obhájcem nejsou zbytečně podávána dovolání, která nebudou založena na reálné možnosti úspěchu a faktu, že napadené rozhodnutí trpí právní vadou. Dále pak také právě obhájce vystihne dovolací důvody, u nichž je právní znalost nutností. Pokud zaniklo zmocnění pro zastoupení pravomocným rozhodnutím, obhájce je stále oprávněn podat dovolání.

Dovolání se podává vždy u soudu, který ve věci rozhodoval v prvním stupni (§265e odst. 1 TŘ). Soud prvního stupně učiní veškeré kroky, jež jsou potřebné k rozhodnutí dovolacího soudu o dovolání (§ 265h TŘ). Dovolání je nutné podat ve lhůtě do dvou měsíců od doručení rozhodnutí, proti kterému se dovolání podává.

69. JELÍNEK, J. et al. *Trestní právo procesní*. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2013. s. 693.

70. sp.zn. 11 Tdo 494/2007; [ze dne 16.5.2007]; usnesení dostupné na: http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebPrint/AC7813EC9E03142BC1257A4E0067A423?openDocument

3.5.1 Obsah dovolání

Dovolání musí obsahovat obecné náležitosti podání podle § 59 TŘ – musí být uvedeno, proti kterému rozhodnutí směřuje, který výrok, v jakém rozsahu a z jakých důvodů odvolatel napadá a čeho se odvolatel domáhá, včetně konkrétního návrhu na rozhodnutí dovolacího soudu s odkazem na ustanovení zákona § 265b písm. a) až l) nebo § 265b odst. 2 TŘ. Podání musí být vlastnoručně podepsáno a datováno. Nejvyšší státní zástupce musí dále uvést, zda podává dovolání ve prospěch, nebo v neprospěch obviněného.

O možnosti podat dovolání musí být řádně oprávněné strany poučeny podle § 125 odst. 3 TŘ. Poučení o možnosti podat dovolání musí obsahovat každé rozhodnutí soudu druhého stupně ve věci samé, proti němuž je možné podat dovolání. Poučení musí obsahovat poučení o lhůtě pro jeho podání, označení soudu, ke kterému má být dovolání podáno, označení soudu, jenž bude ve věci rozhodovat, a vymezení nutného obsahu dovolání spolu s nutností podat dovolání prostřednictvím obhájce.⁷¹

Pokud dojde k poučení o možnosti podat dovolání proti rozsudku, proti kterému dovolání podat nelze, bude toto poučení bez právních účinků. V tomto duchu rozhodnul také Nejvyšší soud (sp.zn. 11 Tdo 769/2002).⁷²

Obecné náležitosti uvedené v § 59 TŘ musí být doplněny o skutečnosti uvedené v § 265f odst. 1. TŘ, kde musí být označené rozhodnutí, proti němuž dovolání směřuje, uveden výrok, jehož nesprávnost je namítána, uveden rozsah, ve kterém je výrok napaden, vady, jež jsou vytýkány, a jaký dovolací důvod je uplatňován a požadavek, kterého se domáhá. Nejvyšší státní zástupce musí uvést, zda podává dovolání ve prospěch, nebo v neprospěch obviněného.

Rozsah a důvody, pro které je dovolání podáno, je možné měnit jen po dobu trvání lhůty k podání dovolání (§ 265f odst. 2 TŘ). Pokud nebylo dovolání odůvodněno při jeho podání, musí být odůvodněno ve lhůtě určené předsedou senátu soudu prvního

71. SEKVARD, O. *Dovolání*. Praha: Nakladatelství Orac, 2004. s. 39.

72. sp.zn. 11 Tdo 769/2002; [ze dne 11.10.2002]; usnesení dostupné na:

http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebPrint/6B1CF4725753230EC1257A4E006987CF?openDocument

stupně. Pokud tyto náležitosti nejsou splněny, stanou se důvodem pro odmítnutí dovolání.⁷³

Od obsahových náležitostí dovolání se odvíjí úvaha, zda jsou splněny náležitosti dovolání a zda je přípustné pro v něm uvedené dovolací důvody.

3.6 Nepřípustnost dovolání

Zákon dle § 265a odst. 3 TŘ vylučuje podat odvolání v neprospěch obviněného, pokud by se tak stalo z důvodu, že soud postupoval v souladu se zásadou reformationis in peius (více viz kapitola 1.2.7 Zákaz reformationis in peius).

Dovolání v neprospěch obviněného je vyloučeno, pokud obviněný zemřel nebo pokud se na čin vztahuje rozhodnutí prezidenta republiky, kterým nařídil, aby se nepokračovalo v trestním stíhání.⁷⁴

Dle § 265i TŘ, pokud bylo podáno dovolání proti jinému rozhodnutí, než jak jsou vymezena v zákoně, je to důvod pro odmítnutí dovolání z důvodu nepřípustnosti.

Dovolání také není přípustné pouze proti důvodům rozhodnutí.

Dle nálezu Ústavního soudu (sp.zn. III. ÚS 40/93) v případech, kdy zákon dovolání nepřipouští, není možno dovolání považovat za procesní prostředek, jež zákon poskytuje k ochraně základních práv a svobod, zaručených ústavním zákonem nebo mezinárodní smlouvou podle čl. 10 Ústavy. V těchto případech lhůta pro podání ústavní stížnosti plyne ode dne nabytí právní moci rozhodnutí odvolacího soudu. Usnesení soudu o odmítnutí dovolání z důvodu jeho nepřípustnosti je nutno považovat za rozhodnutí deklaratorní povahy, které autoritativně konstatuje neexistenci práva. Pokud by se navrhovatel usnesením odvolacího soudu o odmítnutí dovolání cítil dotčen na svém základním právu domáhat se stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu, daném v čl. 36 odst. 1 Listiny, může o ochranu základního práva formou ústavní stížnosti žádat Ústavní soud.⁷⁵

73. JELÍNEK, J. et al. *Trestní právo procesní*. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2013. s. 695.

74. JELÍNEK, J. et al. *Trestní právo procesní*. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2013. s. 687.

75. sp.zn. III. ÚS 40/93; [ze dne 3.2.1994]; nálezn dostupný na:
<http://nalus.usoud.cz/Search/Word.aspx?id=26360>

Dovolání nelze podat ve věci, kde byl vydán trestní příkaz, jenž má po nabytí právní moci povahu pravomocného odsuzujícího rozsudku (§ 314e odst. 5 TŘ).⁷⁶

Dále je třeba si uvědomit, že dovolání je přípustné proti rozhodnutím soudu druhého stupně, která byla vyhlášena za účinnosti zákona č. 265/2001 Sb., tedy v době od 1.1.2002.⁷⁷

Proti těm rozhodnutím, jež byla vyhlášena před 1.1.2002, není dovolání přípustné. Rozhodnutí soudu druhého stupně nabývá právní moci vyhlášením.⁷⁸

3.6.1 Blanketní dovolání

V případě blanketního dovolání se neuvádí ani důvod, a ani námitky, které odvolatel napadá. V těchto případech zde není ustálený postup Nejvyššího soudu. Předseda soudu prvního stupně vyzve k odstranění vad, Nejvyšší soud někdy takové dovolání odmítne, protože takové dovolání nespĺňuje obligatorní náležitosti podaného dovolání do uplynutí lhůty k podání. Jsou ale i případy, kdy Nejvyšší soud z tohoto důvodu dovolání neodmítne a dovolání bere jako podané bezvadně. V tomto případě mám za to, že pokud soudce prvního stupně učinil výzvu a ve lhůtě bylo dovolání doplněno, neměl by již soud k blanketnímu dovolání přihlížet jako k vadnému, neboť na základě výzvy bylo ve lhůtě doplněno. V opačném případě potom nevidím důvod k výzvě k doplnění, pokud pak na toto doplnění nebude brán ohled. V tomto směru rozhodnul i nálezem Ústavní soud (sp.zn. 4 ÚS 134/03), a pokud je včas podáno dovolání neobsahující žádné důvody (blanketní dovolání), je povinností soudu prvního stupně postupovat podle § 265h odst. 1 TŘ. Doplnil-li obhájce ve lhůtě předsedou senátu soudu prvního stupně stanovené dle § 265h odst. 1 TŘ dovolání o rozsah i důvody, postupoval soud prvního stupně i obhájce v souladu s kogentními ustanoveními trestního řádu. Dovolací soud v takovém případě nemůže aplikovat ustanovení § 265f

76. sp.zn.. 6 Tdo 789/2002; [ze dne 16.10.2002]; usnesení dostupné na: http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebPrint/C51E220B2AE2D695C1257A4E00652D9B?openDocument

77. zákon č. 265/2001 Sb., ze dne 29. června 2001, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

78. HRACHOVEC, P. *Deset let dovolání podle trestního řádu, 1. část. Bulletin advokacie 1-2/2012*. Praha: ČAK, 2012. s. 17.

odst. 2 TR, který stanoví, že rozsah, v němž je rozhodnutí dovoláním napadáno, a důvody dovolání lze měnit jen po dobu trvání lhůty k podání dovolání.⁷⁹

Ústavní soud judikoval (sp.zn. IV. ÚS 134/03), že pokud je včas podáno tzv. bianco dovolání (dovolání neobsahující žádné důvody), je povinností soudu prvního stupně postupovat podle § 265h odst. 1 TR. Doplnil-li obhájce ve lhůtě předsedou senátu soudu prvního stupně stanovené podle § 265h odst. 1 RT dovolání o rozsah i důvody, postupoval soud prvního stupně i obhájce v souladu s kogentními ustanoveními trestního řádu. Dovolací soud v takovém případě nemůže aplikovat § 265f odst. 2 TR.⁸⁰

3.7 Zpětvzetí dovolání

Zpětvzetí dovolání je možné, je tím zaručeno svobodné dovolací právo. Ten, kdo dovolání podal, může toto dovolání vzít zpět výslovným prohlášením až do doby, než se odebere Nejvyšší soud k závěrečné poradě. Dovolání musí být vzato zpět v celém rozsahu, ve kterém bylo podáno. Pokud ho odvolatel vezme zpět jen v části, nejedná se o zpětvzetí, ale o změnu dovolacích důvodů. Zpětvzetí je možné učinit i ústně do protokolu.

Forma zpětvzetí není předepsána, musí splňovat obecné náležitosti stanovené § 59 TR. Dovolání může vzít zpět výslovně jen osoba, jež dovolání podala.

Pokud vezme zpět dovolání podané ve prospěch obviněného státní zástupce, Nejvyšší soud pokračuje v řízení, pokud na tom trvá obviněný, a dále se podané dovolání bere jako dovolání obviněného. Zde zpětvzetí již na vědomí bere vždy Nejvyšší soud bez ohledu na to, kde se spis aktuálně nachází. Pokud státní zástupce vezme zpět dovolání po smrti obviněného, zpětvzetí není účinné.

Zpětvzetí vezme usnesením na vědomí předseda senátu Nejvyššího soudu, nebo pokud mu ještě nebyla věc předložena, učiní tak soud prvního stupně. Usnesení o zpětvzetí má deklaratorní charakter a nejsou s ním spojeny žádné právní účinky, proti tomuto usnesení není stížnost přípustná.

79. sp.zn. IV. ÚS 134/03; [ze dne 26.8.2003]; nález dostupný na: <http://nalus.usoud.cz/Search/Word.aspx?id=45453>

80. sp.zn. IV. ÚS 134/03; [ze dne 26.8.2003]; nález dostupný na: <http://nalus.usoud.cz/Search/Word.aspx?id=45453>

Pokud bylo dovolání vzato zpět, nelze ho již v budoucnu opakovaně podat. Nevyšší soud by ho dle § 265i odst. 1 písm. c) TŘ odmítl.⁸¹

3.8 Vzdání se dovolání

Dovolání je mimořádný opravný prostředek, a protože se podává proti pravomocnému rozhodnutí, trestní řád nepočítá s možností vzdání se dovolání.

3.9 Řízení u soudu prvního stupně

Úkolem soudu, jenž ve věci rozhodoval v prvním stupni, je odstranit nedostatky náležitostí obsahu dovolání uvedených v § 265f odst. 1 TŘ a poskytnutí možnosti pro vyjádření stran k podanému dovolání. Dále také soud prvního stupně zjišťuje, zda strany souhlasí s projednáním dovolání v neveřejném zasedání a zda je na místě odložení nebo přerušení výkonu rozhodnutí. Pokud předseda soudu prvního stupně dospěje k závěru, že dovolání odůvodňuje odklad nebo přerušení výkonu rozhodnutí, spis bez zbytečného odkladu předloží Nejvyššímu soudu, aby o tomto návrhu rozhodnul ve lhůtě čtrnácti dnů od obdržení spisu. V této věci rozhodoval i Nejvyšší soud (sp.zn. 5 Tdo 243/2002), jenž vydal usnesení v tom směru, že návrh předsedy senátu soudu prvního stupně na odklad nebo přerušení výkonu rozhodnutí napadeného dovoláním se musí opírat o takové konkrétní okolnosti vyplývající z podaného dovolání nebo z obsahu spisu, které vyvolávají opodstatněné pochybnosti o vhodnosti dalšího výkonu rozhodnutí, podání dovolání, jakož i obecný odkaz na kasační oprávnění dovolacího soudu samy o sobě k odůvodnění návrhu na odklad nebo přerušení výkonu rozhodnutí nepostačují.⁸²

Předseda senátu soudu prvního stupně zjišťuje, zda dovolání splňuje náležitosti § 265f odst. 1 TŘ, a pokud dovolání vykazuje vady, vyzve strany k odstranění vad ve lhůtě do dvou týdnů a poučí je o následcích neodstranění vady a následném odmítnutí dovolání. I přesto, že o odmítnutí dovolání poučuje strany soud prvního stupně, o následném odmítnutí rozhoduje Nejvyšší soud. Podle § 61 odst. 1 TŘ lze požádat o

81. JELÍNEK, J. et al. *Trestní právo procesní*. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2013. s. 696.

82. sp.zn. 5 Tdo 243/2002; [ze dne 18.6.2002]; usnesení dostupné na: http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebPrint/ECB1197140F3928CC1257A4E0066A430?openDocument

navrácení lhůty pro případ jejího zmeškání. O navrácení lhůty je třeba požádat do tří dnů od pominutí překážky a zároveň spolu s žádostí o navrácení lhůty podat oprávněné dovolání. Žádost musí být podána u Nejvyššího soudu, ten je oprávněn rozhodnout o navrácení lhůty.⁸³

Dále soud prvního stupně doručuje opis dovolání obviněného státnímu zástupci a opis dovolání státního zástupce obviněnému s poučením o možnosti písemného vyjádření se k dovolání a k vyjádření souhlasu s projednáním v neveřejném zasedání.⁸⁴

Po uplynutí lhůty k podání dovolání pro všechny oprávněné osoby předloží předseda soudu prvního stupně spis Nejvyššímu soudu.

Nejvyšší soud o předloženém návrhu na odložení nebo přerušení výkonu rozhodnutí rozhodne usnesením do čtrnácti dnů po obdržení spisu.

3.10 Řízení u dovolacího soudu

3.10.1 Formální posouzení dovolání

Po doručení spisu od soudu prvního stupně Nejvyšší soud zkoumá v neveřejném zasedání podané dovolání z hlediska formálních předpokladů, a zda je možné napadené rozhodnutí meritorně přezkoumat. Pokud Nejvyšší soud dospěje k závěru, že meritorní přezkoumání není možné, dovolání odmítne (viz kapitola 3.11.1.1 Neveřejné zasedání).

3.10.2 Rozsah přezkumné činnosti

Dovolání má centralizovaný devolutivní účinek. Proti rozhodnutí Nejvyššího soudu o dovolání není přípustný žádný opravný prostředek s výjimkou obnovy řízení. Dovolání nemá přímý suspenzivní účinek, napadené rozhodnutí je vykonatelné bez ohledu na podané dovolání (v odůvodněných případech může Nejvyšší soud případ odložit nebo přerušit výkon rozhodnutí nebo výkon výroku o náhradě škody uložených

83. SEKVARD, O. *Dovolání*. Praha: Nakladatelství Orac, 2004. s. 75.

84. JELÍNEK, J. et al. *Trestní právo procesní*. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2013. s. 697.

ve věci).⁸⁵ O odkladu nebo přerušení výkonu rozhodnutí napadeného dovoláním rozhoduje Nejvyšší soud:

- obligatorně na návrh předsedy senátu soudu prvního stupně, jenž na podkladě dovolání a obsahu spisu došel k takovému názoru, o vyhovění tohoto návrhu rozhoduje Nejvyšší soud ve lhůtě do čtrnácti dní od obdržení spisu,
- fakultativně, pokud takový podnět podá předseda senátu Nejvyššího soudu, postup se poté odvíjí od jeho uvážení a nevydává zde negativní rozhodnutí.⁸⁶

Dle § 265p odst. 3 TŘ smrt obviněného nepřekáží provedení řízení na podkladě dovolání, trestní stíhání se nezastaví z důvodu smrti obviněného.

Také u dovolání platí zásada zákazu reformationis in peius a beneficium cohaesionis (více viz kapitola 1.2.6 Beneficium cohaesionis a kapitola 1.2.7 Zákaz reformationis in peius) + § 265k odst. 2 TŘ.

Soud je vázán při posuzování dovolání vymezeným rozsahem a dovolacími důvody (princip vázanosti soudu podaným opravným prostředkem). Z tohoto principu existují výjimky, pokud je zřejmé, že vytýkaný nedostatek má původ v jiném výroku, než v tom, který je napadán, dovolací soud přezkoumá i správnost takového výroku, nebo také ji přezkoumá, pokud napadená část nelze oddělit od ostatních. Pokud je pak napaden výrok o vině, soud zkoumá i výrok o trestu bez ohledu na fakt, zda proti nim dovolání bylo podáno.

Nejvyšší soud rozhoduje v senátech složených z předsedy senátu a dvou soudců (§ 19 odst. 1 a 2 ZSS). Pokud Nejvyšší soud dospěje k odlišnému právnímu názoru, věc se postoupí velkému senátu kolegia (§ 20 odst. 1 ZSS).

3.10.3 Zásady dovolacího soudu

U dovolacího soudu platí princip vázanosti podaným opravným prostředkem. Nejvyšší soud přezkoumává zákonnost a odůvodněnost napadených výroků (v rozsahu a

85. JELÍNEK, J. et al. *Trestní právo procesní*. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2013. s. 692 - 693.

86. ČÍSAŘOVÁ, D.; FENYK, J.; GRIVNA, T. et al. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Aspi, 2008. s. 606.

důvodech uvedených v dovolání). Jak jsem již nastínila v úvodu této kapitoly, z této zásady platí určité výjimky ve prospěch revizního zkoumání. Nejvyšší soud přihlédne i k vadám výroků, které nebyly odvolatelem napadeny, pokud by tyto vady mohly mít vliv na správnost napadených výroků. Další výjimka nastane, pokud bylo dovolání podáno proti výroku o vině, soud zkoumá i výrok o trestu.

U dovolání se uplatňuje princip kasační s prvky apelace. Pokud je napadené rozhodnutí nebo jeho část zrušena, Nejvyšší soud z pravidla přikáže, aby orgán, jenž již ve věci rozhodoval, znovu věc projednal a rozhodnul. Nejvyšší soud může také sám rozhodnout ve věci rozsudkem, pokud se již neprovádějí důkazy.

I v dovolání se uplatňuje zásada *reformationis in peius* (více viz kapitola 1.2.7 Zákaz *reformationis in peius*), jež se uplatní vždy vyjma podaného dovolání v neprospěch obviněného státním zástupcem.

Zásada *beneficium cohaesionis* (více viz kapitola 1.2.6 *Beneficium cohaesionis*) se zde také jako u ostatních opravných prostředků uplatňuje. Zásada se použije ve prospěch dalšího spoluobviněného, které také prospívá podaný dovolací důvod, dále pak také ve prospěch zúčastněné osoby i ve prospěch obviněného.

S ohledem na procesní ekonomii se soud omezuje jen na zrušení vadné části napadeného rozhodnutí, pokud lze tuto část oddělit od zbylých výroků. Pokud ale soud zruší výrok o vině, vždy k tomu musí zrušit výrok o trestu a další výroky, které mají ve výroku o vině svůj podklad.

Předseda senátu Nejvyššího soudu může výkon rozhodnutí přerušit, nebo odložit.

Pokud Nejvyšší soud zruší výrok o trestu, za nějž byl obviněnému uložen trest odnětí svobody, musí zároveň Nejvyšší soud rozhodnout o vazbě.

Je-li třeba objasnit některé okolnosti, předseda senátu provede potřebné šetření, nebo o to požádá orgán činný v trestním řízení, který má povinnost soudu vyhovět bez zbytečného odkladu.

Nejvyšší soud při svém rozhodnutí na základě skutkového a právního stavu, jenž tu byl v době vydání napadeného pravomocného rozhodnutí.⁸⁷

87. JELÍNEK, J. et al. *Trestní právo procesní*. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2013. s. 698 - 702.

3.11 Rozhodnutí dovolacího soudu

O dovolání rozhoduje Nejvyšší soud v senátech složených ze tří soudců podle § 19 odst. 1 a 2 ZSS. Pokud by se Nejvyšší soud odchýlil od své rozhodovací praxe, postoupí věc velkému senátu kolegia, který se skládá z devíti soudců, nebo popřípadě z jiného počtu podle § 19 odst. 3 ZSS (jiný vyšší lichý počet, jenž tvoří třetinu celkového počtu soudců, ze kterých se kolegium skládá).

Nejvyšší soud o podaném dovolání rozhodne buď ve veřejném, nebo v neveřejném zasedání v závislosti na způsobu, jakým bude o dovolání rozhodovat.

Kromě rozhodnutí ve veřejném, nebo neveřejném zasedání může předseda senátu dovolacího soudu činit úkony, jimiž vrátí věc soudu prvního stupně jako předčasně předloženou, pokud ještě nebylo řízení před soudem prvního stupně ukončeno (nebyly provedeny všechny potřebné úkony, např. dovolatel ještě nebyl vyzván k odstranění vad na podaném dovolání).⁸⁸

Způsob, ve kterém bude Nejvyšší soud rozhodovat, ovlivňuje také skutečnost, zda byla také současně podána stížnost pro porušení zákona. Pokud jsou podány oba tyto mimořádné opravné prostředky, projednává je soud ve společném řízení.

Proti rozhodnutí dovolacího soudu není přípustný žádný opravný prostředek vyjma obnovy řízení (§265n TR). Obnovu řízení lze podat za předpokladu, že Nejvyšší soud ve věci učinil nové rozhodnutí, proti němuž je obnova řízení přípustná a ve kterém vyšly najevo nové skutečnosti nebo důkazy.

3.11.1.1 Neveřejné zasedání

Konání neveřejného zasedání je fakultativní. Je to zjednodušený a rychlejší způsob, který lze použít, pokud se dovolání meritorně neprojednává, vadu nelze odstranit, nebo pokud s tím strany souhlasí. V neveřejném zasedání soud rozhoduje usnesením. Nejvyšší soud rozhodne o dovolání v neveřejném zasedání, pokud dojde k závěru, že je třeba vydat:

88. CÍSAŘOVÁ, D.; FENYK, J.; GRIVNA, T. et al. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Aspi, 2008. s. 610.

- rozhodnutí o odmítnutí dovolání, Nejvyšší soud posuzuje hlediska přípustnosti dovolání a splnění podmínek pro jeho podání, dle § 265i odst. 1 TŘ Nejvyšší soud dovolání odmítne, pokud:
 - není přípustné,
 - bylo podáno pro jiný důvod, než je v § 265b TŘ,
 - bylo podáno opožděně, neoprávněnou osobou nebo osobou, která ho již jednou podala a poté vzala zpět,
 - nesplňuje náležitosti obsahu dovolání,
 - jde o dovolání, jež je zjevně neopodstatněné,
 - je zcela zřejmé, že projednání dovolání nemůže zásadně ovlivnit postavení obviněného a po právní stránce podnětná otázka není zásadního významu,
- rozhodnutí o zrušení napadeného rozhodnutí a přikázání věci k novému projednání a rozhodnutí, pokud je zřejmé, že vadu nelze odstranit ve veřejném zasedání (§ 265k, 265l odst. 1 a 2 TŘ),
- jiné rozhodnutí, pokud nejvyšší státní zástupce a obviněný souhlasí s projednáním v neveřejném zasedání (bez jejich souhlasu by toto jiné rozhodnutí nemohlo být projednáno v neveřejném zasedání).⁸⁹

O odmítnutí dovolání z důvodu zjevné neopodstatněnosti rozhodoval Nejvyšší soud (sp.zn. 5 Tdo 86/2002), kdy rozhodl tak, že pokud se v dovolání opakují v podstatě jen námitky uplatněné již v řízení před soudem prvního stupně a v odvolacím řízení, s kterými se soudy obou stupňů dostatečně a správně vypořádaly, jde zpravidla o dovolání zjevně neopodstatněné ve smyslu § 265i odst. 1 písm. e) TŘ.⁹⁰

Nejvyšší soud se také zabýval otázkou obsahových náležitostí dovolání, a to takto (sp.zn. 7 Tdo 657/2003): podle § 265h odst. 1 TŘ platí, že nesplňuje-li dovolání obviněného podané jeho obhájcem náležitosti obsahu dovolání podle § 265f odst. 1 TŘ, vyzve obviněného předseda senátu soudu prvního stupně, aby vady odstranil ve lhůtě dvou týdnů, již mu zároveň stanoví, a upozorní jej, že jinak bude dovolání odmítnuto

89. JELÍNEK, J. et al. *Trestní právo procesní*. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2013. s. 702 - 704.

90. sp.zn. 5 Tdo 86/2002; [ze dne 29.5.2002]; usnesení dostupné na: http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebPrint/EFB9599D2A3A255CC1257A4E0067AAFF?openDocument

podle § 265i odst. 1 písm. d) TŘ. Za včas provedené doplnění náležitostí obsahu dovolání je proto nutné považovat i takové, jež bylo učiněno sice po uplynutí lhůty k podání dovolání, avšak v rámci lhůty další, poskytnuté k tomu účelu soudem prvního stupně podle § 265h odst. 1 TŘ. Tento závěr se však netýká těch obsahových náležitostí dovolání, které spočívají v určení rozsahu, v němž je rozhodnutí dovoláním napadáno, a důvodů dovolání, protože tyto náležitosti je možné měnit, a tedy i vůbec poprvé vymezit pouze ve lhůtě stanovené zákonem k podání dovolání (§ 265e odst. 1 TŘ).⁹¹

Dle právního názoru Ústavního soudu pokud Nejvyšší soud odmítl dovolání podle § 265i odst. 1 písm. b) TŘ z důvodu, že dovolání bylo podáno z jiného důvodu, než je uveden v § 265b TŘ, může Ústavní soud přezkoumat pouze to, zda Nejvyšší soud postupoval v souladu s ústavními principy soudního řízení a zda byly správně posouzeny podmínky pro podání dovolání a rozhodnutí o něm. Ústavní soud však nemůže přezkoumávat vlastní obsah rozhodnutí Nejvyššího soudu, tedy zda se v dané věci jednalo o rozhodnutí, jež spočívalo v nesprávném právním posouzení skutku nebo v jiném nesprávném hmotněprávním posouzení, neboť tím by se stal další instancí v řízení o dovolání, což je role, která mu podle čl. 83 a 90 Ústavy nenáleží. Může zkoumat pouze to, zda Nejvyšší soud svým postupem neporušil Ústavou zaručená práva stěžovatele, konkrétně právo na to, aby jeho návrh byl stanoveným postupem projednán. Závěr Nejvyššího soudu v tomto směru není dán k volnému uvážení, nemůže být výrazem libovůle a musí být náležitě odůvodněn. Ústavní soud konstatoval, že při současném výkladu ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) TŘ Nejvyšším soudem, podle něhož nelze v rámci řízení o dovolání přezkoumávat správnost a úplnost skutkových zjištění a Nejvyšší soud musí vycházet ze skutkového stavu tak, jak byl zjištěn v průběhu trestního řízení a jak je vyjádřen ve výroku odsuzujícího rozsudku, je povinen Nejvyšší soud zjistit, je-li právní posouzení skutku popsaneého ve výroku odsuzujícího rozsudku v souladu s vyjádřením způsobu jednání v příslušné skutkové podstatě trestného činu s ohledem na zjištěný skutkový stav.⁹²

91. sp.zn. 7 Tdo 657/2003; [ze dne 10.6.2003]; usnesení dostupné na: http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebPrint/09853696C09CF972C1257A4E0067B144?openDocument

92. sp.zn. III. ÚS 282/03; [ze dne 30.10.2003]; usnesení dostupné na: <http://nalus.usoud.cz/Search/Word.aspx?id=45070>

3.11.1.2 Veřejné zasedání

Veřejné zasedání je základní formou projednání dovolání u dovolacího soudu. Při veřejném zasedání musí být přítomen obhájce obviněného, pokud jde o případ nutné obhajoby. Účast státního zástupce je povinná.

V nepřítomnosti obviněného lze konat veřejné zasedání, jen pokud s tím výslovně souhlasí.

Průběh neveřejného zasedání je upraven v § 265r odst. 6 a 7 TŘ. Předseda senátu přednese napadené rozhodnutí a podá zprávu o stavu věci, dále dovolatel přednese dovolání včetně odůvodnění. Státní zástupce a dotčené osoby dovoláním přednesou svá vyjádření. Důkazy se zpravidla neprovádějí, jen výjimečně Nejvyšší soud doplní řízení důkazy, jež jsou nezbytné, aby rozhodl o podaném dovolání (ohledně úplnosti a správnosti dokazování provedeném v původním řízení).

Rozsudkem rozhodne Nejvyšší soud, pokud sám rozhodne, jinak rozhoduje vždy usnesením.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu:

- dovolání odmítne, pokud důvod pro odmítnutí soud zjistil až ve veřejném zasedání a neodmítl dovolání již v neveřejném zasedání,
- dovolání zamítne, pokud shledá, že není důvodné,
- napadené rozhodnutí zruší (nebo jeho část nebo vadné řízení mu předcházející), pokud shledá, že je dovolání důvodné.

Po zrušení napadeného rozhodnutí, popřípadě jeho části, soud:

- napadené rozhodnutí jen zruší za předpokladu, že ve věci není třeba učinit nové rozhodnutí (§265l odst. 1 TŘ),
- přikáže soudu, který ve věci napadeného rozhodnutí rozhodoval, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl,
- zruší výrok o náhradě škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo o vydání bezdůvodného obohacení (§265m odst. 2 TŘ),
- rozhodne sám ve věci rozsudkem (§265m odst. 1 TŘ),
- pokud v napadeném rozhodnutí chybí výrok, Nejvyšší soud napadené rozhodnutí nezruší, ale pouze přikáže orgánu, o jehož rozhodnutí jde, aby chybějící výrok doplnil, nebo o něm rozhodl (§265l odst. 2 TŘ).

Nejvyšší soud je při rozhodování vázán následujícími mezeními:

- nemůže uznat obviněného vinným skutkem, pro nějž byl napadeným rozsudkem zproštěn nebo pro který bylo trestní stíhání zastaveno,
- nemůže uznat obviněného vinným těžším trestným skutkem, než tím, jímž mohl být uznán vinným napadeným rozsudkem,
- nemůže uložit obviněnému trest odnětí svobody v hranici nad dvacet až do třiceti let nebo trest odnětí svobody na doživotí, pokud mu nebyl takový trest uložen přezkoumávaným rozhodnutím.⁹³

Ve veřejném zasedání je, jak již bylo uvedeno výše, nutná účast státního zástupce a obhájce. Účast obhájce obviněného je nutná také v následujících případech (§ 36a odst. 2 písm. a) až c) TŘ):

- pokud je obviněný ve výkonu trestu odnětí svobody nebo na pozorování v nezdravotnickém ústavu,
- pokud je jeho způsobilost k právním úkonům omezena nebo je jí obviněný zbaven,
- pokud jde o trestný čin, na nějž zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice převyšuje pět let,
- pokud jsou pochybnosti obviněného se náležitě hájit.⁹⁴

3.11.1.3 Zamítnutí dovolání

Podle § 265j TŘ Nejvyšší soud dovolání zamítne, pokud není důvodné. Zatímco důvody pro odmítnutí dovolání podle § 265i odst. 1 TŘ jsou převážně formální povahy a vedou k takovému postupu bez meritorního přezkoumávání napadeného rozhodnutí, § 265j TŘ upravuje věcný důvod k zamítnutí dovolání. V tomto případě je sice dovolání v posuzované věci přípustné a splňuje předpoklady k jeho věcnému projednání, ale Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolání není důvodné. Nejvyšší soud na podkladě dovolání a po přezkoumání napadeného rozhodnutí neshledá, že by bylo napadené rozhodnutí ani řízení, jež mu předcházelo, zatíženo vadou, kterou dovolání vytýká. Rozhodnutí dle názoru soudu v tomto případě odpovídá zákonu v tom rozsahu a z těch hledisek, jež byla uplatněna v dovolání. O zamítnutí dovolání rozhoduje Nejvyšší soud

93. JELÍNEK, J. et al. *Trestní právo procesní*. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2013. s. 705 - 707.

94. SEKVARD, O. *Dovolání*. Praha: Nakladatelství Orac, 2004. s. 86.

usnesením většinou ve veřejném zasedání, ve veřejném zasedání může rozhodnout jen se souhlasem nejvyššího státního zástupce a obviněného. Proti rozhodnutí Nejvyššího soudu o zamítnutí dovolání není přípustný žádný opravný prostředek vyjma obnovy řízení v určitých případech.⁹⁵

3.12 Další řízení po rozhodnutí o dovolání

Další řízení po rozhodnutí o dovolání následuje jen tehdy, pokud dovolací soud napadené rozhodnutí zrušil a přikázal, aby příslušný orgán činný v trestním řízení věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl ve věci, nebo aniž by dovolací soud zrušil napadené rozhodnutí, přikáže soudu, který původně ve věci rozhodoval, aby rozhodl o chybějícím výroku nebo neúplný výrok doplnil.

3.12.1 Nové projednání věci

Orgán projednávající věc znovu je vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším soudem v rozhodnutí a má povinnost provést všechny procesní úkony, jež mu byly Nejvyšším soudem nařizeny. Rozsah nového projednání včetně rozhodnutí je vymezen v rozhodnutí Nejvyššího soudu.

Právním názorem se rozumí v rozhodnutí vyjádřené stanovisko Nejvyššího soudu k otázkám výkladu a aplikace norem hmotného a procesního práva. Může jít o právní názor k užití trestního zákona, trestního řádu, případně jiného zákona v trestněprávní oblasti i právní názor k výkladu a užití mimotrestních norem, a to i nižší právní síly (např. občanského zákoníku v souvislosti s rozhodováním o nároku na náhradu škody). Právním názorem jsou i všechny ostatní orgány, které se podílejí v dalších stádiích řízení na rozhodování ve věci (např. byla-li věc přikázána státnímu zástupci, je právním názorem Nejvyššího soudu vázán i policejní orgán, jemuž věc státní zástupce vrátil).⁹⁶

Od právního názoru by se orgán mohl odchýlit, pokud by se změnily okolnosti, podle kterých měl ve věci rozhodnout (např. při opatřování důkazů by došlo ke zjištění

95. ŠÁMAL, P. et al. *Trestní řád. Komentář. II. díl.* 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 2167.

96. ŠÁMAL, P. et al. *Trestní řád. Komentář. II. díl.* 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 2189.

nových skutečností), nebo by se orgán od právního názoru mohl odchýlit, pokud by měl být vázán právním názorem, jenž je v rozporu se zákonem.⁹⁷

Pokud byl obžalovaný novým rozhodnutím zproštěn obžaloby, trestní stíhání proti němu bylo zastaveno nebo byl odsouzen k mírnějšímu trestu než v původním rozhodnutí, má v určitých případech nárok požadovat náhradu škody způsobenou původním, méně příznivým rozhodnutím.⁹⁸

„Nové rozhodnutí tu nebude přicházet v úvahu zejména tehdy, když některý výrok napadeného rozhodnutí neměl být podle zákona vůbec učiněn, např. napadeným rozsudkem byl uložen vedle trestu odnětí svobody též trest zákazu činnosti, pro nějž nebyly dány podmínky podle § 49 odst. 1 TZ, protože trestný čin nebyl spáchán v souvislosti s touto činností, a tím byl naplněn dovolací důvod ve smyslu § 265b odst. 1 písm. h), přičemž podle § 265k odst. 1 a 2 TŘ byl zrušen pouze výrok o uložení trestu zákazu činnosti. V těchto případech Nejvyšší soud zruší podle § 265k odst. 2 TŘ pouze vadnou část napadeného rozhodnutí; nepřikazuje již nové projednání a rozhodnutí věci ani nečiní rozhodnutí podle § 265m odst. 1, 2 TŘ.“⁹⁹

3.12.2 Nepřípustnost opravného prostředku

Proti rozhodnutí o dovolání není s výjimkou obnovy řízení opravný prostředek přípustný (§ 265n TŘ). Obnova řízení však zde přichází v úvahu jen v omezeném rozsahu pouze za předpokladu, že Nejvyšší soud po zrušení napadeného rozhodnutí učinil ve věci podle § 265m odst. 1 TŘ sám nové rozhodnutí, proti němuž je podle § 277 TŘ přípustná obnova řízení, a pokud vyšly najevo nové skutečnosti nebo důkazy uvedené v § 278 odst. 1 a 2 TŘ nebo je dán důvod podle § 278 odst. 3 TŘ. Obnova řízení je přípustná za splnění obecných podmínek jako v případě jakéhokoli jiného pravomocného rozhodnutí.

97. SEKVARD, O. *Dovolání*. Praha: Nakladatelství Orac, 2004. s. 95.

98. zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, ve znění pozdějších předpisů

99. ŠÁMAL, P. et al. *Trestní řád. Komentář. II. díl*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 2170.

4 Stížnost pro porušení zákona

4.1 Podstata stížnosti pro porušení zákona

Tento mimořádný opravný prostředek se podává proti pravomocným rozhodnutím soudu a státního zástupce, jimiž byl porušen zákon nebo která byla učiněna na základě vadného řízení. Jde o odstranění právě těch vad, jež tu byly již v době, kdy bylo rozhodnutí vydáno, a vyplývají ze spisu. Stížnost pro porušení zákona má za cíl nápravu vadných rozhodnutí nebo vadného postupu řízení těchto orgánů v konkrétních věcech, pokud došlo k porušení zákona v neprospěch obviněného, a dále pak usměrnění praxe orgánů činných v trestním řízení. Opravný prostředek slouží k nápravě právních vad i nedostatků ve skutkovém zjištění, pokud jsou tyto nedostatky důsledkem vadného právního hodnocení skutku nebo vadného postupu řízení (jinak jsou změny ve skutkových okolnostech důvodem pro obnov řízení, mají-li původ v nových skutečnostech nebo nových důkazech, které byly dříve neznámé).¹⁰⁰

Hlavním znakem stížnosti pro porušení zákona je skutečnost, že oprávněným subjektem podat tento mimořádný opravný prostředek je pouze ministr spravedlnosti a o všech stížnostech rozhoduje Nejvyšší soud. Soud je vázán podaným opravným prostředkem co do vad a rozsahu napadení a ty nemohou být překročeny (až na některé specifické případy¹⁰¹). Není zde suspenzivní účinek, uplatňuje se kasační princip, pouze ve výjimečných případech rozhoduje sám Nejvyšší soud.

4.2 Předmět a důvody stížnosti pro porušení zákona

4.2.1 Předmět stížnosti pro porušení zákona

Stížnost pro porušení zákona může ministr spravedlnosti podat proti pravomocnému rozhodnutí soudu nebo státního zástupce, jímž byl porušen zákon nebo které bylo učiněno na podkladě vadného postupu řízení, stížnost podává k Nejvyššímu

100. CÍSAŘOVÁ, D.; FENYK, J.; GRIVNA, T. et al. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Aspi, 2008. s. 709.

101. jedním ze specifických případů je např. beneficium cohaesionis (více viz kapitola 1.2.6 Beneficium cohaesionis)

soudu. Lze ji podat jen proti pravomocnému výroku rozhodnutí (nikoli proti jeho odůvodnění nebo poučení).

Skutkové nedostatky rozhodnutí stížností pro porušení zákona lze odstranit jen tehdy, jestliže takové nedostatky jsou důsledkem vadného právního posouzení nebo vadného postupu řízení. Jinak jsou možné změny ve skutkových okolnostech jen důvodem k obnově řízení, pokud mohou mít odůvodnění v nových důkazech nebo skutečnostech dříve neznámých.¹⁰²

Zákon blíže nespécifikuje, proti jakým rozhodnutím je stížnost pro porušení zákona přípustná. Z pravidla to lze, jak jsem uvedla výše, proti konečným meritorním rozhodnutím soudu nebo státního zástupce, zejména ve formě rozsudku, trestního příkazu nebo usnesení.

Právní moc je důležitou složkou znamenající nezměnitelnost a závaznost (formální a materiální právní moc).

Rozhodnutí svého druhu nemůže být předmětem stížnosti pro porušení zákona (např. obžaloba, příkaz k zatčení, příkaz k domovní prohlídce atd.) Jsou to procesní instituty, které jsou vydány na základě posouzení státního zástupce. Obžaloba je změnitelná, a to až do doby, než se soud prvního stupně odebere k závěrečné poradě (do té doby může obžalobu vzít státní zástupce zpět), dále ji může státní zástupce měnit v právní kvalifikaci nebo na základě skutkových zjištění. Dále může soud obžalobu vrátit státnímu zástupci k došetření, může obžalovaného zprostit obžaloby nebo může trestní stíhání zastavit. Rozhodnutí svého druhu není samo o sobě objektem stížnosti pro porušení zákona, stejně tak jako není předmětem stížnosti pro porušení zákona rozhodnutí výlučně procesní povahy (např. rozhodnutí upravující průběh řízení), dále opatření soudu nebo státního zástupce.¹⁰³

4.2.1.1 Výroky rozhodnutí a jejich napadení

Vždy je nutné zkoumat, do jaké míry je konkrétní rozhodnutí předmětem stížnosti pro porušení zákona, zda se jedná o celé rozhodnutí, nebo jen o jeho část. Nejvyšší soud přezkoumává dle § 267 odst. 1 TŘ správnost všech výroků napadeného rozhodnutí a

102. ŠÁMAL, P. et al. *Trestní řád. Komentář. II. díl.* 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 2194.

103. ŠÁMAL, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1990. s. 73.

řízení, jež mu předcházelo. Pravomocným rozhodnutím se rozumí jeho výroková část, odůvodnění rozhodnutí právní moci nabýt nemůže, jeho cílem je pouze vysvětlit rozhodnutí. Napadnuty mohou být všechny výroky rozhodnutí ve výrokové části rozhodnutí. Stížnost pro porušení zákona nelze podat co do důvodu tiskařské chyby nebo jiné zřejmé nesprávnosti, ty nenabývají právní moci a jsou kdykoliv opravitelné usnesením předsedy senátu soudu, v jehož rozhodnutí se chyby vyskytly (nejsou nezměnitelné). Pokud by byla podána stížnost pro porušení zákona z důvodu tiskařské chyby, Nejvyšší soud nařídí opravu napadeného usnesení podle § 131 odst. 1 TŘ a stížnost pro porušení zákona zamítne.¹⁰⁴

4.2.1.2 Pravomocné rozhodnutí učiněné na podkladě vadného postupu řízení

Pravomocné rozhodnutí učiněné na podkladě vadného postupu řízení je možné dle § 266 odst. 1 TŘ. Trestní řád nikde blíže nespecifikuje, co je myšleno vadným postupem řízení. Je tedy nutné použít § 1 TŘ, kde je vymezen účel trestního řádu, kterým je úprava postupu orgánů činných v trestním řízení, tak, aby trestné činy byly náležitě zjištěny a jejich pachatelé podle zákona spravedlivě potrestáni. Řízení předchází napadenému rozhodnutí, spočívající v postupu orgánů činných v trestním řízení, v jehož rámci se aplikují procesní předpisy a používají se procesní prostředky upravené zákonem tak, aby naplnily účel trestního řízení. Při trestním řízení se objasňuje skutkový podklad pro meritorní rozhodnutí, základním úkolem trestního řízení je zjištění, zda se stal skutek, jenž naplňuje znaky některého trestného činu, a zda skutek spáchal obžalovaný. Dokazování je zde nejdůležitější procesní činností orgánů činných v trestním řízení, smyslem dokazování je poznání skutkových okolností důležitých pro trestní řízení pro jejich další postup a pro konečné rozhodnutí. Součástí vadného postupu řízení není jen vlastní postup orgánů činných v trestním řízení při dokazování, ale mohou to být i předchozí rozhodnutí, která řešila vadně některou otázku z postupu řízení a ta mohla nějakým způsobem ovlivnit správnost nebo zákonnost

104. ŠÁMAL, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1990. s. 75.

napadeného rozhodnutí. Může nastat situace, kdy nějaký úkon nebyl proveden, nebo nebylo učiněno nějaké rozhodnutí, ačkoli tak mělo být.¹⁰⁵

„Obecně může tedy vadný postup řízení ve smyslu § 266 odst. 1 TŘ spočívat:

- *ve vydání vadného procesního rozhodnutí upravujícího nebo dotýkajícího se postupu řízení,*
- *v pouhém vadném procesním úkonu v rámci postupu orgánu činného v trestním řízení, aniž by v tomto směru bylo vydáno rozhodnutí, nebo*
- *v tom, že v rámci postupu řízení některá procesní rozhodnutí nebo některé procesní úkony učiněny nebyly, ač správně v souladu se zákonem se tak mělo stát.“¹⁰⁶*

Základem pro posouzení je, jestli bylo rozhodnutí učiněno na podkladě vadného postupu řízení, aby mezi rozhodnutím napadeným stížností pro porušení zákona a vadným rozhodnutím, jež je součástí postupu řízení, byl takový vztah, že toto rozhodnutí mohlo přímo ovlivnit napadené rozhodnutí nebo vytvořit takovou situaci v řízení, která by mohla mít za následek nezákonné pravomocné rozhodnutí, jež je předmětem stížnosti pro porušení zákona (např. důkazní situace).¹⁰⁷

Mezi přezkoumávané řízení předcházející napadenému rozhodnutí se zahrnuje u meritorního rozhodnutí řízení od zahájení trestního stíhání (včetně neodkladných a neopakovatelných úkonů) až do napadeného rozhodnutí. Přezkum se provádí z hlediska provedení procesních úkonů v souladu se zákonem, a zda byly provedeny všechny úkony, které provedeny být měly.

4.2.1.3 Orgány, jejichž rozhodnutí může být napadeno

Jak jsem již výše uvedla, stížností pro porušení zákona může podle § 266 odst. 1 TŘ napadat pravomocná rozhodnutí soudu nebo státního zástupce.

105. ŠÁMAL, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1990. s. 76 - 77.

106. ŠÁMAL, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1990. s. 77.

107. ŠÁMAL, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1990. s. 78.

Soustavu soudů v České republice tvoří Nejvyšší soud, vrchní, krajské a okresní soudy. Soudem se z historického hlediska myslí i zrušené články soudní soustavy (např. vojenské a lidové soudy).

Státním zástupcem jsou podle zákona myšleni všichni státní zástupci vykonávající funkci státního zástupce v rámci soustavy státního zastupitelství. Stejně tak i zde sem patří historicky prokurátor.

4.2.1.4 Absolutně zmatečná rozhodnutí

Naprosto zmatečné rozhodnutí je natolik vadné rozhodnutí, které nikdy nemůže nabýt právní moci. V praxi ale i např. takto vadný rozsudek nabude právní moci a je nezměnitelný, a tedy vykonatelný. Například rozsudek o trestném činu by vynesl správní orgán v přestupkovém řízení. Zde by se nejednalo vůbec o řízení podle trestního řádu.

Prof. Šámal uvádí čtyři skupiny absolutně zmatečných rozhodnutí:

- *rozhodnutí skutečně absolutně zmatečná, jež po vnější stránce nemají základní náležitosti rozhodnutí v trestním řízení a která jsou vydána osobami, které k tomu nemají žádné oprávnění, nejsou např. ani pracovníky soudu či jiného orgánu činného v trestním řízení (např. osoba odsouzená k podmíněnému trestu odnětí svobody si padělá usnesení soudu o osvědčení ve zkušební době),*
- *rozhodnutí vydané jiným orgánem než orgánem činným v trestním řízení splňující jinak formální náležitosti rozhodnutí orgánu v jiném než trestním řízení (např. rozhodnutí správního orgánu o trestném činu),*
- *rozhodnutí v trestním řízení, která po formální stránce mají všechny podstatné znaky rozhodnutí, ale nebyla vydána k tomu oprávněnou osobou (např. rozhodnutí vydané po provedeném hlavním líčení v úpravě rozsudku a opatřené i potřebnými kulatými razítky kancelářským administrativním pracovníkem za nepřítomného soudce, rozhodnutí, jinak splňující formální náležitosti, ale vydané jiným orgánem činným v trestním řízení, který nemá pravomoc ho vydat (např. rozhodnutí o vzetí do vazby vydané státním zástupcem),*

- *rozhodnutí v trestním řízení, které po formální stránce má všechny podstatné znaky rozhodnutí, které však z jiných zásadních důvodů je absolutně vadné (např. rozsudek vydaný duševně chorým soudcem, jímž je osoba, která pro nedostatek věku není trestně odpovědná, odsouzena pro trestný čin krádeže k trestu odnětí svobody).*¹⁰⁸

V první z výše uvedených skupin se nachází rozhodnutí absolutně neúčinná, a nenabývají tedy právní moci. Případy spadající do druhé skupiny mohou nabývat právní moci podle jiného právního předpisu než trestního řádu, pokud podle něj splňují náležitosti postupu vydání rozhodnutí (zde je pak možná náprava podle právního řádu, podle něhož bylo rozhodnutí vydáno). Ve třetí skupině jsou rozhodnutí, kde lze připustit stížnost pro porušení zákona, a to tam, kde je toto rozhodnutí možné posuzovat jako rozhodnutí vydané v trestním řízení, a byla tedy vydána orgánem činným v trestním řízení podle trestního řádu. V poslední skupině je jednoznačná stížnost pro porušení zákona přípustná, protože ačkoliv zde jde o závažná pochybení, nemají za následek absolutní neúčinnost.¹⁰⁹

4.2.2 Důvody stížnosti pro porušení zákona

Zákon nevymezuje okruh pravomocných rozhodnutí, proti kterým lze podat stížnost pro porušení zákona. Jsou to ta pravomocná rozhodnutí, jež řeší otázku viny (např. zprošťující, nebo odsuzující rozsudek, trestní příkaz, usnesení soudu o zastavení trestního stíhání, usnesení o narovnání), dále potom i rozhodnutí procesní povahy, u nichž se projevuje právní moc v jejich nezměnitelnosti (např. usnesení o vazbě, usnesení o vrácení věci státnímu zástupci k došetření). U pravomocného rozhodnutí, které bylo učiněno na podkladě vadného postupu řízení, tedy v řízení, jež mu předcházelo, došlo k porušení důležitých procesních pravidel a orgán by bez tohoto porušení rozhodl jinak. Předmětem nemohou být ale ta procesní rozhodnutí, jež může sám orgán činný v trestním řízení při změně procesních podmínek nahradit jiným. Podle

108. ŠÁMAL, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1990. s. 81 - 82.

109. ŠÁMAL, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1990. s. 82- 83.

§ 266 odst. 2 TR lze podat stížnost pro porušení zákona proti výroku o trestu jen v případě, že ve výroku došlo k výraznějšímu porušení zákona.¹¹⁰

Vady skutkových zjištění mohou být namítány, pokud byly zapříčiněny vadným postupem řízení (jde o postup orgánů činných v trestním řízení, který je v zásadním rozporu se zákonem, musí být zásadního charakteru a musí převažovat zájem na odstranění vady a jeho správnosti nad zájmem stability rozhodnutí).

Stížnost pro porušení zákona je průlomem do právní moci rozhodnutí, a může tak dojít k narušení stability konečného a vykonatelného (nebo již vykonaného) rozhodnutí soudu, státního zástupce a policejního orgánu. Z tohoto důvodu musí v konkrétním případě převyšovat zájem na zákonnosti rozhodnutí a postupu řízení, jež tomu předcházelo, nad zájmem na stabilitě a nezměnitelnosti pravomocného rozhodnutí. Bude tomu tak pouze při podstatných a zásadních vadách, pro které nemůže rozhodnutí obstát, a nelze trvat na právní moci, protože by to bylo ohrožením správného a spravedlivého rozhodnutí.¹¹¹

Zájem na stabilitě a nezměnitelnosti rozhodnutí lze aplikovat dle nálezu Ústavního soudu (sp.zn. II. ÚS 290/05) na ta rozhodnutí, jež byla učiněna v podmínkách materiálního právního státu, tj. na rozhodnutí učiněná až po roce 1989 na základě demokraticky přijatých a ústavně konformně vyložených a aplikovaných právních předpisů. Rozhodování Nejvyššího soudu o stížnosti ministra spravedlnosti podané proti rozhodnutí v trestní věci vydanému před rokem 1989 je nezákonné a porušuje základní lidská práva a svobody.¹¹²

4.2.2.1 Porušení zákona

„Porušením zákona se rozumí nejen porušení trestního zákona nebo trestního řádu, ale i porušení jiných zákonů. Porušením zákona je dále také porušení jiné normy, která má povahu obecně závazného předpisu uveřejněného nebo oznámeného ve Sbírce

110. JELÍNEK, J. et al. *Trestní právo procesní*. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2013. s. 711 - 712.

111. VANTUCH, P. *Obhajoba obviněného*. 3. doplněné a přepracované vydání. Praha: C.H. Beck, 2006. s. 606 – 607.

112. sp.zn. II. ÚS 290/05; [ze dne 1.12.2005]; nálezn dostupný na:
<http://nalus.usoud.cz/Search/Word.aspx?id=49327>

*zákonů (např. vyhlášky, nařízení vlády, vyhlášení mezinárodní smlouvy, kterou je Česká republika vázána, apod.).*¹¹³

Rozhodování o stížnosti pro porušení zákona je založeno na presumpci správnosti a zákonnosti přezkoumávaného pravomocného rozhodnutí i řízení, které mu předcházelo. Proto porušení zákona může Nejvyšší soud vyslovit, jen když skutečně zjistí tak závažný rozpor napadeného rozhodnutí nebo řízení mu předcházejícího se zákonem, že nelze trvat na vlastnostech vyplývajících z právní moci rozhodnutí (na jeho závaznosti a nezměnitelnosti).¹¹⁴

Musí jít o vážnější nesoulad rozhodnutí s ustanovením trestního zákona, trestního řádu nebo jiných zákonů trestněprávní povahy. Patří sem i porušení podzákoných právních předpisů.

4.2.2.2 Vadný postup řízení

O vadném postup řízení můžeme hovořit tehdy, pokud byla v řízení porušena důležitá procesní ustanovení, a při dodržení těchto procesních pravidel by nedošlo ke stejnému rozhodnutí, nebo je pochybné, zda by ke stejnému rozhodnutí došlo (např. konané hlavní líčení v případě nutné obhajoby bez účasti obhájce).

Vadný postup může být buď z hlediska nedostatku postupu ke zjištění skutkového stavu věci, nebo porušení zákona v jiných procesních ustanoveních.

4.2.2.3 Důvody stížnosti pro porušení zákona podané proti výroku o trestu

Stížnost pro porušení zákona lze podat proti výroku o trestu, pokud je trest ve zřejmém nepoměru ke stupni nebezpečnosti činu pro společnost nebo k poměrům pachatele nebo pokud je uložený druh trestu ve zřejmém rozporu s účelem trestu (§ 266 odst. 1 TR), v takovém nepoměru je trest vždy, pokud je uložený nad horní hranici trestní sazby. Zřejmý nepoměr bude také dán, pokud druh nebo výměra trestu podstatně nerespektuje tato výše uvedená hlediska vymezená v trestním zákoně. Nepoměr je vždy

113. JELÍNEK, J. et al. *Trestní právo procesní*. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2013. s. 712.

114. ŠÁMAL, P. et al. *Trestní řád. Komentář. II. díl*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 2197.

třeba posuzovat v konkrétním případě. Při zřejmém nepoměru k poměrům pachatele uložený trest nerespektuje individualitu odsouzeného (rodinné a osobní poměry) jako objekt trestného činu, kdy stejný trest je pro odlišné pachatele rozdílně přijatelný a citelný (např. nemajetný odsouzený nemůže plnit ve splátkách). Ve zřejmém rozporu s účelem trestu bude například situace, kdy soud uloží tresty, jež vedle sebe nejdou uložit (např. trest propadnutí majetku spolu s trestem peněžitým).¹¹⁵

4.2.3 Zrušení § 272 TŘ a 274 TŘ (věta čtvrtá)

Nálezem pléna Ústavního soudu (sp.zn. Pl. ÚS 15/01)¹¹⁶ bylo zrušeno ustanovení § 272 TŘ, kdy podle tohoto ustanovení mohl Nejvyšší soud z podnětu stížnosti pro porušení zákona podané v neprospěch obviněného po zjištění, že byl porušen zákon v jeho prospěch, zrušit ustanovení a učinit nové rozhodnutí, které mohlo být pro obviněného méně příznivé než rozhodnutí původní, jehož se podaná stížnost pro porušení zákona chtěla domoci.¹¹⁷

Novela TŘ, jež byla provedená zákonem č. 265/2001 Sb.¹¹⁸, zavedla nový mimořádný opravný prostředek – dovolání. U stížnosti pro porušení zákona bylo novelou upuštěno od revizního principu při přezkumu napadeného rozhodnutí a to bylo nahrazeno omezením přezkumu rozsahem a důvody tak, jak byly vymezeny ve stížnosti pro porušení zákona.

Výše zmíněnou novelou byly stanoveny také obsahové náležitosti stížnosti pro porušení zákona. Stížnost musí být písemná.

Je potřeba do stížnosti uvést (§ 267 TŘ):

- obecné náležitosti podání (§ 59 TŘ),

115. ŠÁMAL, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1990. s. 90 - 91.

116. sp.zn. Pl. ÚS 15/01; [ze dne 31.10.2001]; nález dostupný na:
<http://nalus.usoud.cz/Search/Word.aspx?id=40728>

Právní věta: Ustanovení § 272 a § 276 věty čtvrté zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, se dnem 31. prosince 2001 zrušují.

117. CÍSAŘOVÁ, D.; FENYK, J.; GRIVNA, T. et al. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Aspi, 2008. s. 631 - 632.

118. zákon č. 265/2001 Sb., ze dne 29. června 2001, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

- údaj, proti kterému rozhodnutí stížnost pro porušení zákona směřuje, čeho se ministr spravedlnosti domáhá, proti kterému výroku a v jakém rozsahu a z jakých důvodů, dále pak konkrétní návrh na rozhodnutí Nejvyššího soudu,
- zda je stížnosti podána ve prospěch, nebo v neprospěch obviněného.

Stížnost musí být odůvodněná, neodůvodnil-li ji ministr přímo ve svém podání, je povinen ji odůvodnit do 14 dnů od jejího podání (§ 266a odst. 1 TŘ). Podanou stížnost již nelze v průběhu řízení před soudem měnit (§ 267 odst. 2 TŘ).

Nedodržení obsahových náležitostí samo o sobě nevede k zamítnutí stížnosti pro porušení zákona (na rozdíl od dovolání), důsledkem může být její zamítnutí Nejvyšším soudem jako nedůvodné (§ 268 odst. 1 písm. c) TŘ).

Z uvedených změn plyne oslabení významu stížnosti pro porušení zákona pro nápravu vadných pravomocných rozhodnutí, a to zejména ve prospěch posílení dovolání. Zároveň je třeba z nich vyvodit některé další závěry, pokud jde o možnost vůbec podat stížnost pro porušení zákona v neprospěch obviněného a vyslovit porušení zákona ve prospěch obviněného.¹¹⁹

4.3 Podání stížnosti pro porušení zákona

4.3.1 Subjekt oprávněný podat stížnost pro porušení zákona

Tento mimořádný opravný prostředek může podat pouze ministr spravedlnosti, tedy státem určený orgán odlišný od stran trestního řízení. Důvodem pro omezení okruhu oprávněných osob pro podání stížnosti pro porušení zákona je použití jej jen v odůvodněných případech a je poté ponecháno na úvaze ministra spravedlnosti, zda je opravdu nutné zjednat nápravu touto cestou, a zasáhnout tím do právní jistoty a pravomocného rozhodnutí. Podanou stížnost může dle § 266 odst. 6 TŘ vzít ministr spravedlnosti zpět do doby, než se Nejvyšší soud odebere k závěrečné poradě. Předseda senátu vezme zpětvzetí stížnosti na vědomí usnesením.

Je to opravný prostředek fakultativní, ministr spravedlnosti jej podat může, ale také nemusí (není na ni žádný právní nárok a ministr spravedlnosti ani nemusí

119. ŠÁMAL, P. et al. *Trestní řád. Komentář. II. díl*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 2194.

odůvodňovat, proč danou stížnost podal, nebo nepodal). Usnesením Ústavního soudu (sp.zn. III. ÚS 365/97) byla odmítnuta ústavní stížnost, kdy se stěžovatel namítal nevyhovění jeho podnětu k podání stížnosti pro porušení zákona ministrem spravedlnosti a že stížnost proti pravomocným rozsudkům obecných soudů nepodal. V obsáhlé argumentaci stěžovatel tvrdil, že oprávnění ministra spravedlnosti plynoucí z trestního řádu ho zavazuje a že v důsledku toho ministr spravedlnosti má povinnost prosazovat, vymáhat a uskutečňovat právní normy zakotvené zákonodárcem, protože jsou-li dány zřejmé podmínky pro podání stížnosti pro porušení zákona a státní zástupce ji nepodá, byl-by takový postup v rozporu s čl. 1 Ústavy.¹²⁰

Pokud je obviněný toho názoru, že v pravomocném rozhodnutí soudu, státního zástupce nebo policejního orgánu jsou podstatné a zásadní vady nebo že pravomocnému rozhodnutí předcházela vadný postup řízení, může dát podnět ke stížnosti ministru spravedlnosti nebo na příslušné státní zastupitelství, jež je ministrem spravedlnosti zmocněno k vyřizování podnětů k podání stížnosti pro porušení zákona (to pak může podat u Nejvyššího soudu stížnost pro porušení zákona). Podnět může podat kterýkoliv obviněný a nemusí mít obhájce. Již v podnětu k podání stížnosti pro porušení zákona musí obviněný sám nebo prostřednictvím svého obhájce uvést, v čem soud zákon porušil a dále jaké jsou podstatné a zásadní vady řízení (např. porušení zásady zajištění práva na obhajobu, jež je zakotvena v § 2 odst. 13 TŘ).

Pokud se týká pravomocného rozhodnutí soudu nebo státního zástupce více osob, je možné podat stížnost pro porušení zákona jen proti části rozhodnutí, která se týká některé z těchto osob (§ 266 odst. 3 TŘ). Ministr spravedlnosti v takovém případě musí výslovně uvést, ohledně kterých osob podává stížnost pro porušení zákona a zda tak činí v jejich prospěch, nebo nepospěch.

Již podanou stížnost nelze v průběhu řízení nijak měnit (§ 267 odst. 2 TŘ).

120.sp.zn. III. ÚS 365/97; [ze dne 12.2.1998]; usnesení dostupné na:
<http://nalus.usoud.cz/Search/Word.aspx?id=30304>

4.3.2 Podnět k podání stížnosti pro porušení zákona

Jak jsem již zmínila výše, obviněný, nejčastěji prostřednictvím svého obhájce, může podat podnět k podání stížnosti pro porušení zákona.

Proti pravomocnému rozhodnutí soudu nebo státního zástupce, jímž byl porušen zákon nebo které bylo učiněno na podkladě vadného postupu řízení, může ministr spravedlnosti podat u Nejvyššího soudu stížnost pro porušení zákona.

Toto podání musí splňovat obecné náležitosti podání (§ 59 TŘ) a dále musí být uvedeno, proti jakému rozhodnutí směřuje, jaký výrok, z jakých důvodů a v jakém rozsahu napadá a čeho se domáhá a dále konkrétní návrh na rozhodnutí Nejvyššího soudu. Je také nutné uvést, zda je návrh podáván ve prospěch, nebo v neprospěch obviněného (§ 267 odst. 1 TŘ).

Stížnost pro porušení zákona má formu písemnou. Originál stížnosti pro porušení zákona musí být podepsán a opatřen otiskem kulatého úředního razítka.

Je-li důvodem podání podnětu výrok o trestu, musí být uložený trest ve zřejmém nepoměru ke stupni nebezpečnosti činu pro společnost nebo k jeho poměrům nebo být ve zřejmém rozporu s účelem trestu (§ 266 odst. 2 TŘ).

Obhájce obviněného musí nejprve prošetřit, zda již dříve neproběhl přezkum obdobného podnětu k téže věci a zda již stížnost pro porušení zákona nebyla v minulosti podána.¹²¹

Státní zastupitelství prošetřuje podněty k podání stížnosti pro porušení zákona, jež mu jsou adresovány nebo které státnímu zastupitelství postoupí ministr spravedlnosti. K prošetření je příslušné státní zastupitelství bezprostředně nadřízené státnímu zastupitelství, jež bylo v původním řízení ve věci činné v posledním stupni. Po prošetření státní zastupitelství předloží ministru spravedlnosti stanovisko, v němž navrhne podnět odložit, nebo podat stížnost pro porušení zákona.¹²²

Nejvyšší soud přezkoumá zákonnost a odůvodněnost jen těch výroků rozhodnutí, proti nimž byla stížnost pro porušení zákona podána (v rozsahu a z důvodů v ní uvedených a řízení napadené části rozhodnutí předcházející). K vadám výroků, které nebyly stížností pro porušení zákona napadeny, Nejvyšší soud přihlíží. Přihlédne

121. VISINGER, R. *Vše, co advokát potřebuje vědět o stížnosti pro porušení zákona, ale nechce se zeptat. Bulletin advokacie 10/2012*. Praha: ČAK, 2012. s. 25 - 31.

122. POKORNÝ, M. *Podnět ke stížnosti pro porušení zákona, Trestněprávní revue 6/2002*. Praha: C. H. Beck, 2002. str. 3.

k nim, jen pokud by mohly mít vliv na správnost výroků, proti nimž byla podána stížnost pro porušení zákona.¹²³

4.3.3 Lhůty pro podání stížnosti pro porušení zákona

Ministr spravedlnosti není nijak časově omezen, do kdy může podat stížnost pro porušení zákona. Do již zmíněné novely pokud mohl podat i dovolání, mohl stížnost pro porušení zákona podat pouze ve lhůtě pro dovolání, poté již v neprospěch obviněného stížnost pro porušení zákona nemohl podat. Pokud dovolání nebylo podáno, mohla být stížnost poté podána pouze ve prospěch obviněného. Nyní není časově omezené podání ani ve prospěch, ani v neprospěch obviněného.

4.3.4 Nepřípustnost podání stížnosti pro porušení zákona

Přestože by bylo možno shledat důvody, které podporují závěr, že stížnost pro porušení zákona již nelze vůbec podat v neprospěch obviněného, Nejvyšší soud vysloví i porušení zákona, ale takto rozhodne jen tzv. akademickým výrokem podle § 268 odst. 2 TŘ, aniž by zrušil napadené rozhodnutí nebo předcházející řízení, popřípadě vysloví porušení zákona jak ve prospěch, tak i v neprospěch obviněného.¹²⁴ Procesní rozhodnutí, u kterých se neprojevuje právní moc ani z hlediska formální stránky (např. rozhodnutí, jež upravuje způsob provedení důkazu), nemohou být napadeny stížností pro porušení zákona, protože tato rozhodnutí nejsou nezměnitelná, ale lze je nahradit novými rozhodnutími.

„Další omezení okruhu rozhodnutí napadnutelných stížností pro porušení zákona stanoví přímo trestní řád nebo je lze dovodit z některých souvislostí. Stížnost pro porušení zákona tedy nelze podat zejména v těchto případech:

- *proti rozhodnutím o stížnosti pro porušení zákona, nestanoví-li zákon jinak (§ 266 odst. 1 věta druhá TŘ),*
- *proti rozhodnutím o dovolání (§265n TŘ),*

123. POKORNÝ, M. *Podnět ke stížnosti pro porušení zákona, Trestněprávní revue 6/2002*. Praha: C. H. Beck, 2002. str. 3.

124. ŠÁMAL, P. et al. *Trestní řád. Komentář. II. díl*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 2217.

- *proti jiným rozhodnutím Nejvyššího soudu (např. o stížnosti podané proti usnesení vrchního soudu o vyloučení soudců tohoto soudu – viz § 266 odst. 1 věta druhá TŘ),*
- *proti rozhodnutím, proti kterým již jednou bylo podáno dovolání nebo stížnost pro porušení zákona, pokud Nejvyšší soud již rozhodl o těchto mimořádných opravných prostředcích,*
- *proti rozhodnutí jiného orgánu než soudu nebo státního zástupce (např. proti usnesení policejního orgánu o vrácení doličné věci podle § 80 TŘ), proti rozhodnutí mimořádného soudu ani proti rozhodnutím orgánu jiného státu,*
- *proti rozhodnutím uvedeným v § 266 odst. 4, 5 TŘ a jen z důvodu, že v řízení bylo nutno respektovat zákaz reformationis in peius,*
- *proti výroku o trestu odsuzujícího rozsudku, nejsou-li splněny podmínky podle § 266 odst. 2 TŘ,*
- *proti opatřením soudu nebo státního zástupce (např. § 158 odst. 1 TŘ).¹²⁵*

Proti výroku o trestu lze stížnost podal jen tehdy, pokud je trest ve zřejmém nepoměru ke stupni nebezpečnosti činu pro společnost nebo k poměrům pachatele nebo je uložený trest ve zřejmém rozporu s účelem trestu (§ 266 odst. 2 TŘ). Pokud je stížnost pro porušení zákona důvodná, soud v návaznosti na to přezkoumává i výrok o vině a další výroky navazující na výrok o vině, a to i přes fakt, že proti nim stížnost pro porušení zákona nebyla podána.

Ve vztahu k Ústavě je trestní řád normou nižší právní síly, a proto byla-li trestní věc již jednou přezkoumána Ústavním soudem, jenž vyslovil závěr o zjevné neopodstatněnosti uplatněných námitek, nemohou být totožné námitky s ohledem na čl. 89 odst. 1 a 2 Ústavy znovu uplatněny ve stížnosti pro porušení zákona. Nejvyšší soud by byl totiž v opačném případě donucován k revizi rozhodnutí Ústavního soudu, k čemuž on není oprávněn.¹²⁶ Podle usnesení Nejvyššího soudu (sp.zn. 3 Tz 239/2000), jestliže rozhodnutí, proti kterému stížnost pro porušení zákona směřovala, bylo zrušeno

125. CÍSAŘOVÁ, D.; FENYK, J.; GRIVNA, T. et al. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Aspí, 2008. s. 635 - 636.

126. VISINGER, R. *Vše, co advokát potřebuje vědět o stížnosti pro porušení zákona, ale nechce se zeptat*. *Bulletin advokacie* 10/2012. Praha: ČAK, 2012. s. 25 - 31.

Ústavním soudem, Nejvyšší soud musí stížnost pro porušení zákona zamítnout podle ustanovení § 268 odst. 1 TŘ.¹²⁷

Podle usnesení Nejvyššího soudu (sp.zn. 4 Tz 60/2003) trestní řád nepředpokládá ingerenci soudů při posuzování důvodnosti zahájení trestního stíhání (§ 160 odst. 1 TŘ), proto není na místě ani rozhodování Nejvyššího soudu o stížnosti pro porušení zákona směřující proti usnesení státního zástupce, kterým rozhodl o stížnosti obviněného proti usnesení o zahájení trestního stíhání. Rozhodnutí státního zástupce o této stížnosti totiž nemá pro obviněného konečné a neměnné důsledky, neboť jím není žádným způsobem předjímán výsledek přípravného řízení.¹²⁸

4.3.5 Statistika podaných stížností pro porušení zákona

		od 1.7. do 31.12.2012	od 1.1. do 31.7.2013
Počet návrhů		476	519
Odloženo*		432	379
Podáno SPZ*		60	39
z toho:	rozhodnuto	60	17
	vyhověno	50	13
	zamítnuto	10	4
	% úspěšnosti	83,3	76,4

*včetně věcí napadlých před daným obdobím¹²⁹

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
nápad celkem	1940	1826	1969	1266	1135	1236	1251	1165	1095	1023
podaných SPZ	281	297	108	214	208	201	181	117	110	108 ¹³⁰

127. sp.zn. 3 Tz 239/2000; [ze dne 22.11.2000]; usnesení dostupné na:

http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebPrint/4483D62FDF88B1A5C1257A4E00652CC3?openDocument

128. sp.zn. 4 Tz 60/2003; [ze dne 28.5.2003]; usnesení dostupné na:

http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebPrint/2232B77EE40ADD4EC1257A4E0065B8EE?openDocument

129. Zdoj: <http://portal.justice.cz/Justice2/MS/ms.aspx?j=33&o=23&k=5868&d=326826>

130. VISINGER, R. *Stížnost pro porušení zákona – aktuální praxe a perspektivy*, *Trestněprávní revue 10/2010*. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 312.

Výrazný pokles podaných stížností pro porušení zákona po roce 2002 lze dát do souvislosti se zavedením dovolání a také s omezením účinně podávat stížnosti v neprospěch obviněného, třebaže do konce roku 2001 vždy tvořily zhruba polovinu podávaných stížností. Úspěšnost podaných stížností pro porušení zákona se v letech 2000 – 2009 pohybovala okolo 90%, jen v roce 2005 dosáhla 74%, a to v důsledku přístupu tehdejšího ministra k užívání tohoto oprávnění.¹³¹

4.4 Řízení u Nejvyššího soudu

Řízení o stížnosti pro porušení zákona konal vždy Nejvyšší soud. Je zde centralizovaný devolutivní účinek. Podání samo o sobě nemá suspenzivní účinek a pravomocná rozhodnutí, proti nimž směřuje, jsou i nadále vykonatelná bez ohledu na podanou stížnost pro porušení zákona.

Nejvyšší soud vychází ze skutkového i právního stavu, jenž byl v době napadeného rozhodnutí, nové skutečnosti stejně jako u dovolání nemohou být vzaty v úvahu. Přezkum podnětu k stížnosti pro porušení zákona se provádí pouze na podkladě spisového materiálu, nelze tudíž přihlížet k tvrzením, jež ve spise nemají oporu. Ministr spravedlnosti žádné důkazy neprovádí a ani nepředkládá. Toto vyplývá z povahy řízení o stížnosti pro porušení zákona, jenž vychází z právního stavu *ex tunc* (časový okamžik, kdy se stalo napadené rozhodnutí pravomocné).¹³² Nejvyšší soud rozhoduje v senátech (stejně jako u dovolání).

O odkladu nebo přerušení výkonu rozhodnutí ministr spravedlnosti může (nemusí) rozhodnout podle § 275 odst. 4 TŘ:

- ministr spravedlnosti v době před podáním i po podání stížnosti pro porušení zákona až do rozhodnutí soudu o ní,
- senát Nejvyššího soudu usnesením v neveřejném zasedání poté, co již byla podaná stížnost pro porušení zákona,¹³³

131. VISINGER, R. *Stížnost pro porušení zákona – aktuální praxe a perspektivy*, *Trestněprávní revue* 10/2010. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 312.

132. VISINGER, R. *Vše, co advokát potřebuje vědět o stížnosti pro porušení zákona, ale nechce se zeptat*. *Bulletin advokacie* 10/2012. Praha: ČAK, 2012. s. 25 - 31.

133. ČÍSAŘOVÁ, D.; FENYK, J.; GRÍVNA, T. et al. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Aspi, 2008. s. 634.

- Nejvyšší soud rozhodne o takovém návrhu usnesením nejpozději do čtrnácti dnů po obdržení spisu.

Nejvyšší soud rozhodoval v senátech složených z předsedy senátu a čtyř soudců o stížnostech pro porušení zákona podaných proti rozhodnutím (toto zrušeno od 1. 1. 2001, kdy nabyla účinnosti novela dřívějšího zákona o soudech a soudcích a trestního řádu provedená zákonem č. 30/2000 Sb., již nepřichází v úvahu rozhodování v senátech složených z předsedy senátu a čtyř soudců):

- vrchního soudu,
- bývalého Nejvyššího soudu České republiky působícího před zánikem ČSFR,
- bývalého Státního soudu nebo bývalého Nejvyššího soudu jako soudu prvního stupně, pokud by podle nyní platných předpisů byl ve věci příslušný konat řízení v prvním stupni soud na území České republiky,
- bývalého Nejvyššího soudu ČSSR s ČSFR o řádném opravném prostředku proti rozhodnutí vyššího vojenského soudu působícího na území České republiky,
- bývalého Nejvyššího soudu ČSSR o stížnosti pro porušení zákona, jestliže pro podání stížnosti pro porušení zákona jsou splněny podmínky § 30 odst. 2 SoudREhZ, a podle nyní platných předpisů by byl ve věci příslušný konat řízení v prvním stupni soud na území České republiky.

Nyní rozhoduje Nejvyšší soud v senátech složených z předsedy senátu a dvou soudců. Jedná se o stížnosti pro porušení zákona podané proti rozhodnutím:

- okresního soudu,
- krajského soudu,
- státního zástupce,
- bývalého vojenského obvodového soudu a bývalého vyššího vojenského soudu,
- bývalého prokurátora a bývalého vyhledávacího orgánu podle dřívějších předpisů.¹³⁴

134. ŠÁMAL, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1990. s. 95 - 96.

Podle § 19 odst. 1 ZSS rozhoduje Nejvyšší soud také ve velkých senátech kolegií, když mu byla věc postoupena podle § 20 ZSS v případě, že senát Nejvyššího soudu dospěl při svém rozhodování k právnímu názoru, jenž je odlišný od právního názoru již vyjádřeného v rozhodnutí Nejvyššího soudu (je povinen svůj odlišný právní názor náležitě zdůvodnit).¹³⁵

4.4.1 Druhy jednání Nejvyššího soudu

Nejvyšší soud rozhoduje o stížnosti pro porušení zákona ve veřejném, nebo v neveřejném zasedání podle toho, jakým způsobem hodlá rozhodnout.

Rozhodnutí soudu ovlivňuje také to, zda v téže věci bylo podáno i dovolání. Pokud bylo podáno také dovolání, Nejvyšší soud projedná oba mimořádné opravné prostředky ve společném řízení (podle § 266a odst. 2 TŘ).¹³⁶

4.4.1.1 Veřejné zasedání

Veřejné zasedání je obvyklou formou. Soud zde může vyslovit porušení zákona, učinit další navazující rozhodnutí nebo i zamítnout stížnost. O stížnosti Nejvyšší soud rozhoduje za účasti státního zástupce činného u Nejvyššího státního zastupitelství. Je-li obviněný ve vazbě nebo ve výkonu trestu, lze veřejné zasedání konat bez jeho přítomnosti jen při jeho výslovném prohlášení, že se vzdává účasti na něm.

Důkazy se obvykle neprovádějí, výjimečně jen pokud soud potřebuje objasnit nějakou okolnost důležitou pro rozhodnutí o stížnosti pro porušení zákona, předseda soudu nebo jiný orgán činný v trestním řízení nebo policejní orgán provede potřebné šetření podle § 276 TŘ.

V rámci přípravy veřejného zasedání doručí Nejvyšší soud opis stížnosti pro porušení zákona obviněnému, popřípadě jiné osobě, jež může být rozhodnutím o této stížnosti přímo dotčena, pokud nelze takové osobě doručit vyrozumění o veřejném zasedání, je dostačující vyrozumět jejího obhájce, popřípadě zmocněnce, pokud jej

135. ŠÁMAL, P. et al. *Trestní řád. Komentář. II. díl.* 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 2199.

136. Nebo naopak vyloučí do samostatného řízení, pokud je to možné

nemá, ustanoví ho soud. Dále se o veřejném zasedání vyrozumí nejvyšší státní zástupce.¹³⁷

4.4.1.2 Neveřejné zasedání

V neveřejném zasedání může rozhodnout soud podle § 274 věty třetí TŘ, to znamená podle § 268 odst. 1 TŘ stížnost pro porušení zákona zamítnout (není-li přípustná nebo důvodná nebo byla-li podána opožděně).

Vyslovit porušení zákona v neveřejném zasedání nelze.

4.4.1.3 Odložení nebo přerušení výkonu rozhodnutí

Ministr spravedlnosti může výkon rozhodnutí přerušit nebo odložit až do rozhodnutí o stížnosti pro porušení zákona. O odkladu rozhoduje ministr spravedlnosti usnesením, proti kterému stížnost není přípustná. Nejvyšší soud po podání stížnosti pro porušení zákona rozhodne o odložení nebo přerušení výkonu napadeného rozhodnutí v neveřejném zasedání usnesením (stížnost proti usnesení zde také není přípustná). Odklad nebo přerušení trvá až do rozhodnutí Nejvyššího soudu o podané stížnosti pro porušení zákona. Pokud Nejvyšší soud stížnost pro porušení zákona zamítne nebo vysloví pouze tzv. akademický výrok, učiní příslušný orgán opatření k výkonu rozhodnutí (toto se nečiní u rozhodnutí ministra spravedlnosti).¹³⁸

4.4.2 Rozsah přezkumu

U stížnosti pro porušení zákona je soud vázán podanou stížností pro porušení zákona i jejími důvody podle § 267 odst. 3 TŘ. Proto v podání musí být také uvedeno, proti jakému rozhodnutí stížnost směřuje, jaký výrok a v jakém rozsahu a z jakých důvodů napadá. Výjimkou je vzájemná souvislost mezi napadenou a nenapadenou částí rozhodnutí, kdy vada jednoho ovlivňuje i správnost druhého výroku.

137.ŠÁMAL, P. et al. *Trestní řád. Komentář. II. díl.* 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 2242.

138.ŠÁMAL, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1990. s. 100.

Nejvyšší soud z podnětu podané stížnosti pro porušení zákona přezkoumá zákonnost a odůvodněnost zpravidla jen těch oddělitelných výroků, proti které stížnost pro porušení byla podána, a dále správnost postupu řízení, jež jim předcházelo. Přezkumnou činnost provádí jen v rozsahu a z důvodů ve stížnosti uvedených. Ta část stížnosti, jež je spojena s osobou, proti které stížnost pro porušení zákona nebyla podána, se nepřezkoumává.¹³⁹

4.4.2.1 Rozšíření rozsahu přezkumu

Nejvyšší soud výjimečně rozšiřuje přezkum nad rámec výroků vymezených ve stížnosti pro porušení zákona za podobných předpokladů jako u dovolání.

Jedním z předpokladu jsou vady jiných než napadených výroků, které by mohly mít vliv na správnost napadeného výroku (§ 267 odst. 3 věta druhá TŘ), dalším důvodem pro rozšíření přezkumné povinnosti je výrok o vině, jenž byl důvodně napaden, a je třeba přezkoumat i výrok o trestu a výroky, které mají svůj podklad ve výroku o vině (§ 267 odst. 4 TŘ), a dále také napadené výroky, jež jsou neoddělitelné od dalších výroků daného rozhodnutí, proti kterým stížnost pro porušení zákona podána nebyla.¹⁴⁰

4.5 Rozhodnutí Nejvyššího soudu

Nejvyšší soud rozhoduje rozsudkem vždy, když vyslovuje porušení zákona (§ 268 odst. 2 TŘ). Usnesením rozhoduje o zamítnutí stížnosti pro porušení zákona. Pokud Nejvyšší soud rozhoduje současně i o dovolání, forma rozhodnutí se bude odvíjet i od rozhodnutí o dovolání. Při rozhodování převažuje kasační princip a prvky apelace (pouze ve výjimečných případech může Nejvyšší soud rozhodnout sám). Neplatí zde suspenzivní účinek, o případném odkladu nebo přerušení výkonu rozhodnutí musí být rozhodnuto.

Nejvyšší soud rozhoduje ve tříčlenných senátech a je také možné předložit věc k velkému senátu kolegia, kde se uplatní postup shodný pro dovolání.

139. CÍSAŘOVÁ, D.; FENYK, J.; GRIVNA, T. et al. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Aspi, 2008. s. 641.

140. CÍSAŘOVÁ, D.; FENYK, J.; GRIVNA, T. et al. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Aspi, 2008. s. 641.

Napadené rozhodnutí co do jeho správnosti (včetně řízení, jež mu předcházelo) se posuzuje podle skutkového i právního stavu platného v době, kdy bylo rozhodnutí učiněno.

Konkrétní rozhodnutí o stížnosti pro porušení zákona není závazné pro soudy a ostatní orgány činné v trestním řízení v jiných trestních věcech, než ve kterých bylo vydáno, ale fakticky je právní názor vyslovený v takovém rozhodnutí Nejvyšším soudem a je pro uvedené orgány určující v jejich další praxi při výkladu a aplikaci určitého ustanovení zákona v obdobných případech.¹⁴¹

4.5.1 Zákaz reformationis in peius

Tato zásada znamená zákaz změny k horšímu. Pokud soud vyslovil porušení zákona ve prospěch obviněného, nemůže dojít v novém řízení k jeho změně v neprospěch této osoby.

4.5.2 Princip beneficio cohaesionis

I v řízení o stížnosti pro porušení zákona je respektován princip „*dobrodiní záležející v souvislosti*“.¹⁴² Nejvyšší soud rozhoduje ve prospěch spoluobviněného nebo zúčastněné osoby, ohledně kterých nebyla stížnost pro porušení zákona podána, za podmínky, že důvod, pro nějž Nejvyšší soud rozhodl ve prospěch obviněného, je pro ně prospěšný.

4.5.3 Nepřípustnost opravného prostředku proti rozhodnutí Nejvyššího soudu

Proti rozhodnutí Nejvyššího soudu ohledně stížnosti pro porušení zákona není přípustný žádný opravný prostředek.

Výjimkou je přípustnost obnovy řízení (pokud ale vyšly najevo v rozhodnutí o stížnosti pro porušení zákona nové skutečnosti a důkazy) a dále lze stížnost pro porušení zákona podat podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších

141. ŠÁMAL, P. et al. *Trestní řád. Komentář. II. díl.* 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 2194.

142. Princip beneficio cohaesionis, § 269 odst. 2 druhá věta a dále § 261 TR

předpisů,¹⁴³ i ve věcech, v nichž už bylo rozhodnuto z podnětu stížnosti pro porušení zákona.¹⁴⁴

Z usnesení Nejvyššího soudu (sp.zn. 7 Tz 188/99) jednoznačně vyplývá, že není přípustná stížnost pro porušení zákona proti rozhodnutí o stížnosti pro porušení zákona. Z ustanovení § 266 odst. 7 TŘ, podle kterého není přípustná stížnost pro porušení zákona proti rozhodnutí o stížnosti pro porušení zákona, rovněž vyplývá, že tímto mimořádným opravným prostředkem nelze napadnout již předtím stížností pro porušení zákona napadené pravomocné rozhodnutí, s výjimkou té jeho části, jež se týkala jiné osoby, než původní stížnost pro porušení zákona, a vyjma případu, kdy původní stížnost pro porušení zákona proti tomuto rozhodnutí byla účinně vzata zpět. Novou stížnost pro porušení zákona lze však podat proti novému pravomocnému rozhodnutí v téže věci, pokud byla věc rozhodnutím o stížnosti pro porušení zákona přikázána k novému projednání a rozhodnutí.¹⁴⁵

4.5.4 Způsoby rozhodnutí o podané stížnosti pro porušení zákona

Nejvyšší soud buď podanou stížnost pro porušení zákona zamítne, nebo jí vyhoví a vysloví porušení zákona.

4.5.4.1 Zamítnutí stížnosti pro porušení zákona

Soud rozhodne o zamítnutí stížnosti pro porušení zákona v neveřejném zasedání (může tak rozhodnout i ve veřejném zasedání¹⁴⁶) a rozhoduje usnesením. Soud stížnost pro porušení zákona zamítne:

- není-li přípustná – podle § 268 odst. 1 písm. a) TŘ, z důvodu podání stížnosti pro porušení zákona proti dosud nepravomocnému rozhodnutí (po nabytí právní moci může být úspěšně podána znova) a proti rozhodnutí, proti nimž není tento mimořádný opravný prostředek

143. zákon č. 119/1990 Sb., ze dne 23. dubna 1990, o soudní rehabilitaci

144. CÍSAŘOVÁ, D.; FENYK, J.; GRIVNA, T. et al. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Aspi, 2008. s. 644.

145. sp.zn.. 7 Tz 188/99; [ze dne 16.12.1999]; usnesení dostupné v Systemu ASPI

146. sp.zn. IV. ÚS 662/01; [ze dne 28.6.2002]; usnesení dostupné na:

<http://nalus.usoud.cz/Search/Word.aspx?id=40613>

přípustný, proti rozhodnutí, jež respektovalo zásadu reformationis in peius (zákaz změny k horšímu) a nevedlo ke zhoršení postavení obviněného, a proti opatření orgánů uvedených v § 266 odst. 4 TŘ,

- je přípustná, ale Nejvyšší soud ji zamítne podle § 268 odst. 1 písm. c) jako nedůvodnou. To nastane za předpokladu, že soud neshledal po přezkoumání napadeného rozhodnutí porušení zákona a rozhodnutí bylo učiněno v souladu s ním,
- (dříve bylo možné stížnost zamítnout také z důvodu opožděného podání, dnes ale tento důvod již nepřichází v úvahu, neboť původní ustanovení § 266a odst. 1 TŘ bylo zrušeno, a lhůta pro podání stížnosti pro porušení zákona již není vázána lhůtou na podání dovolání¹⁴⁷, dříve bylo možné stížnost pro porušení zákona v neprospěch obviněného podat ve lhůtě šesti měsíců).

Rozhodnutí, že Nejvyšší soud zamítne stížnost v neveřejném zasedání je dle usnesení Ústavního soudu (sp.zn. IV. ÚS 641/01) věcí úvahy Nejvyššího soudu. Ústavnímu soudu zpravidla nepřísluší do této úvahy vstupovat a zasahovat.¹⁴⁸

4.5.4.2 Vyslovení porušení zákona

Soud o vyslovení porušení zákona rozhoduje ve veřejném zasedání rozsudkem.

Soud vysloví, že:

- napadeným rozhodnutí byl porušen zákon (jeho oddělitelným napadeným výrokem),
- částí napadeného rozhodnutí byl porušen zákon,
- zákon byl porušen v řízení, které předcházelo napadenému rozhodnutí,
- napadeným rozhodnutím (jeho částí), jakož i v řízení, jež mu předcházelo, byl neporušen zákon,

147. § 266a odst. 1 TŘ byl zrušen zákonem č. 539/2004 Sb., ze dne 29. července 2004, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

148. sp.zn. IV. ÚS 641/01; [ze dne 10.6.2002]; usnesení dostupné na: <http://nalus.usoud.cz/Search/Word.aspx?id=59>

- trest, jenž byl uložen, je ve zřejmém nepoměru ke stupni nebezpečnosti činu pro společnost nebo k poměrům pachatele nebo je uložený druh trestu ve zřejmém rozporu s účelem trestu.¹⁴⁹

Není-li ve věci nutné vynést nové rozhodnutí, Nejvyšší soud se omezí pouze na tzv. akademický výrok, kterým vysloví porušení zákona, to nastane za předpokladu, že byl zákon porušen ve prospěch obviněného.

Pokud se jedná pouze o neúplný výrok nebo o chybějící výrok, soud může bez zrušení věci případ vrátit k jeho doplnění, nebo tak učinit sám.

Při vyslovení stížnosti pro porušení zákona ve prospěch obviněného je nutné napadené rozhodnutí zcela, nebo zčásti zrušit, a to včetně řízení, jež mu předcházelo. Soud zruší napadené výroky a ty výroky, které souvisely s napadenou částí (např. související výrok je výrok o náhradě škody).

Po zrušení napadeného rozhodnutí soud v této zrušené části přikáže věc orgánu, jehož rozhodnutí stížnost napadla, k novému projednání a rozhodnutí. Nejvyšší soud může přikázat ve věci rozhodnout jinému se samosoudci, senátu nebo i soudu (§ 270 odst. 3 TŘ).

Nevyšší soud může také rozhodnout sám, a to za předpokladu, že byl soudy nižších stupňů správně zjištěn skutkový stav. Nejvyšší soud ale nemůže sám uznat obviněného skutkem, pro nějž byl napadeným rozsudkem obžaloby zproštěn nebo pro který bylo trestní stíhání zastaveno, dále nemůže uznat obviněného vinným těžším trestným činem, než jímž mohl být uznán vinným napadeným rozsudkem, a dále nemůže uložit obviněnému trest odnětí svobody nad dvacet až do třiceti let nebo trest odnětí svobody na doživotí (§ 271 odst. 1 TŘ).¹⁵⁰

Z rozsudku musí být patrné, zda Nejvyšší soud rozhodoval o stížnosti pro porušení zákona ve prospěch, nebo v neprospěch obviněného.

Pokud obviněný vykonává trest odnětí svobody, jenž mu uložil původní rozsudek, a Nejvyšší soud výrok tohoto původního rozsudku zrušil, rozhodne také o vazbě obviněného (§ 275 odst. 3 TŘ), pokud Nejvyšší soud rozhoduje sám podle § 271 odst. 1 TŘ.

149. CÍSAŘOVÁ, D.; FENYK, J.; GRIVNA, T. et al. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Aspí, 2008. s. 645 - 646.

150. ŠÁMAL, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1990. s. 105.

4.6 Další řízení po rozhodnutí o stížnosti pro porušení zákona

Další řízení po rozhodnutí o stížnosti pro porušení zákona nastane, pokud Nejvyšší soud zrušil napadené rozhodnutí a přikázal, aby příslušný orgán činný v trestním řízení věc znovu projednal v potřebném rozsahu a rozhodnul (§ 270 odst. 1 TŘ), nebo bez zrušení napadeného rozhodnutí přikázal orgánu, o jehož rozhodnutí šlo, aby rozhodl o chybějícím výroku nebo odstranil neúplnost některého výroku (§ 270 odst. 2 TŘ).

Rozsah přezkumu se odvíjí od rozsahu a důvodů zrušení napadeného rozhodnutí a od toho, zda nebylo rozhodnutí zrušeno a věc byla příslušnému orgánu vrácena jen k doplnění chybějícího nebo neúplného výroku.

Pokud bylo podle § 269 odst. 2 TŘ zrušeno rozhodnutí jen v některé oddělitelné části, pak soud znovu jedná jen o této části.

Bylo-li napadené rozhodnutí zrušeno v celém rozsahu, předmětem nového řízení budou všechny otázky, jež jsou třeba posoudit a o kterých je třeba rozhodnout.

Podle § 270 odst. 4 TŘ je orgán činný v trestním řízení povinen provést všechny procesní úkony a doplnění, jež mu Nejvyšší soud nařídil, činí ale i další úkony potřebné k rozhodnutí. Musí se vypořádat s novými důkazy a s výsledky doplněného řízení. Dle výše uvedeného paragrafu je vázán právním názorem, který ve věci vyslovil Nejvyšší soud.

Po přikázání věci je příslušný orgán činný v trestním řízení při rozhodování vázán právním názorem¹⁵¹ vysloveným Nejvyšším soudem při zrušení rozhodnutí a je povinen provést procesní úkony, jež mu Nejvyšší soud nařídil. Uplatňuje se zde zásada reformationis in peius (více viz kapitola 1.2.7 Zákaz reformationis in peius).

Soud rozhodující ve věci zrušeného rozsudku jen částečně, a kterému byla věc přikázána k novému projednání a rozhodnutí, v novém rozsudku zohlední pouze ty výroky, o nichž opětovně rozhoduje (na souvislost s nedotčenými výroky poukáže dle § 123 TŘ ve výroku nového rozsudku).

151. Právním názorem se rozumí v rozhodnutí vyjádřené stanovisko Nejvyššího soudu k otázkám hmotného a procesního práva (může jít o právní názor k užití trestního zákona, trestního řádu, popřípadě jiného zákona v trestněprávní oblasti, např. zákona č. 165/1950 sb., na ochranu míru, ve znění zákona č. 140/1961 Sb.), ale i právní názor k užití mimotrestních norem, a to i nižší právní síly (např. náhrada školy podle ObčZ). Právní názor vychází vždy z určitého skutkového zjištění, a proto, jestliže v důsledku provedení nových důkazů ztratil Nejvyšší soud vyslovený právní názor svůj skutkový základ, na kterém byl založen, není jím orgán, jemuž byla věc přikázána, nadále vázán.

Byl-li v novém řízení, konaném po rozhodnutí o stížnosti pro porušení zákona, obviněný zproštěn obžaloby nebo bylo-li trestní stíhání vedené proti němu zastaveno nebo byl odsouzen k mírnějšímu trestu, má za určitých podmínek právo na náhradu škody způsobenou původním (méně příznivým) rozhodnutím.¹⁵²

V řízení o stížnosti pro porušení zákona nelze dosáhnout vyslovení porušení zákona a zrušení výroku o vině v pravomocném odsuzujícím rozsudku, pokud stížnost pro porušení zákona nebyla podána proti rozhodnutí, jež se takového výroku týkalo, ale směřovala výlučně proti rozhodnutí, jež bylo vydáno v řízení vedeném jen ohledně výroku o trestu.¹⁵³

Rozsudek vyhlášen v řízení o stížnosti pro porušení zákona musí mít kromě obecných náležitostí také náležitosti speciální. V úvodní části rozsudku je třeba uvést také, že Nejvyšší soud rozhodoval o stížnosti pro porušení zákona podané ministrem spravedlnosti ve prospěch, či v neprospěch obviněného nebo ve prospěch, či v neprospěch jiné osoby proti určitému rozhodnutí. Vzhledem k tomu, že stížnost pro porušení zákona může směřovat i proti rozhodnutí orgánu, jenž rozhodoval o odvolání nebo stížnosti, je třeba také označit věc, které se takové rozhodnutí v druhém stupni týká, a to orgánem prvního stupně a spisovou značkou. Ve výroku rozsudku, jímž Nejvyšší soud vyslovuje porušení zákona, je v úvodu nutné uvést napadené rozhodnutí a uvede se příslušné ustanovení zákona, jehož porušení bylo shledáno. Vždy je nezbytné, pokud to přichází v úvahu, také vyslovit, zda byl zákon porušen ve prospěch určitého obviněného.¹⁵⁴

152. zákon č. 82/1998 Sb., ve znění pozdějších předpisů, o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem

153. sp.zn. 7 Tz 165/2001; [ze dne 31.7.2001]; usnesení dostupné na:
http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebPrint/784CCDDEB81ABDB0C1257A4E00687909?openDocument

154. ŠÁMAL, P. et al. *Trestní řád. Komentář. II. díl.* 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 2226.

5 Obnova řízení

5.1 Podstata obnovy řízení

Obnova řízení je mimořádným opravným prostředkem, který slouží k odstranění nedostatků ve skutkovém zjištění některých pravomocných rozhodnutí v těch případech, pokud příčina nedostatku ve skutkovém zjištění vyšla najevo teprve po právní moci původního rozhodnutí. Příčinami jsou zde myšleny nové skutečnosti nebo důkazy, jež odůvodňují tento mimořádný průlom do nezměnitelnosti a závaznosti rozhodnutí. Pokud jsou dány podmínky obnovy řízení a ta není vyloučena, povolení obnovy řízení je obligatorní. Zkoumána je důvodnost návrhu na obnovu jen v rámci, který byl návrhem vymezen. V řízení o obnově se nezjišťuje správnost původního rozhodnutí, ale posuzuje se otázka, zda nové skutečnosti či důkazy, které byly dříve orgánům činným v trestním řízení, jež ve věci rozhodovaly, neznámé, by mohly odůvodnit jiné než původní pravomocné rozhodnutí o vině, trestu nebo přiznaném nároku na náhradu škody. Základní podmínkou pro povolení obnovy je zachování totožnosti skutku, jenž je předmětem pravomocného rozhodnutí, a skutku, kterého se týkají nově uplatňované skutečnosti nebo důkazy. Otázku totožnosti skutku řeší soud v rámci řízení o povolení obnovy.¹⁵⁵

V praxi může nastat problém s právní kvalifikací trestného činu. Ústavní soud (sp.zn. 5 Tz 2/79) se vyjádřil ke změně právní kvalifikace k zachování totožnosti skutku tak, že postačí totožnost jednání nebo totožnost následku. Pokud je obviněný stíhán proto, že se zmocnil cizí věci krádeží, popř. loupeží, je zachována totožnost následku, jestliže se zjistí, že se věci sám nezmocnil, ale že tuto věc odcizil, popř. uloupenou jinou osobou nebo to, co bylo za tuto věc získáno, na sebe převedl, tedy že se nedopustil trestného činu krádeže, popř. loupeže, ale trestného činu podílnictví. Naopak, je-li obviněný stíhán proto, že převedl na sebe věc, kterou odcizila jiná osoba, je zachována totožnost následku, a tím i totožnost skutku, jestliže se zjistí, že obviněný věc na sebe nepřevodil, ale sám ji odcizil, tedy že nespáchal trestný čin podílnictví, ale trestný čin krádeže (popř. loupeže).¹⁵⁶

155. ŠÁMAL, P. et al. *Trestní řád. Komentář. II. díl.* 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 2251.

156. sp.zn. 5 Tz 2/79; [ze dne 25.1.2000]; usnesení dostupné v systému ASPI

5.2 *Předmět a důvody obnovy řízení*

5.2.1 **Předmět obnovy řízení**

Předmět obnovy řízení je vymezen v § 277 TŘ následovně: skončilo-li trestní stíhání vedené proti určité osobě pravomocným rozsudkem, pravomocným trestním příkazem, pravomocným usnesením o zastavení trestního stíhání, pravomocným usnesením o podmíněném zastavení trestního stíhání, pravomocným usnesením o schválení narovnání nebo pravomocným usnesením o postoupení věci jinému orgánu, lze v trestním stíhání téže osoby pro týž skutek pokračovat, dále se podle § 278 odst. 1 TŘ povolí obnova řízení, vyjdou-li najevo skutečnosti nebo důkazy soudu dříve neznámé, které by mohly samy o sobě nebo ve spojení se skutečnostmi a důkazy známými už dříve odůvodnit jiné rozhodnutí o vině nebo o přiznaném nároku poškozeného na náhradu škody, anebo vzhledem k nimž by původně uložený trest byl ve zřejmém nepoměru ke stupni nebezpečnosti činu pro společnost nebo k poměrům pachatele nebo uložený druh trestu by byl ve zřejmém rozporu s účelem trestu.

Obnova řízení, jež skončilo pravomocným rozsudkem, kterým bylo rozhodnuto o podmíněném upuštění od potrestání s dohledem, se povolí, a to i dříve, než nastaly skutečnosti uvedené v § 26 odst. 5 a 6 TZ, také tehdy, vyjdou-li najevo skutečnosti nebo důkazy soudu dříve neznámé, jež by mohly samy o sobě nebo ve spojení se skutečnostmi a důkazy známými už dříve odůvodnit rozhodnutí o trestu, dále se podle odst. 2 tohoto ustanovení povolí obnova řízení v řízení, které skončilo pravomocným usnesením soudu o zastavení trestního stíhání, včetně schválení narovnání, o postoupení věci jinému orgánu nebo o podmíněném zastavení trestního stíhání, a to i v případě, jestliže ještě nenastaly skutečnosti uvedené v § 308 odst. 3 TZ,¹⁵⁷ dále se povolí,

157. dle § 308 TŘ, pokud obviněný v průběhu zkušební doby vedl řádný život, splnil povinnost nahradit způsobenou škodu, vydat bezdůvodné obohacení nebo jinou povinnost, k jejímuž splnění se zavázal, a vyhověl i dalším uloženým omezením, rozhodne soud a v přípravném řízení státní zástupce, že se osvědčil. Jinak rozhodne, a to případně i během zkušební doby, že se neosvědčil a že se v trestním stíhání pokračuje. Výjimečně může soud a v přípravném řízení státní zástupce vzhledem k okolnostem případu a osobě obviněného ponechat podmíněné zastavení trestního stíhání v platnosti a prodloužit zkušební dobu až o jeden rok; zkušební doba však nesmí překročit pět let. Povinnost nahradit způsobenou škodu, vydat bezdůvodné obohacení a jiná povinnost, k jejímuž splnění se obviněný zavázal, i další uložená omezení trvají i v průběhu prodloužené zkušební doby, pokud dle odstavce 2 do jednoho roku od uplynutí zkušební doby nebylo učiněno rozhodnutí podle odstavce 1, aniž na tom měl obviněný vinu, má se za to, že se osvědčil, dále dle odstavce 3 právní mocí rozhodnutí o tom,

vyjdou-li najevo skutečnosti nebo důkazy soudu dříve neznámé, jež by mohly samy o sobě nebo ve spojení se skutečnostmi a důkazy známými už dříve vést k závěru, že důvody k takovému rozhodnutí tu nebyly a že je na místě v řízení pokračovat, dále podle odst. 3 se povolí obnova v řízení, jež skončilo pravomocným usnesením státního zástupce o zastavení trestního stíhání, včetně schválení narovnání, o postoupení věci jinému orgánu nebo o podmíněném zastavení trestního stíhání, a to i v případě, jestliže ještě nenastaly skutečnosti uvedené v § 308 odst. 3 TZ, dále se povolí, vyjdou-li najevo skutečnosti nebo důkazy státnímu zástupci dříve neznámé, které by mohly samy o sobě nebo ve spojení se skutečnostmi a důkazy známými už dříve vést k závěru, že důvody k takovému rozhodnutí tu nebyly a že je na místě podat proti obviněnému obžalobu a podle odst. 4 se povolí obnova v řízení, jež skončilo některým ze způsobů uvedených v předchozích odstavcích, se povolí též tehdy, bude-li pravomocným rozsudkem zjištěno, že policejní orgán, státní zástupce nebo soudce v původním řízení porušil svoje povinnosti jednáním zakládajícím trestný čin.

Je zde uveden taxativní výčet rozhodnutí, proti kterým je obnova řízení přípustná, může jít o rozhodnutí soudu prvního stupně i soudu odvolacího. Vždy jde o meritorní rozhodnutí, jimiž se řízení končí.

Rozhodnutími jsou:

- pravomocný rozsudek,
- pravomocný trestní příkaz,
- pravomocné usnesení o podmíněném zastavení trestního stíhání,
- pravomocné usnesení o schválení narovnání a
- pravomocné usnesení o postoupení věci.

Státní zástupce může činit všechna výše uvedená rozhodnutí kromě pravomocného rozsudku a pravomocného trestního příkazu, soud může učinit všechna výše uvedená rozhodnutí.

Při skončení pravomocným zprošťujícím rozsudkem je možné podat návrh na

že obviněný se osvědčil, nebo uplynutím lhůty uvedené v odstavci 2 nastávají účinky zastavení trestního stíhání § 11 odst. 1 písm. f) a dále dle odstavce 4, proti rozhodnutí podle odstavce 1 mohou obviněný a poškozený podat stížnost, jež má odkladný účinek. Učiní-li takové rozhodnutí soud, má toto právo též státní zástupce.

obnovu řízení jen za situace, kdyby bylo možné v novém řízení dosáhnout příznivějšího rozhodnutí (musela být zproštěna z jiného důvodu, než je uvedeno v § 226 písm. a) nebo c) TŘ, kdy osoba byla zproštěna proto, že se skutek nestal nebo ho nespáchal obviněný).

Podle mého názoru je sporné, zda se můžeme s úspěchem dovolávat obnovy řízení proti usnesením, kterými státní zástupce ve zkráceném přípravném řízení podle § 179c odst. 2 písm. f) TŘ věc odložil, rozhodl-li o schválení narovnání, věc podmíněně odložil a podezřelý se osvědčil, protože toto rozhodnutí neobsahuje rozhodnutí o zastavení trestního stíhání. Pokud vyjdeme ze zásady *ne bis in idem*¹⁵⁸, došli bychom k závěru, že obnova řízení by zde byla zahájena v neprospěch podezřelého a šlo by o zásah do ústavně zaručených práv.

Obnova řízení vždy směřuje proti rozhodnutí, jež je již v právní moci, slouží výhradně k odstranění možných nedostatků skutkových zjištění. Podstatou je zohlednění nových skutečností, jež nebyly soudu v původním řízení známy. Objekt je vymezen v § 277 a 278 TŘ. Návrh na obnovu řízení je možný, jak je již uvedeno výše, podat proti dvěma základním rozhodnutím, kterými jsou pravomocný rozsudek a pravomocné usnesení o zastavení trestního stíhání.

Obnova řízení je přípustná i proti rozhodnutí Nejvyššího soudu o dovolání i o stížnosti pro porušení zákona.

Obnova předpokládá vždy, že původní i nové řízení se týká téhož skutku a téže osoby (totožnost skutku – „*Skutkem se rozumí určitá událost ve vnějším světě vyvolaná jednáním člověka. Skutek je výsečí objektivní reality, je to něco, co se ve vnějším světě stalo, určitá událost vzešlá z jednání člověka, určitý příběh. V obžalobě a rozsudku je skutek obsažen popisem události, o které se rozhoduje. Za jeden skutek se v nauce a praxi považují všechny ty projevy vůle pachatele navenek, které jsou příčinou následku významného pro trestní právo, pokud jsou zahrnuty zaviněním.*“¹⁵⁹).

Chybí zde suspensivní účinek, výkon rozhodnutí musí být odložen nebo přerušen výhradně rozhodnutím soudu a není zde ani devolutivní účinek; vždy rozhoduje soud, který již ve věci rozhodoval.

158. ne dvakrát v téže věci

159. CÍSAŘOVÁ, D.; FENYK, J.; GRIVNA, T. et al. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Aspi, 2008. s. 537–528.

Uplatní se zde zásada zákazu reformationis in peius, nebylo-li vyhověno návrhu na obnovu řízení pouze ve prospěch obviněného, nemůže v novém řízení dojít k uložení přísnějšího trestu, než jaký mu byl uložen v předchozím řízení (§ 289 odst. 2 TŘ).

5.2.1.1 Rozsudek

Existence pravomocného rozsudku je podmínkou povolení obnovy. Rozsudek může být zprošťující, nebo odsuzující. Povolení obnovy se týká výroku o vině (bez omezení), výroku o trestu (uložený trest musí být ve zřejmém nepoměru ke stupni nebezpečnosti činu pro společnost nebo k poměrům pachatele nebo by uložený trest musel být ve zřejmém rozporu s účelem trestu. Obnova řízení se může také týkat výroku o náhradě škody, když byl přiznán.¹⁶⁰

5.2.1.2 Trestní příkaz

Trestní příkaz má povahu odsuzujícího účinku (§ 314e odst. 5 TŘ), jeho účinky nastávají doručením trestního příkazu obviněnému a obnova řízení je proti němu povolena, protože i trestní příkaz lze vydat, když je skutkový stav spolehlivě prokázán opatřenými důkazy. Po nabytí právní moci trestního příkazu mohou vyjít najevo skutečnosti nebo důkazy soudu dříve neznámé, jež by mohly samy o sobě nebo ve spojení se skutečnostmi a důkazy známými už dříve odůvodnit jiné rozhodnutí o vině nebo o přiznaném nároku poškozeného na náhradu škody, anebo vzhledem k nimž by původně uložený trest byl ve zřejmém nepoměru ke stupni nebezpečnosti činu pro společnost nebo k poměrům pachatele nebo uložený druh trestu by byl ve zřejmém rozporu s účelem trestu. Bylo by dle mého názoru lepší trestní příkaz uvést do výčtu přímo v zákoně, aby nedocházelo ke sporům, zda lze obnovu povolit.

5.2.1.3 Usnesení o zastavení trestního stíhání

Jedná se o některé z usnesení učiněných po podání obžaloby.

¹⁶⁰ ŠÁMAL, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1990. s. 111.

Usnesení ze zákona:

- usnesení v rámci předběžného projednání,
- usnesení v hlavním líčení, nebo mimo ně,
- usnesení v řízení před samosoudcem nebo v řízení před soudem II. stupně,
- usnesení o postoupení věci jinému orgánu a
- usnesení soudu o schválení narovnání).

Usnesení z teorie a praxe:

- usnesení soudu a
- usnesení státního zástupce nebo o postoupení věci jinému orgánu.¹⁶¹

5.2.2 Důvody obnovy řízení

Důvody obnovy řízení jsou vymezeny v § 278 TrŘ ve vztahu k jednotlivým rozhodnutím.

„Ve vztahu k pravomocnému rozsudku se obnova řízení povoluje, vyjdou-li najevo skutečnosti nebo důkazy soudu dříve neznámé, které by mohly samy o sobě nebo ve spojení se skutečnostmi a důkazy známými už dříve odůvodnit jiné rozhodnutí o vině nebo o přiznaném nároku poškozeného na náhradu škody, anebo vzhledem k nimž by původně uložený trest byl ve zřejmém nepoměru ke stupni nebezpečnosti činu pro společnost nebo k poměrům pachatele nebo uložený druh trestu by byl ve zřejmém nepoměru s účelem trestu.“¹⁶²

Ohledně výroku o trestu (ohledně druhu trestu, výměře trestu, o upuštění od potrestání a o podmíněčném upuštění od potrestání s dohledem) lze povolit obnovu řízení, pokud by nově uplatněné důkazy či skutečnosti vyvolaly stav, jenž by se od předchozího výrazně odlišoval.¹⁶³ Ve vztahu k pravomocnému usnesení soudu o zastavení trestního stíhání jde o důvod výlučně v neprospěch obviněného, protože

161. ŠÁMAL, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1990. s. 113–114.

162. ŠÁMAL, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1990. s. 115.

163. § 278 odst. 1 TrŘ – pojmy „zřejmý nepoměr“ nebo „zřejmý rozpor“.

skutečnosti či důvody soudu dříve neznámé by dovodily závěr, že trestní stíhání zastaveno být nemělo a že soud měl pokračovat v řízení o podané obžalobě.

Zvláštní důvod pro obnovu řízení vyplývá ze zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění zák. č. 331/1993 Sb., č. 236/1995 Sb. a č. 77/1998 Sb., jenž explicitně stanoví zvláštní důvod pro povolení obnovy řízení, kterým je vydání pravomocného, ale dosud zcela nevykonaného rozsudku soudem v trestním řízení na základě právního předpisu, jenž byl později zrušen zcela, nebo zčásti.¹⁶⁴

„Obecně je možno vyvodit 3 základní skupiny důvodů pro povolení obnovy řízení, kterými jsou:

- *nově najevo vyšlé dříve orgánu činnému v trestním řízení neznámé skutečnosti nebo důkazy,*
- *porušení povinností některým z orgánů činných v trestním řízení, které zakládá trestný čin, a*
- *zrušení právního předpisu nebo jeho části nálezem Ústavního soudu, pokud na jeho základě byl vydán pravomocný rozsudek, který nebyl zcela vykonán.*

Jde-li o povolení obnovy řízení, které bylo pravomocně skončeno před počátkem účinnosti platného trestního řádu, posuzují se podmínky pro povolení obnovy řízení vždy podle tohoto zákona, který je pro obviněného (odsouzeného) příznivější, ač se na samotné řízení užije platný trestní řád.“¹⁶⁵

5.2.2.1 Nové důkazy a skutečnosti orgánu činnému v trestním řízení dříve neznámé

Základním důvodem obnovy řízení je již výše zmíněná situace, kdy vyjdou najevo nové skutečnosti nebo důkazy orgánu činnému v trestním řízení dříve neznámé, jež by mohly samy o sobě nebo ve spojení se skutečnostmi a důkazy známými už dříve odůvodnit jiné rozhodnutí, než které se stalo napadeným rozsudkem nebo usnesením o zastavení trestního stíhání, popř. o postoupení věci jinému orgánu. Nové skutečnosti se

164. JELÍNEK, J. et al. *Trestní právo procesní*. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2013. s. 729.

165. ŠÁMAL, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1990. s. 117.

musí týkat skutku, pro nějž se řízení vedlo a který byl uveden návrhem na obnovu řízení v napadeném rozsudku nebo usnesení, v návaznosti na skutek uvedený ve sděleném obvinění nebo v podané obžalobě. Skutkem se rozumí určitá relevantní událost záležející v jednání člověka, jež se projevuje ve vnějším světě ve formě následku.¹⁶⁶

Skutečnosti a důkazy uvedené v návrhu hodnotí soud jednak z hlediska okamžiku, kdy vyšly najevo, a jednak z hlediska jejich samotného účinku nebo účinku ve spojení s jinými již známými skutečnostmi nebo důkazy na pravomocné rozhodnutí. Způsobilost skutečností a důkazů se posuzuje podle právního stavu existujícího v době vydání původního rozhodnutí.

Za nové skutečnosti se považují takové, jež nebyly předmětem dokazování nebo zjišťování před rozhodnutím. Skutečností dříve příslušnému orgánu neznámou je objektivně existující jev, který ve věci nebyl důkazem, ale může mít vliv na zjištění skutkového stavu v rozsahu nezbytném pro rozhodnutí. Novým důkazem je důkaz, jenž nebyl v původním řízení obsažen ve spise, uplatněn některou procesní stranou, nebyl proveden, nebo byl proveden, ale jeho obsah je jiný než v původním řízení (např. podstatná změna výpovědi svědka). Novou skutečnost v řízení o obnově je nutné prokázat novými důkazy a jsou předkládány soudu spolu s návrhem na obnovu k posouzení, zda jejich existence může vyvolat důvodné pochybnosti o správnosti napadeného rozhodnutí. Výsledkem tohoto zkoumání bude určitý stupeň pravděpodobnosti či důvodný předpoklad pro možnou změnu původního rozhodnutí. Povinností soudu je provést přezkoumání, zda navrhovaný důkaz je důkazem novým, soudu dříve neznámým, a zda by mohlo dojít k jinému rozhodnutí ve věci. Pokud je možno dospět k vysokému stupni pravděpodobnosti, že na jejich základě může nastat změna původního rozhodnutí, přichází v úvahu povolení obnovy. Způsobilost skutečností nebo důkazů změnit původní rozhodnutí je třeba posuzovat podle právního stavu existujícího v době vydání původního rozhodnutí¹⁶⁷ a ke změnám hmotného práva nelze jako k rozhodné skutečnosti přihlížet jako k rozhodné skutečnosti.¹⁶⁸

„Novým důkazem je důkaz, který nebyl v průběhu trestního stíhání v rámci dokazování proveden ani nebyl uplatněn některou procesní stranou ani nebyl

166. JELÍNEK, J. et al. *Trestní právo procesní*. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2013. s. 727.

167. *ex tunc*

168. ŠÁMAL, P. et al. *Trestní řád. Komentář. II. díl*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 2256.

v původním řízení obsažen ve spise. Za dříve neznámý důkaz je třeba považovat též důkaz provedený nebo obsažený v trestních spisech, jehož obsah je však jiný než v původním řízení.¹⁶⁹ Mohou se týkat zcela nebo zčásti nových skutečností i skutečností, které byly již dříve obviněným namítány, ale nebyly pro ně opatřeny v původním řízení dostatečné, nebo žádné důkazy. Obviněný o důkazech mohl vědět, postačí, když je v řízení neuplatnil. Nezáleží také na důvodu, proč nové skutečnosti nebo důkazy byly soudu neznámé.

Tuto situaci řešil Ústavní soud (sp.zn. I. ÚS 2517/08), jenž v něm vymezil jednání ultra vires. Bylo zde porušeno právo na spravedlivý proces. Úkony orgánu učiněné mimo zákonné kompetenční vymezení (jednání ultra vires) jsou úkony, kterých se dopustí soud v případě, kdy svévolně, tj. bez opory v zákoně, rozšíří svou jurisdikci nebo pokud nevykonává řádně svěřenou mu diskreci. Účelem obnovy řízení není přezkoumávání zákonnosti nebo odůvodněnosti původního rozhodnutí, stejně jako účelem řízení o povolení obnovy řízení není posuzovat vinu odsouzeného. V těchto případech dochází k jednání ultra vires, jež je posuzováno jako zásah do základních práv stěžovatele v důsledku svévole. Ústavní soud rozhodl, že bylo porušeno právo na spravedlivý proces. Návrh na povolení obnovy řízení byl podán z důvodu nového důkazu, který vyšel najevo. Stěžovatel byl v původním řízení uznán vinným především na podkladě znaleckého posudku z oboru antropologie a jiné důkazy buď účast stěžovatele na skutku vyvracely, nebo potvrzovaly. Znalecký posudek z oboru kriminalistika se jevil jako zásadní, protože se dle stěžovatele jedná o přímý důkaz vyvracející jeho vinu. Stěžovatel dále uváděl, že pro povolení obnovy řízení postačuje pouhá pravděpodobnost změny původního rozhodnutí. Úkolem soudu v obnovovacím řízení nebylo posuzovat vinu odsouzeného, předmětem obnovovacího řízení bylo výlučně posoudit, zda se u předložených důkazů jedná o důkazy nové, v původním řízení neznámé, a zda jsou tyto důkazy způsobilé změnit původní skutková zjištění.¹⁷⁰

Za skutečnost relevantní pro povolení obnovy řízení lze považovat i znalecký posudek, který obsahuje nové skutečnosti (důkazy) ve prospěch stěžovatele, jež vedou k jinému skutkovému závěru. Nález Ústavního soudu (sp.zn. II. ÚS 2445/08) uznává

169. ŠÁMAL, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1990. s. 119.

170. sp.zn. I. ÚS 2517/08; [ze dne 24.2.2009]; nález dostupný na:
<http://nalus.usoud.cz/Search/Word.aspx?id=61496>

znalecký posudek obsahující nové skutečnosti, které vedou k jinému skutkovému závěru, za vhodný důkazní prostředek. V případě, že obecné soudy zamítnou návrh stěžovatele na povolení obnovy řízení, aniž by se vypořádaly s novými skutečnostmi ve prospěch stěžovatele, poruší tím ústavně zaručené právo stěžovatele na spravedlivý proces, jenž zakotvuje v čl. 36 odst. 1 LZPS. V tomto nálezu Ústavního soudu stěžovatel předložil znalecký posudek, z něhož mělo být patrné, že se skutkový děj odehrál jinak, než jak byl zajištěn v původním řízení. Úkolem Ústavního soudu je jen ochrana ústavnosti a nikoliv běžné zákonitosti. Veřejný zájem na správném trestněprávním rozhodnutí stojí nad veřejným zájmem na právní jistotě. Řízení o povolení obnovy prolamuje právní moc původního rozhodnutí. Relevantní jsou ty skutečnosti nebo důkazní prostředky, kterými jsou zpochybňovány usvědčující důkazy provedené v původním řízení. Znalecký posudek, jenž obsahuje nové skutečnosti, anebo využívá nové vědecké metody, které vedou k jinému skutkovému závěru, je třeba považovat za vhodný důkazní prostředek. Posuzuje se zde otázka, zda nové skutečnosti nebo důkazy jsou způsobilé samy o sobě, nebo ve spojení se skutečnostmi a důkazy známými soudu či jiným orgánům činným v trestním řízení již dříve, odůvodnit jiné, tj. pro stěžovatele příznivější rozhodnutí. Pokud by bylo možno dospět k vysokému stupni pravděpodobnosti, resp. plně odůvodněnému předpokladu o tom, že by na základě nových skutečností a důkazů mohlo dojít ke změně původního rozhodnutí, je na místě rozhodnout o povolení obnovy řízení.¹⁷¹

Ústavní soud se také vyjadřoval k problematice posuzování výkladu ustanovení trestního práva hmotného (sp.zn. IV. ÚS 178/03). V řízení o obnově se nezjišťuje správnost původního rozhodnutí, ale rozhodující je posouzení, zda dojde k předložení nových skutečností či důkazů, jež by mohly změnit původní výroky napadeného rozhodnutí. Těmito skutečnostmi mohou být pouze skutečnosti soudu v původním řízení neznámé, které však již v době vydání rozhodnutí existovaly a teprve později vyšly najevo. Nový výklad ustanovení hmotného práva trestního, novou skutečností ve smyslu citovaného ustanovení nemůže být, jestliže v době vydání původního rozhodnutí neexistoval. Způsobilost skutečností, jež vyšly nově najevo, změnit původní rozhodnutí

171. sp.zn. II. ÚS 2445/08; [ze dne 30.7.2009]; nálezn dostupný na:
<http://nalus.usoud.cz/Search/Word.aspx?id=63529>

je třeba posuzovat podle právního stavu existujícího v době vydání původního rozhodnutí.¹⁷²

Pro úplnost problematiky bych ráda poukázala na náleží Ústavního soudu (sp.zn. III. ÚS 2959/10), který se zabýval skutečnostmi, jež soud prvního stupně nepovažoval za podstatné a byly mu známé při rozhodování. Za nové okolnosti nelze považovat skutečnosti, jež byly soudu dříve známy, avšak soud je nepokládal za důležité pro své rozhodnutí, neboť měl za to, že určitá skutečnost byla prokázána jinak. Měřítkem důvodnosti ústavní stížnosti tedy není věcná správnost návrhem na obnovu řízení napadených rozhodnutí, ale otázka, zda zde existovaly relevantní důvody pro povolení obnovy řízení, resp. zda obecné soudy ústavně konformním způsobem odůvodnily, proč stěžovatelkou předestřené nové skutečnosti takovými neshledaly.¹⁷³

5.2.2.2 Trestný čin některého orgánu činného v trestním řízení

Některý z orgánů činných v trestním řízení v původním řízení porušil své povinnosti jednáním zakládajícím trestný čin a tato skutečnost byla kvalifikovaně zjištěna pravomocným rozsudkem. Tento důvod lze uplatit v prospěch i neprospěch obviněného. Není nutné, aby porušení úředních povinností některým z uvedených orgánů mohlo mít vliv na původní rozhodnutí. Podmínka povolení obnovy je splněna již samotnou skutečností, že je tu pravomocné rozhodnutí o spáchání trestného činu některým z orgánů činných v původním řízení. Přezkum se omezuje pouze na zjištění, zda existuje pravomocný rozsudek, kterým je zjištěn trestný čin spáchaný orgánem činným v trestním řízení, jímž tento orgán porušil své povinnosti. Návrh na obnovu lze podat v prospěch i neprospěch, podle způsobu porušení povinností, jež vedly k rozhodnutí.¹⁷⁴

172. sp.zn. IV. ÚS 178/03; [ze dne 15.4.2004]; usnesení dostupné na: <http://nalus.usoud.cz/Search/Word.aspx?id=45499>

173. sp.zn. III. ÚS 2959/10; [ze dne 14.4.2011]; náleží dostupný na: <http://nalus.usoud.cz/Search/Word.aspx?id=69931>

174. ŠÁMAL, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1990. s. 120–121.

5.2.2.3 Nález Ústavního soudu, kterým byl zrušen právní předpis nebo jeho část

Tento zvláštní důvod vyplývá ze zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění zák. č. 331/1993 Sb., č. 236/1995 Sb. a č. 77/1998 Sb., který podle § 71 odst. 1 ÚS, byl-li na základě právního předpisu, jenž byl nálezem Ústavního soudu zrušen, vydán soudem v trestním řízení rozsudek, který nabyl právní moci, ale nebyl dosud zcela vykonán, je zrušení takového právního předpisu nebo jeho části důvodem pro obnovu řízení.¹⁷⁵

5.3 Osoby oprávněné podat návrh na obnovu řízení

Při návrhu na obnovu řízení se uplatňuje zásada dispoziční, to znamená, že řízení nelze zahájit bez návrhu oprávněné osoby. V neprospěch obviněného může návrh na povolení obnovy podat jen státní zástupce, ve prospěch obviněného mohou návrh na povolení obnovy podat kromě obviněného též osoby, které by mohly podat v jeho prospěch odvolání. Jestliže by tak mohly učinit i proti vůli obviněného, mohou proti jeho vůli podat i návrh na povolení obnovy. Takový návrh mohou učinit i po smrti obviněného. Návrh na povolení obnovy řízení může podat ve svůj prospěch především samotný obviněný. Okruh dalších oprávněných osob je shodný jako v případě podání odvolání. Kromě obviněného může tedy návrh v jeho prospěch podat především státní zástupce, a to i proti jeho vůli, příbuzní obviněného v pokolení přímém, jeho sourozenci, osvojitel, osvojenec, manžel a druh. Návrh může dále podat též zákonný zástupce obviněného a jeho obhájce, obě tyto osoby jej mohou podat proti vůli obviněného, ovšem pouze za předpokladu, že obviněný je zbaven způsobilosti k právním úkonům nebo je jeho způsobilost omezena. V řízení proti uprchlému náleží právo podat návrh i obhájci obviněného.¹⁷⁶

Osoba, jež návrh na povolení obnovy řízení podala, jej může výslovným prohlášením vzít zpět, a to až do doby, než se soud prvního stupně odebere k závěrečné poradě. Návrh na povolení obnovy řízení podaný ve prospěch obviněného jinou

175. ŠÁMAL, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1990. s. 121.

176. ŠÁMAL, P. et al. *Trestní řád. Komentář. II. díl*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 2267.

oprávněnou osobou nebo za obviněného obhájcem nebo zákonným zástupcem může být vzat zpět jen s výslovným souhlasem obviněného; to neplatí, pokud takový návrh podal státní zástupce nebo byl-li takový návrh podán oprávněnou osobou po smrti obviněného. Zpětvzetí návrhu na povolení obnovy řízení vezme usnesením na vědomí předseda senátu soudu prvního stupně. Takové rozhodnutí nebrání pozdějšímu opětovnému podání návrhu na povolení obnovy řízení.

Pokud se dozví soud nebo jiný státní orgán o okolnosti, která by mohla odůvodnit návrh na povolení obnovy, je povinen oznámit ji státnímu zástupci. Jestliže jde o okolnost, jež by mohla odůvodnit návrh na povolení obnovy ve prospěch obviněného, je státní zástupce povinen zpravit o ní neprodleně obviněného, anebo není-li to možné, jinou osobu oprávněnou k podání návrhu, pokud takový návrh nepodá sám.

5.4 Podání návrhu na obnovu řízení

5.4.1 Podání návrhu ve prospěch obviněného

Kromě obviněného může podat návrh na obnovu řízení státní zástupce (i proti jeho vůli) a osoby, jež by mohly podat ve prospěch obviněného odvolání (jestliže mohly podat odvolání proti vůli obviněného, mohou proti vůli podat i návrh na obnovu řízení). Tyto oprávněné osoby mohou podat návrh na obnovu řízení i po jeho smrti. Návrh ve prospěch obviněného by měl z obsahového hlediska stanovit pro obviněného příznivější rozhodnutí než návrh dosavadní (odsouzený obviněný by byl zproštěn obžaloby). Oprávněné osoby mohou výslovným prohlášením vzít svůj návrh zpět do doby, než se soud odebere k závěrečné poradě. Při podání návrhu osobou rozdílnou od obviněného (i obhájcem nebo zákonným zástupcem) může být návrh vzat zpět jen s výslovným souhlasem obviněného. To neplatí, když byl návrh podán po smrti obviněného nebo byl podán státním zástupcem. Zpětvzetí návrhu vezme usnesením na vědomí předseda senátu soudu prvního stupně. Zpětvzetí nebrání opětovnému podání návrhu na obnovu řízení.¹⁷⁷

177. CÍSAŘOVÁ, D.; FENYK, J.; GRIVNA, T. et al. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Aspi, 2008. s. 663–664.

Soud, resp. jiný státní orgán, je povinen, když se dozví o okolnostech, které by mohly být důvodem k podání návrhu na povolení obnovy, oznámit je státnímu zástupci, jenž je pak povinen informovat obviněného nebo jinou osobu oprávněnou podat návrh.

Zákonem vymezený okruh je taxativní a nelze ho analogicky rozšiřovat. V praxi je sporné posouzení druha a družky, je to poměr obdobný poměru manželskému, trvalé životní spojení muže a ženy, jeví se jako poměr manželský. Zkoumá se skutečnost udržovaného poměru a jeho projev navenek (zda spolu žijí ve společné domácnosti, zda hradí a zajišťují společně své životní potřeby a zda je mezi nimi citový vztah).¹⁷⁸

Smrt není překážkou pro podání návrhu na obnovu řízení, i pro smrti obviněného. Podání návrhu ve prospěch obviněného je v zájmu společnosti, aby v případě nesprávných nebo nespravedlivých meritorních rozhodnutí v trestním řízení nic nebránilo povolení obnovy řízení. Pro podání návrhu ve prospěch obviněného není omezení žádnou lhůtou.

V řízení proti uprchlému má stejná práva jako obviněný i jeho obhájce a návrh na obnovu řízení může v jeho prospěch podat sám.

Oprávněnou osobou není poškozený ani zúčastněná osoba.

5.4.1.1 Beneficium cohaesionis

Rozhodnutí lze změnit i ve prospěch osoby, která opravný prostředek nepodala, jestliže důvod, který uvedla osoba, která opravný prostředek podala, je v její prospěch. Beneficium cohaesionis je zásah do právní moci, dochází do zásahu nezměnitelnosti rozhodnutí. U obnovy řízení povolené ve prospěch obviněného z důvodů, jež prospívají také některému ze spoluobviněných nebo zúčastněných osob, soud povolí zároveň též obnovu v jejich prospěch (§ 285 TR).

5.4.2 Podání návrhu v neprospěch obviněného

Státní zástupce je jedinou osobou, jež může podat návrh na obnovu řízení v neprospěch obviněného za předpokladu, že by nově uplatněné skutečnosti nebo

178. ŠÁMAL, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1990. s. 123.

důkazy byly pro obviněného méně příznivé než původní pravomocné rozhodnutí (např. pokud by byl obviněný, který byl zproštěn, uznán vinným).

5.4.3 Zpětvzetí návrhu na povolení obnovy řízení

Zákon výslovně neupravuje možnost zpětvzetí návrhu na povolení obnovy řízení. Řízení o obnově je ovládáno zásadou dispoziční, z čehož můžeme dovodit, že oprávněná osoba, která podala návrh na obnovu řízení, může návrh vzít zpět výslovným prohlášením. Využitím analogie podle § 250 odst. 2 až 4 TR dospějeme k závěru, že zpětvzetí návrhu je přípustné až do doby, než se soud rozhodující o návrhu odebere k závěrečné poradě. Návrh, jenž byl podán osobou odlišnou od obviněného, může být vzat zpět jen s výslovným souhlasem obviněného. To neplatí u návrhu podaného státním zástupcem. Zpětvzetí návrhu nebrání pozdějšímu podání nového návrhu na obnovu řízení. Zpětvzetí návrhu vezme usnesením na vědomí předseda soudu příslušného k rozhodnutí o něm. Návrhu na obnovu řízení se nelze vzdát, a to vzhledem k povaze obnovy řízení jako mimořádného opravného prostředku.¹⁷⁹

5.4.4 Oznamovací povinnost soudů a jiných státních orgánů

Soud nebo jiné státní orgány mají zákonnou oznamovací povinnost vůči státnímu zástupci, dozví-li se o okolnosti, která by mohla odůvodnit návrh obnovy. Soud má tuto povinnost nehledě na to, zda se jedná o trestní, občanskoprávní nebo jakékoli jiné řízení (stejnou povinnost mají i další státní orgány, např. policejní orgány, obecní úřady, ministerstva apod.). Důvodem oznamovací povinnosti je zájem na správnosti skutkových zjištění, jež jsou podkladem pro meritorní rozhodnutí v trestním řízení. Státní zástupce má v trestním řízení postavení veřejného žalobce, takže dojde-li mu oznámení, musí přezkoumat jeho obsah z hlediska, zda má být podán návrh na obnovu řízení (ve prospěch i neprospěch obviněného). Jde-li o okolnost, která by mohla odůvodnit návrh na povolení obnovy ve prospěch obviněného, a státní zástupce sám návrh nepodá, je povinen zpravit o tom neprodleně obviněného nebo, není-li to možné,

179. JELÍNEK, J. et al. *Trestní právo procesní*. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2013. s. 726.

osobu oprávněnou k podání návrhu (§ 280 odst. 4 TŘ). Shledá-li státní zástupce zákonné podmínky pro podání návrhu na obnovu řízení ve prospěch obviněného splněné, podá návrh na obnovu sám, jestliže tak neučiní (např. z důvodu, že podle něj nejsou dostatečné důkazy k prokázání nově tvrzené skutečnosti, nebo je sporné, zda by nově najevo vyšlé skutečnosti nebo důkazy mohly ve spojení se skutečnostmi a důkazy známými už dříve odůvodnit jiné rozhodnutí o vině nebo o přiznaném nároku na náhradu škody, nebo je sporné, zda je uložený trest vzhledem ke skutečnostem nebo důkazům ve zřejmém nepoměru ke stupni nebezpečnosti činu pro společnost nebo k poměrům pachatele apod.), vyrozumí neprodleně obviněného nebo jinou oprávněnou osobu, aby využila svého procesního práva a podala sama návrh na obnovu řízení.¹⁸⁰

5.5 Řízení o návrhu na povolení obnovy a rozhodnutí o něm

Je-li pro rozhodnutí o návrhu na povolení obnovy k prověření jeho důvodnosti třeba některou okolnost předem objasnit, provede potřebné šetření předseda senátu nebo na jeho žádost některý jiný orgán činný v trestním řízení, popřípadě i policejní orgán (§ 282 TŘ). Byl-li podán návrh na povolení obnovy řízení ve prospěch obviněného, může soud vzhledem k povaze skutečností a důkazů, jež nově vyšly najevo, odložit nebo přerušit výkon trestu pravomocně uloženého v původním řízení.

Soud řeší otázku, zda jsou splněny podmínky obnovy řízení, jestli může soud ve věci znovu rozhodnout z části, nebo v celém rozsahu, tedy jestli obnovu řízení povolí, nebo návrh na její povolení zamítne.

5.5.1 Soud příslušný k rozhodování o návrhu na obnovu

O návrhu na povolení obnovy řízení, které skončilo pravomocným usnesením státního zástupce o zastavení trestního stíhání, včetně schválení narovnání, o postoupení věci jinému orgánu nebo o podmíněném zastavení trestního stíhání, rozhoduje soud,

¹⁸⁰ ŠÁMAL, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1990. s. 127.

jenž by byl příslušný rozhodovat o obžalobě.¹⁸¹

O návrhu na povolení obnovy řízení, které skončilo pravomocným rozsudkem nebo trestním příkazem, a řízení, jež skončilo pravomocným usnesením soudu o zastavení trestního stíhání, včetně schválení narovnání, o postoupení věci jinému orgánu nebo o podmíněném zastavení trestního stíhání rozhoduje soud, který ve věci rozhodl v prvním stupni.

Přestože ve věci v prvním stupni rozhodoval okresní soud, rozhodne o návrhu na povolení obnovy krajský soud, navrhne-li to státní zástupce s odůvodněním, že vzhledem ke skutečnostem nebo důkazům, jež nově vyšly najevo, jde o trestný čin náležející do příslušnosti krajského soudu (§ 281 TŘ).

Příslušnost soudu je stanovena v závislosti na tom, ve kterém stádiu řízení původní trestní stíhání skončilo. Platí zásada, že o obnově řízení rozhoduje zásadně soud prvního stupně, soud rozhoduje v tomto řízení i o návrzích podaných proti pravomocným usnesením státního zástupce. Vychází se z právní kvalifikace skutku v době zastavení trestního stíhání. Když návrh na obnovu obsahuje nové skutečnosti nebo důkazy, jež by mohly být důvodem pro jiný závěr o právním posouzení skutku, věcná příslušnost se posuzuje podle této nové právní kvalifikace. O návrhu na povolení řízení, které skončilo pravomocným usnesením státního zástupce o zastavení trestního stíhání nebo o postoupení věci jinému orgánu, rozhoduje soud, jenž byl příslušný rozhodovat o obžalobě. Věcná místní příslušnost se řídí obecnými hledisky, rozhodná je právní kvalifikace trestného činu v usnesení, která zpravidla navazuje na právní kvalifikaci obsaženou ve sdělení obvinění. V případě, že jsou v návrhu obsaženy skutečnosti nebo důkazy, jež nově vyšly najevo a které by mohly dovést k jinému právnímu posouzení skutku než to, pro něž bylo trestní stíhání obviněného napadeným usnesením zastaveno, posuzuje se věcná příslušnost také z hlediska nových skutečností či důkazů uplatňovaných v návrhu. O návrhu, který skončil pravomocným rozsudkem nebo pravomocným usnesením soudu o zastavení trestního stíhání, rozhoduje zpravidla soud, jenž ve věci rozhodl v prvním stupni (podle § 281 odst. 3 TŘ výjimečně rozhodne o návrhu na povolení obnovy řízení krajský soud, i když ve věci rozhodoval v prvním stupni okresní soud, jestliže to navrhne státní zástupce s odůvodněním, podle kterého skutečnosti nebo důkazy, jež vyšly nově najevo, spadají pod trestný čin náležející do

181. ŠÁMAL, P. et al. *Trestní řád. Komentář. II. díl*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 2269.

příslušnosti krajského soudu). Spor o příslušnost mezi okresním a krajským soudem rozhoduje soud oběma nejbližše společně nadřízený. Problém nastává, byl-li uložen souhrnný trest a o vině rozhodovaly různé soudy, k projednání návrhu na obnovu řízení je v tomto případě příslušný ten soud, který rozhodoval ve věci rozsudkem v prvním stupni, přičemž rozhodující je, zda návrh na obnovu řízení směřuje do dřívějšího rozsudku, jehož výrok o trestu byl zrušen pozdějším, nebo zda návrh směřuje do pozdějšího rozsudku. Ten soud, který vynesl dřívější rozsudek, je příslušný k projednání návrhu na obnovu řízení. Rozhodoval-li soud již neexistující, řídí se příslušnost ustanovením § 387 odst. 2 TŘ a místně příslušný dle ustanovení bude ten soud, jenž by byl věcně a místně příslušný podle tohoto zákona.¹⁸²

Na složení soudu se použijí předpisy platné v době rozhodování o návrhu na obnovu řízení.

5.5.2 Formální a obsahové náležitosti návrhu

Pro návrh na povolení obnovy řízení nejsou stanoveny speciální náležitosti, proto se použije § 59 TŘ, jenž vymezuje náležitosti podání. Musí být uvedeno, proti kterému rozhodnutí návrh směřuje a kdo ho činí, dále musí být uvedeno datum a podpis a čeho se osoba domáhá. Je nutné uvést skutečnosti, jež neměly být soudu známy v době, kdy rozhodoval, a které by samy o sobě nebo ve spojení s dříve známými skutečnostmi či důkazy mohly odůvodnit jiné rozhodnutí. Dále je nutné vymezit tu část rozhodnutí, pro kterou je návrh podán, a v tom rozsahu bude soud tvrzené skutečnosti hodnotit. Podání je možné učinit písemně či do protokolu.

Státní zástupce musí v návrhu uvést, zda podává návrh ve prospěch, nebo v neprospěch obviněného.

182. JELÍNEK, J. et al. *Trestní právo procesní*. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2013. s. 731 - 732.

5.5.3 Projednání návrhu na povolení obnovy

O návrhu na povolení obnovy se zásadně rozhoduje ve veřejném zasedání (§ 286 odst. 1 TŘ).

5.5.3.1 Neveřejné zasedání

V neveřejném zasedání může soud rozhodnout o jeho zamítnutí z formálních důvodů:

- „byl-li podán osobou neoprávněnou,
- směřuje-li jen proti rozhodnutí nebo výroku stran, jehož obnova není přípustná,
- je-li obnova vyloučena podle § 279 TŘ, nebo
- neshledá-li důvody obnovy podle § 278 TŘ, avšak pouze v případě, že návrh opřený o tytéž skutečnosti a důkazy byl již dříve pravomocně zamítnut a návrh nově podaný je jen jeho opakováním.“¹⁸³

V neveřejném zasedání nemůže dojít k povolení obnovy. Neveřejné zasedání je vyhrazené případům, kdy konání veřejného zasedání by bylo s ohledem na zásadu procesní ekonomie nadbytečné, protože z obsahu podaného návrhu je zjistitelná některá ze skutečností uvedených v § 283 písm. a) až c) TŘ, jež je důvodem pro zamítnutí návrhu z formálních důvodů. Z těchto důvodů je možné návrh zamítnout i ve veřejném zasedání. O konkrétní formě zasedání rozhodne předseda senátu.¹⁸⁴

5.5.3.2 Veřejné zasedání

Ve všech ostatních případech soud rozhoduje ve veřejném zasedání. Pro přípravu veřejného zasedání, přítomnost oprávněných osob a průběh veřejného zasedání se použije ustanovení o veřejném zasedání (§ 232–239a TŘ). O konání veřejného zasedání je třeba vyrozumět státního zástupce, osobu, která podala návrh na obnovu a osobu, jež

183. ŠÁMAL, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1990. s. 130.

184. ŠÁMAL, P. et al. *Trestní řád. Komentář. II. díl*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 2282.

může být rozhodnutím přímo dotčena (pokud nebyly tyto osoby předvolány). Další osoby se vyzoomí podle obecných zásad (např. jeli obviněný zastoupen obhájcem). Dle judikatury je povinnost vyzoomět poškozeneho jen v případech, kdy je návrh podán proto, že vyšly najevo skutečnosti nebo důkazy soudu dříve neznámé, které by mohly samy o sobě, nebo ve spojení se skutečnostmi a důkazy dříve už známými odůvodnit jiné rozhodnutí o přiznaném nároku na náhradu škody. S vyzooměním nebo předvoláním se dotyčným osobám doručí opis návrhu na obnovu řízení. Když obviněný zemřel dříve, než bylo o návrhu podaného v jeho prospěch rozhodnuto, soud nemůže návrh na obnovu řízení zastavit, musí v řízení pokračovat. Pokud je potřeba pro rozhodnutí o návrhu některou potřebnou okolnost objasnit předem, předseda senátu sám, nebo prostřednictvím jiného orgánu činného v trestním řízení provede potřebné šetření. Jde o případy, kdy soud potřebuje prověřit tvrzené skutečnosti nebo navrhované důkazy. Předběžné šetření předseda senátu příslušného soudu provádí v rámci přípravy veřejného zasedání k rozhodnutí návrhu na obnovu, může ho ale provést i v průběhu veřejného zasedání, nebo po jeho odročení. Je-li požádán o provedení státní zástupce nebo policejní orgán, činí tak předseda senátu formou dožadání. Rozsah činnosti orgánů činných v trestním řízení v rámci předběžného šetření je zákonem přísně vymezen. Předseda senátu rozhoduje o použití konkrétního prostředku k provedení potřebného šetření, k použití zajišťovacích prostředků potřebuje předchozí usnesení senátu, proti kterému není přípustná stížnost. Státní zástupce může navrhnout, aby byl obviněný zajištěn vydáním příkazu k zatčení a vzetím do vazby před povolením obnovy, když on podal návrh na obnovu řízení v neprospěch obviněného, a považuje-li to soud za nezbytné vzhledem k povaze skutečností a důkazů, jež nově vyšly najevo, nebo vzhledem k závažnosti trestného činu a naléhavosti vazebních důvodů. Jedná se o výjimku ze zásady, že trestně stíhat určitou osobu a v té souvislosti provádět procesní úkony proti ní znovu pro ten samý skutek lze až po zrušení původního rozhodnutí v řízení o mimořádném opravném prostředku. Byl-li podán návrh na povolení obnovy řízení ve prospěch obviněného, soud může vzhledem k povaze skutečností a důkazů, jež vyšly nově najevo, odložit, nebo přerušit výkon trestu pravomocně uloženého v původním řízení (§ 282 odst. 3 TŘ). Rozhodnutí soudu je fakultativní, je vázáno na povahu skutečností a důkazů. Dokazování se provádí ve veřejném zasedání soudu v rozsahu vymezeném návrhem na obnovu řízení a podle obecných ustanovení

upravujících dokazování ve veřejném zasedání (v neveřejném zasedání nemůže dojít k povolení obnovy).¹⁸⁵

Nález Ústavního soudu (sp.zn. III. ÚS 608/10) řešil problematiku veřejného zasedání u povolení obnovy řízení. Rozhoduje-li soud druhého stupně o stížnosti směřující proti rozhodnutí nalézacího soudu, jímž byla povolena obnova, může napadené rozhodnutí zrušit a sám návrh na povolení obnovy zamítnout ve veřejném zasedání. Opačný výklad by byl v závažném rozporu s požadavkem kontradiktornosti procesu a dokazování. Kontradiktornost se v soudním procesu nevztahuje jen na dokazování, ale zahrnuje i právo seznámit se s argumenty předloženými druhou stranou a vyjádřit se k nim. Dle ESLP nemůže být soudní rozhodnutí založeno na ničem, co nebylo předmětem diskuze stran, resp. co jim nebylo předloženo k diskuzi. Tato diskuze nemusí mít vždy nutně ráz ústního slyšení, zpravidla je však veřejné projednání věci za přítomnosti stran zároveň nejlepším předpokladem kontradiktornosti. Z principu kontradiktornosti a rovnosti stran se vychází i při hledání ústavně konformního výkladu ustanovení upravujícího řízení o návrhu na povolení obnovy. Vychází se ze specifické povahy obnovy řízení, jež slouží k odstranění nedostatků skutkového rázu. Rozhodnutí o povolení obnovy je také jediné rozhodnutí ze všech řádných a mimořádných opravných prostředcích, proti němuž zákon připouští řádný opravný prostředek (stížnost). Dokazování nových důkazů či skutečností se nemůže vymykat zásadě volného hodnocení důkazů ani zásadám ústnosti a bezprostřednosti. Z výše uvedeného vyplývá, že důkazní řízení musí mít kontradiktorní charakter, který v neveřejném zasedání zajištěn být nemůže.¹⁸⁶

5.5.4 Rozhodnutí o návrhu na povolení obnovy řízení

5.5.4.1 Zamítnutí návrhu na obnovu

Soud podle § 283 TR návrh na povolení obnovy zamítne:

- byl-li podán osobou neoprávněnou,

185. ŠÁMAL, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1990. s. 130–135.

186. sp.zn. III. ÚS 608/10; [ze dne 26.8.2010]; nález dostupný na:
<http://nalus.usoud.cz/Search/Word.aspx?id=67278>

- směřuje-li jen proti rozhodnutí nebo výroku, stran, jehož obnova není přípustná,
- je-li obnova vyloučena podle § 279 TŘ, nebo
- neshledá-li důvody obnovy podle § 278 TŘ.¹⁸⁷

Dle § 286 odst. 1 a 2 TŘ lze rozhodnutí o zamítnutí učinit ve veřejném i neveřejném zasedání. Zamítnutí a) až c) je z důvodů formálních, zamítnutí d) je z důvodu věcného. U formálního zamítnutí, nastala-li některá z uvedených okolností vylučujících obnovu řízení před právní mocí původního rozhodnutí a byla-li neznámá orgánu, který rozhodoval, byla by to okolnost odůvodňující obnovu řízení ve prospěch obviněného. Rozhodnutí o zamítnutí návrhu má formu usnesení, proti němuž je přípustná stížnost, která má odkladný účinek.

5.5.4.1.1 Zamítnutí návrhu z důvodu podání osobou neoprávněnou

V odůvodnění zamítnutí je třeba zabývat se otázkou, z jakého důvodu poškozený není oprávněn k podání návrhu na povolení obnovy. Návrh je buď podán osobou, která není oprávněna podat ve prospěch obviněného odvolání (návrh byl podán osobou, jež není uvedena v § 280 odst. 2 nebo 3 TŘ), nebo jde o osobu oprávněnou, která tak učinila proti vůli obviněného, ačkoliv tak postupovat nemohla (obnova je sice přípustná, ale osoba podala návrh proti výroku, proti němuž není oprávněna podat návrh, např. podání návrhu v neprospěch obviněného jinou osobou než státním zástupcem).¹⁸⁸

5.5.4.1.2 Zamítnutí návrhu z důvodu směřujícího proti rozhodnutí, proti němuž není obnova přípustná

V odůvodnění zamítnutí je třeba dovést, z jakého důvodu není obnova přípustná, jde o návrh podaný proti jinému rozhodnutí, než je uvedeno v § 277 TŘ. Návrh lze podat jen proti omezenému okruhu pravomocných rozhodnutí – rozsudku, trestnímu příkazu (který má povahu odsuzujícího rozsudku), usnesení soudu, státního zástupce, jímž bylo trestní stíhání proti konkrétní osobě zastaveno, nebo kterým byla věc

187. ŠÁMAL, P. et al. *Trestní řád. Komentář. II. díl.* 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 2275.

188. PŮRY, F.; ŠÁMAL, P.; URBÁNEK, J. *Vzory podání a rozhodnutí v trestních věcech.*

3. přepracované vydání. Praha: Linde, 2011. s. 527.

postoupena jinému orgánu. U rozsudku je přípustná obnova proti výroku o vině, trestu a náhrady škody, byl-li uplatněný nárok přiznán. Návrh na obnovu není přípustný proti výroku o náhradě škody, kterým byl poškozený zcela odkázán na řízení ve věcech občanskoprávních nebo na řízení před jiným příslušným orgánem nebo proti jakémukoliv výroku o ochranném opatření.¹⁸⁹

5.5.4.1.3 Zamítnutí návrhu na povolení obnovy, jehož obnova je vyloučena

Je-li obnova podle § 279 TR vyloučena (v případě návrhu na obnovu, jenž byl podán v neprospěch obviněného i přes důvody, pro něž je obnova vyloučena).

Obnova v neprospěch obviněného je vyloučena, jestliže

- a) trestnost činu zanikla,
- b) uplynula lhůta v délce jedné poloviny promlčecí doby trestného činu, o kterém se vedlo trestní stíhání,
- c) na čin se vztahuje rozhodnutí prezidenta republiky, jímž nařídil, aby se v trestním stíhání nepokračovalo, nebo
- d) obviněný zemřel.

Okolnosti musí nastat až po právní moci rozsudku nebo usnesení o zastavení trestního stíhání a existovat v době rozhodování o návrhu na obnovu řízení. U promlčení je rozhodná délka promlčení doby podle trestní sazby trestného činu, podle kterého má být skutek na základě řízení o obnově kvalifikován. Milost nebo amnestie se posuzuje podle právní kvalifikace, jež by přicházela v případném povolení obnovy řízení v neprospěch v úvahu. Smrt obviněného vylučuje povolení obnovy v jeho neprospěch, nastala-li smrt v době od právní moci napadeného rozhodnutí do právní moci rozhodnutí o podaném návrhu na obnovu řízení. Zemřel-li obviněný až po pravomocném povolení obnovy v jeho neprospěch během obnoveného řízení, trestní stíhání se zastaví jako nepřípustné. V odůvodnění zamítnutí je třeba dovodit důvod zániku trestnosti skutku a konkretizovat důvod. Návrh byl podán v neprospěch

189. PŮRY, F.; ŠÁMAL, P.; URBÁNEK, J. *Vzory podání a rozhodnutí v trestních věcech*. 3. přepracované vydání. Praha: Linde, 2011. s. 529.

obviněného tam, kde je to nepřípustné (např. z důvodu smrti), nebo prezident republiky nařídil, aby se v trestním stíhání nepokračovalo z důvodu zániku trestnosti.¹⁹⁰

5.5.4.1.4 Zamítnutí návrhu, který není důvodný

„Soud shledá návrh na povolení obnovy řízení nedůvodným zejména tehdy, jestliže:

- v návrhu nejsou uplatněny skutečnosti nebo důkazy orgánům činným v trestním řízení dříve neznámé. Tak je tomu v případě, že návrh neobsahuje žádné relevantní skutečnosti či důkazy, nebo jen takové skutečnosti, které už byly dříve známy, a ty důkazy, které byly již dříve opatřeny a provedeny či bylo jejich provádění pro jejich nezávažnost upuštěno, anebo alespoň byly v původním řízení navrženy a odmítnuty,*
- uplatněné nové skutečnosti či nově najevo vyšlé důkazy by nemohly samy o sobě nebo ve spojení s jinými dříve známými skutečnostmi a důkazy vzatými již v úvahu při původním rozhodování přivodit jiné rozhodnutí o vině, trestu nebo uplatněném nároku na náhradu škody,*
- jde o důvod obnovy podle § 278 odst. 4 TŘ a osoba, o níž se tvrdí, že porušila své povinnosti jednáním zakládajícím znaky trestného činu, nepůsobila jako orgán činný v trestním řízení (ale např. jako zapisovatel nebo znalec), anebo tvrzené porušení povinností nebylo trestným činem (nestačil by přestupek nebo kárné provinění, popř. nebylo jako takové zjištěno pravomocným rozsudkem či vůbec nebylo zjištěno. Jestliže došlo k porušení povinností jiné osoby než orgánu činného v trestním řízení nebo sice orgánem činným, ale ne v požadované kvalitě, mohlo by to být důvodem obnovy řízení podle § 278 odst. 1 a 3 TŘ, jestliže by šlo o nově najevo vyšlou skutečnost a odůvodňovalo by to možnost jiného rozhodnutí v těchto ustanoveních uvedeného. Stejně by tomu bylo v případě, kdy některý z orgánů činných v trestním řízení spáchal trestný čin, ale nebylo by to zjištěno pravomocným rozsudkem, např. v důsledku*

190. PÚRY, F.; ŠÁMAL, P.; URBÁNEK, J. *Vzory podání a rozhodnutí v trestních věcech*. 3. přepracované vydání. Praha: Linde, 2011. s. 530.

udělení milosti nebo použití amnestie prezidenta republiky, promlčení, úmrtí takové osoby apod).“¹⁹¹

V odůvodnění zamítnutí je třeba uvést, jaké důvody byly navrhovatelem uvedeny, a dovodit, že tu nejsou skutečnosti předpokládané v ustanovení § 283 písm. a) až c) TŘ a že tu nejsou důvody obnovy podle § 278 TŘ.¹⁹²

Ústavní soud zamítnul stížnost podanou z důvodu přezkoumání zákonnosti a odůvodněnosti původního rozhodnutí (sp.zn. III. ÚS 62/04). V řízení o obnově se nepřezkoumává zákonnost a odůvodněnost původního rozhodnutí, ale posuzuje se výlučně otázka, zda nové skutečnosti či důkazy dříve neznámé ve spojení s důkazy již provedenými mohou odůvodnit jiné než původní pravomocné rozhodnutí o vině a trestu. Obecné soudy nemohou bez dalšího převzít nově tvrzené skutečnosti či důkazy, aniž by je hodnotily ve vztahu ke skutečnostem a důkazům, z nichž povstalo původní skutkové zjištění.¹⁹³

Nálezem Ústavního soudu (sp.zn. III. ÚS 3386/09) byla zamítnuta ústavní stížnost. Dle nálezu měřítkem důvodnosti ústavní stížnosti, směřující proti rozhodnutím vydaným v řízení o obnově, není věcná správnost žalobou na obnovu řízení napadených rozhodnutí, nýbrž toliko otázka, zda zde byly relevantní důvody pro povolení obnovy řízení, respektive zda obecné soudy ústavně konformním způsobem odůvodnily, proč stěžovatelem předestřené skutečnosti takovými neshledaly. Stěžovatel v tomto případě uvedl, že se po právní moci rozsudku krajského soudu dozvěděl nové skutečnosti, jež by mohly přivodit pro něj příznivější rozhodnutí věci, proto podal ústavní stížnost. Ve stížnosti stěžovatel spatřuje porušení svých základních práv v tom, že obecné soudy nesprávně posoudily jím předložené důkazy k odůvodnění žaloby o obnovu řízení. Nejvyšší soud ve vyjádření konstatoval, že stěžovatel sice v posuzované ústavní stížnosti tvrdí porušení práva na spravedlivý proces, ve skutečnosti však toliko polemizuje se skutkovými zjištěními obecných soudů, ke kterým tyto soudy dospěly zákonem stanoveným způsobem. Stěžovatel přehlíží, že předmětem řízení na obnovu

191. ŠÁMAL, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1990. s. 137.

192. PŮRY, F.; ŠÁMAL, P.; URBÁNEK, J. *Vzory podání a rozhodnutí v trestních věcech*. 3. přepracované vydání. Praha: Linde, 2011. s. 531.

193. sp.zn. III. ÚS 62/04; [ze dne 15.4.2004]; usnesení dostupné na: <http://nalus.usoud.cz/Search/Word.aspx?id=47931>

řízení není přezkum původního rozhodnutí, nýbrž posouzení otázky, zda předestřené skutečnosti, rozhodnutí nebo důkazy nemohl bez viny použít v původním řízení a přitom mohou přivodit pro něho příznivější rozhodnutí ve věci. Jestliže stížnost směřuje proti rozhodnutí soudu, vydanému v občanskoprávním řízení, není samo o sobě významné, je-li namítána jeho věcná nesprávnost. Ústavní soud není součástí soustavy obecných soudů a není ani povolán k instančnímu přezkumu jejich rozhodnutí. Jeho pravomoc je založena výlučně k přezkumu z hlediska dodržení principů ústavněprávních, tj. zda v řízení (rozhodnutí v něm vydaným) nebyly dotčeny předpisy ústavního pořádku chránění práva nebo svobody jeho účastníka.¹⁹⁴

5.5.4.1.5 Zamítnutí návrhu v důsledku rozdělení Československa

Zvláštní důvod pro zamítnutí návrhu na povolení obnovy řízení je z důvodu rozdělení Československa, trestní rozsudek soudu (včetně soudu vojenského), jenž měl sídlo na území dnešní Slovenské republiky a byl vyhlášen před 1. 1. 1993, nelze napadnout v České Republice návrhem na obnovu řízení.¹⁹⁵

5.5.4.2 Povolení obnovy řízení

Shledá-li soud po provedeném řízení návrh na povolení obnovy důvodným, podle § 284 odst. 1 TR, usnesením povolí obnovu řízení a současně zruší napadené rozhodnutí zcela, nebo v důvodné části. Soud zkoumá, zda z důvodu stability pravomocného rozhodnutí a právní jistoty nelze zachovat alespoň jeho část. U rozsudku, když se zruší i jen zčásti výrok o vině, zruší se vždy i celý výrok o trestu (a i další výroky, jež mají ve výroku o vině svůj podklad – výrok o náhradě škody nebo o ochranném opatření), u souhrnného trestu se zrušení týká části, ve které byl tento trest uložen, a části, v níž byl zrušen výrok o trestu uloženém dřívějším rozsudkem (ten nabývá znovu účinnosti). Obviněnému, který trest vykonává a jehož věc se vrací k došetření státnímu zástupci, soud stanoví po pravomocném povolení obnovy ve

194.sp.zn. III. ÚS 3386/09; [ze dne 29.7.2010]; náleznost dostupný na:

<http://nalus.usoud.cz/Search/Word.aspx?id=66956>

195.ČÍSAŘOVÁ, D.; FENYK, J.; GRIVNA, T. et al. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Aspi, 2008. s. 662.

veřejném zasedání rozsudkem přiměřený trest za zbývající trestné činy.

Obnova řízení se pravomocného výroku o náhradě škody dotkne současně se zrušením výroku o vině, který je jeho předpokladem. Soud bude rozhodovat o zrušení výroku o náhradě škody, zda obnovu řízení ve výroku o přiznaném nároku poškozeného na náhradu škody povolí. V kladném případě obnovu povolí a odkáže poškozeného na řízení ve věcech občanskoprávních (popřípadě na řízení před jiným státním orgánem). Soud při povolení obnovy zruší také všechna další rozhodnutí na zrušené rozhodnutí navazující, pokud by vzhledem ke změně pozbyla podkladu (ta rozhodnutí, jež věcně a časově navazují na zrušené rozhodnutí nebo nemohou samostatně bez základního rozhodnutí obstát, např. usnesení o nákladech trestního řízení, o rozhodnutí o započtení vazby, ...). Při povolení obnovy řízení, které skončilo pravomocným usnesením soudu o zastavení trestního stíhání, nebo při obnově řízení v otázce viny, jež skončilo pravomocným rozsudkem, může při zrušení rozhodnutí věci zároveň vrátit věc státnímu zástupci k dořešení, je-li to potřebné k dořešení věci. Fakultativně se vrací věc státnímu zástupci k dořešení v případech, kdy nové skutečnosti nebo důkazy nejsou dostačující k náležitému objasnění věci. Obligatorně se vrací věc státnímu zástupci k dořešení věci krajským soudem v případě, kdy rozhodoval jako soud prvního stupně o povolení obnovy řízení skončeného rozhodnutím okresního soudu v prvním stupni. V obligatorním i ve fakultativním případě musí soud v usnesení uvést, v čem je třeba přípravné řízení doplnit, které skutečnosti je potřeba objasnit a které úkony je popřípadě potřeba provést. Do přípravného řízení se věc vrací právní mocí rozhodnutí o obnově. Pokud státní zástupce rozhodne věc pro došetření znovu obviněného postavit před soud, musí na něho podat novou obžalobu. Soud je povinen ve výroku usnesení o povolení obnovy uvést i okolnost, zda se obnova povoluje ve prospěch, nebo v neprospěch obviněného (popřípadě kumulativně ve prospěch i v neprospěch). Při rozhodování o návrhu nesmí rozhodnutí překročit rámec návrhu, neplatí zde totiž revizní princip (výjimkou je beneficium cohaesionis, dle něhož musí soud povolit obnovu též ohledně spoluobviněného nebo zúčastněné osoby, o níž bylo rozhodnuto v tomtéž řízení a stejným rozhodnutím, prospívá-li také důvod zrušení; beneficium cohaesionis se použije také v případě smrti obviněného při obnově v jeho prospěch, beneficium cohaesionis je použitelné vždy jen pro vztah je spoluobviněnému a pro zúčastněnou osobu, když bylo rozhodnuto jedním společným rozhodnutím). O povolení obnovy rozhoduje soud vždy

ve veřejném zasedání usnesením.¹⁹⁶

Proti rozhodnutí soudu ve veřejném zasedání o povolení obnovy řízení je přípustná stížnost, jež má odkladný účinek. Tato stížnost směřuje proti usnesení o částečném, nebo úplném povolení obnovy řízení.

Při přezkumu se uplatňuje princip vázanosti soudem návrhem na obnovu řízení, to znamená, že se soud zabývá důvodností podaného návrhu jen v rámci, kterým byl návrh vymezen. Jedná se pouze o přezkum po skutkové stránce. Vyhovění návrhu se provede výrokem o povolení obnovy řízení. Součástí je dále výrok o zrušení napadeného rozhodnutí zcela, nebo v části, v níž je návrh důvodný. Celé napadené rozhodnutí se zruší vždy, když nové skutečnosti nebo důkazy uplatněné v návrhu na povolení obnovy způsobí, že napadené rozhodnutí nemůže dále obstát. Soud musí vždy pečlivě zvažovat, zda není možné oddělení částí rozhodnutí, na které důvody obnovy nedopadají, a zda v souladu s požadavkem stability pravomocného rozhodnutí a právní jistoty nelze zachovat alespoň jeho část.¹⁹⁷

5.5.5 Stížnost proti rozhodnutí o návrhu na povolení obnovy řízení

Dle § 286 odst. 3 TR lze podat stížnost proti rozhodnutí o návrhu na povolení obnovy. Stížnost má odkladný účinek.

Stížnost může podat:

- státní zástupce (ve prospěch i v neprospěch obviněného),
- obviněný,
- obhájce,
- zákonný zástupce (za osobu zbavenou způsobilosti nebo s omezenou způsobilostí k právním úkonům – ve prospěch obviněného).

Ve prospěch obviněného mohou podat stížnost i osoby, jež podaly oprávněně návrh na obnovu řízení.

196. ŠÁMAL, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1990. s. 138–139.

197. ŠÁMAL, P. et al. *Trestní řád. Komentář. II. díl*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 2277.

Poškozený má právo podat stížnost zejména tehdy, když byl rozhodnutím o obnově řízení dotčen výrok o náhradě škody, spoluobviněný a zúčastněná osoba v případě, opomenul-li soud rozhodnout při povolení obnovy řízení též podle § 285 TŘ (tzv. *beneficium cohaesionis*).¹⁹⁸

Stížnost lze podat ve formě stanovené obecně pro podání dle § 59 TŘ – písemně, ústně do protokolu, v elektronické podobě podepsané elektronicky podle zvláštních předpisů, telegraficky, telefaxem nebo dálkopisem.

5.6 Řízení po povolení obnovy

Obnovené řízení – *iudicium rescisorium* – začíná okamžikem právní moci usnesení, jímž byla povolena obnova řízení. V obnoveném řízení může být rozhodnuto stejně jako v původním meritorním rozhodnutí, nebo odchylně od něj. Povolení obnovy řízení neřeší otázku rozhodnutí ve věci samé.

Pokud byla pravomocně povolena obnova řízení, které skončilo pravomocným usnesením státního zástupce o zastavení trestního stíhání, včetně schválení narovnání, o postoupení věci jinému orgánu nebo o podmíněném zastavení trestního stíhání, pokračuje se v přípravném řízení, v ostatních případech pokračuje soud po pravomocném povolení obnovy v řízení na podkladě původní obžaloby, jestliže nebylo vysloveno, že se věc vrací státnímu zástupci k došetření. Pokud byla povolena obnova, jen pokud jde o některý z trestných činů, za něž byl pravomocně uložen úhrnný nebo souhrnný trest a soud vrátil věc státnímu zástupci k došetření, stanoví po právní moci usnesení povolujícího obnovu ve veřejném zasedání rozsudkem přiměřený trest za zbývající trestné činy (§ 288 TŘ).¹⁹⁹

Pro obnovené řízení je rozhodný skutkový právní stav v době nového rozhodování, výjimky v případě obnovy povolené pouze ve prospěch obviněného stanoví § 289 TŘ. Výsledkem obnoveného řízení nemusí být příznivější, nebo nepříznivější rozhodnutí, přestože obnova byla povolena ve prospěch či neprospěch obviněného. V řízení obnovovacím se neřeší otázka viny, nýbrž pouze zkoumá možnost nových skutečností či důkazů samých o sobě, nebo ve spojení s jinými dříve známými

198. PÚRY, F.; ŠÁMAL, P.; URBÁNEK, J. *Vzory podání a rozhodnutí v trestních věcech*. 3. přepracované vydání. Praha: Linde, 2011. s. 539.

199. ŠÁMAL, P. et al. *Trestní řád. Komentář. II. díl*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 2287.

odůvodnit jiné rozhodnutí, než to, které bylo učiněno, aniž by bylo nezbytnou podmínkou, aby se tak skutečně stalo.

5.6.1 Rozhodnutí o vazbě a o stanovení trestu za trestné činy obnovou nedotčené

„Rozlišujeme případy, kdy soud:

- *zrušil rozhodnutí ve výroku o nepodmíněném trestu odnětí svobody, který je na obviněném vykonáván, a proto je nutno rozhodnout o vazbě,*
- *zrušil rozsudek ve výroku o vině jen ohledně některého z trestných činů, za něž byl pravomocně uložen úhrnný nebo souhrnný trest, a věc vrátil státnímu zástupci k dořešení, a tudíž je třeba rozhodnout o přiměřeném trestu za zbývající trestné činy, ohledně nichž zůstal původní rozsudek nedotčen.²⁰⁰*

5.6.1.1 Rozhodnutí o vazbě

Vykonává-li obviněný nepodmíněný trest odnětí svobody, jenž mu uložil původní rozsudek, po povolení obnovy řízení (pro zrušení výroku o trestu) soud neprodleně rozhodne o vzetí do vazby, nebo o propuštění na svobodu. Existence vazebních důvodů je zkoumána v rozsahu § 67 písm. a) až c) TŘ (§ 67 TŘ – důvody vazby: Obviněný smí být vzat do vazby jen tehdy, jestliže z jeho jednání nebo dalších konkrétních skutečností vyplývá důvodná obava, a) že uprchne nebo se bude skrývat, aby se tak trestnímu stíhání nebo trestu vyhnul, zejména nelze-li jeho totožnost hned zjistit, nemá-li stálé bydliště, anebo hrozí-li mu vysoký trest, b) že bude působit na dosud nevyslechnuté svědky nebo spoluobviněné nebo jinak mařit objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání, nebo c) že bude opakovat trestnou činnost, pro niž je stíhán, dokoná trestný čin, o němž se pokusil, nebo vykoná trestný čin, který připravoval nebo kterým hrozil, a dosud zjištěné skutečnosti nasvědčují tomu, že skutek, pro nějž bylo zahájeno trestní stíhání, byl spáchán, má všechny znaky trestného činu, jsou zřejmé důvody k podezření, že tento trestný čin spáchal obviněný, a s ohledem na

200. ŠÁMAL, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1990. s. 141.

osobu obviněného, povahu a závažnost trestného činu, pro který je stíhán, nelze v době rozhodování účelu vazby dosáhnout jiným opatřením. O vazbě rozhoduje soud usnesením, proti němuž je přípustná stížnost.).

5.6.1.2 Rozhodnutí o přiměřeném trestu za zbývající trestné činy

Při povolení obnovy řízení jen pro některý z trestných činů, které byly spáchány při vícečinném souběhu, za něž byl pravomocně uložen úhrnný nebo souhrnný trest, a věc vrátil soud státnímu zástupci k dořešení, stanoví soud ve veřejném zasedání rozsudkem přiměřený trest za zbývající trestné činy. Nemohl tak učinit již v rámci obnovovacího řízení, protože nebylo jisté, zda rozhodnutí o obnově řízení nabude právní moci. O přiměřeném trestu rozhodne soud, jenž rozhodl o povolení obnovy řízení, posoudí vzájemný poměr závažnosti trestných činů, ohledně kterých byla povolena obnova, a trestných činů zbývajících, porovnává jejich stupeň společenské nebezpečnosti, účel trestu a typové nebezpečnosti (srovnání trestních sazeb). Použije se právní stav platný v době uložení původního trestu a rozhodné jsou okolnosti situace v době rozhodování o trestu. Rozhodnutí soud činí rozsudkem, proti kterému je možné podat odvolání (jde o rozsudek soudu prvního stupně).²⁰¹

5.6.2 Důsledky povolení obnovy řízení jen ve prospěch obviněného

Byla-li povolena obnova jen ve prospěch obviněného,

- a) doba od právní moci původního rozsudku do právní moci usnesení povolujícího obnovu se do promlčecí doby nezapočítává,
- b) nesmí mu být novým rozsudkem uložen trest přísnější, než jaký mu byl uložen původním rozsudkem,
- c) nepřekáží jeho smrt provedení dalšího řízení a trestní stíhání nelze zastavit proto, že obviněný zemřel (§ 289 TŘ).

201. ŠÁMAL, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1990. s. 142–143.

Důvodem povolení obnovy řízení jsou nové skutečnosti nebo důkazy, které by v obnoveném řízení mohly vést k příznivějšímu rozhodnutí pro obviněného.

Podle § 289 a) TŘ je umožněno pokračovat v řízení i v případě, že od právní moci rozsudku již uplynula promlčecí doba. V důsledku pravomocného rozsudku je vytvořena překážka, a z toho důvodu se staví promlčecí doba. Pravomocný rozsudek vytváří překážku věci odsouzené – rei iudicatae, nelze tedy pachatele do pravomocného povolení obnovy řízení znovu trestat (zásada ne bis in idem). Po odpadnutí překážky pokračuje běh promlčecí doby.

V § 289 b) TŘ je upraven zákaz změny k horšímu – zákaz reformationis in peius. Tento zákaz dopadá na výrok o trestu, v novém řízení je možné obviněného uznat vinným i těžším trestným činem, ale nelze mu uložit přísnější trest. Tato zásada platí jak pro soud, jenž obnovu povolil, tak i pro další případná stádia trestního stíhání, která by následovala po povolení obnovy řízení do právní moci nového rozsudku. Zásada platí i v případě, když státní zástupce podá novou obžalobu na trest souhrnný a u vyloučení některého ze skutků ze společného řízení k samostatnému projednání. Zákaz platí ve stejném rozsahu i ve vztahu ke spoluobviněnému, u kterého byla povolena obnova za použití beneficium cohaesionis.

Úprava v § 289 c) TŘ představuje výjimku o obecné nepřipustnosti trestního stíhání mrtvé osoby. Vztahuje se za prvé na případy, kdy obviněný zemřel v době od právní moci původního napadeného rozhodnutí do podání návrhu na povolení obnovy řízení, dále se vztahuje na případy, kdy obviněný zemřel v době od podání návrhu na povolení obnovy řízení do právní moci rozhodnutí, jímž byla povolena obnova řízení v jeho prospěch. Pokud by ke smrti došlo až v dalších stádiích trestního řízení, která následují po povolení obnovy ve prospěch obviněného, trestní stíhání nelze zastavit pro úmrtí obviněného. Důvodem pro zastavení trestního stíhání by bylo zastavení podle § 11 odst. 1 písm. e) TŘ v případě, že obnova byla povolena v jeho neprospěch, nebo kumulativně v jeho prospěch i neprospěch. Smrt, která nastala před rozhodnutím o povolení obnovy řízení, je důvodem vylučujícím obnovu v neprospěch obviněného. V ostatních případech se v řízení pokračuje a věc se projedná a rozhoduje se o ní, jako kdyby obviněný žil. *„Po povolení obnovy jen ve prospěch obviněného je však možno rozhodnout o zastavení trestního stíhání zemřelého obviněného z jiného důvodu uvedeného v § 11 odst. 1 TŘ, než je důvod uvedený v § 11 odst. 1 písm. e) TŘ. Vzhledem*

*k tomu, že obviněný je mrtvý, může jeho obhájce za něj učinit prohlášení podle § 11 odst. 2 TR, že trvá na projednání věci, ve které bylo trestní stíhání zastaveno z důvodů zastavení trestního stíhání podle § 11 odst. 1 písm. a), b), h) TR.*²⁰²

Při zproštění obžaloby, pro odsouzení k mírnějšímu trestu a při zastavení trestního stíhání má obviněný nárok na náhradu škody.

5.6.3 Vlastní obnovené řízení

V obnoveném řízení se věc buď v celém rozsahu, nebo zčásti znovu projedná a rozhodne. Použije se právní stav rozhodný v době nového rozhodování.

Byla-li povolena obnova řízení, v níž řízení skončilo pravomocným usnesením státního zástupce o zastavení trestního stíhání, bude se pokračovat v přípravném řízení objasňováním potřebných skutečností až do podání obžaloby, nebo jiného rozhodnutí (objasňování se provádí na základě původních důkazů, doplněných o ty, jež vyšly nově najevo a jsou předmětem obnovovacího řízení). Uplatňuje se zásada vyhledávací, a proto orgány činné v přípravném řízení nejsou omezeny rozsahem skutečností a důkazů uplatněných v návrhu. Stejný postup se uplatní i při povolení obnovy řízení, jež skončilo pravomocným rozhodnutím soudu a bylo rozhodnuto o vrácení věci státnímu zástupci k dořešení. Po doplnění přípravného řízení se pro další postup uplatní obecná pravidla o skončení vyšetřování a rozhodnutí v přípravném řízení. Výsledkem obnoveného přípravného řízení je často podání obžaloby. Při podání obžaloby je nutné, aby státní zástupce vzal v úvahu doplněné výsledky nového přípravného řízení v návaznosti na výsledky původního řízení. Orgán činný v trestním řízení může kromě podání obžaloby učinit i jiná rozhodnutí, např. opětovné zastavení trestního stíhání, postoupení věci jinému orgánu, podmíněné zastavení trestního stíhání nebo schválení narovnání. V ostatních případech soud postupuje na podkladě původní obžaloby, tedy ve stádiu, ve kterém původní řízení pravomocně skončilo. V řízení pokračuje soud, jenž obnovu povolil. Pokud o obnově rozhodoval krajský soud, kterému byla dána příslušnost podáním návrhu státního zástupce, ale nové skutečnosti svědčí pro věcnou příslušnost okresního soudu, vrátí se věc státnímu zástupci k došetření. Pokud je

202. ŠÁMAL, P.: *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1990. s. 146.

krajskému soudu dána obecná příslušnost a nové řízení lze provést na základě původní obžaloby, provede je krajský soud, jenž obnovu povolil; není totiž vyloučeno, že obnovené řízení může skončit stejným rozhodnutím, jako je rozhodnutí původní. Povolí-li se ale obnova soudu okresnímu a nové skutečnosti nebo důkazy svědčí pro kvalifikaci skutku patřícího do pravomoci soudu krajského, rozhodne okresní soud podle konkrétních okolností případu.²⁰³

Byla-li povolena obnova řízení ohledně trestného činu, o kterém v původním řízení rozhodoval senát, uplatní se zásada projednání věci dle předpisů platných v době rozhodování, půjde-li nyní o trestný čin, příslušný pro rozhodnutí samosoudce, bude v obnoveném řízení rozhodovat samosoudce.

203. ŠÁMAL, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1990. s. 143.

6 Komparace mimořádných opravných prostředků

Srovnání mimořádných opravných prostředků se prolíná celou mou rigorózní prací. I v předchozí části závěru jsem se v rámci hodnocení platné právní úpravy nevyhnula srovnání jednotlivých shodných a odlišných prvků. Z tohoto důvodu bych zde chtěla jen krátce nastínit hlavní porovnávané prvky.

Právní moc

Rozhodnutí v právní moci, proti kterému mimořádný opravný prostředek směřuje, je charakteristickým rysem všech mimořádných opravných prostředků a hlavním shodným prvkem pro dovolání, stížnosti pro porušení zákona a obnovu řízení.

Rozhodující orgán

O povolení mimořádných opravných prostředků vždy rozhoduje soud. Zatímco u dovolání a stížnosti pro porušení zákona rozhoduje Nejvyšší soud, o obnově řízení rozhoduje soud, jenž ve věci rozhodoval v prvním stupni.

Okruh napadení a podmínky pro podání návrhu

Každý z opravných prostředků zpravidla cílí na jiný okruh vad, přičemž na některá rozhodnutí jich může být použito i více. Napadat lze pouze zvláště závažné vady, což dokazuje fakt, že okruh vad, které mohou být v rámci mimořádných opravných prostředků namítány, je omezený. Další korektiv spočívá v tom, že nestačí vady pouze namítat, ale také je nutné odůvodnit, v čem je namítaná vada spatřována.

Stížnost pro porušení zákona slouží k nápravě právních vad pravomocných rozhodnutí nebo k nápravě vadného postupu řízení, jež pravomocnému rozhodnutí předcházelo. Stížností pro porušení zákona lze namítat skutkové nedostatky rozhodnutí, pokud jsou důsledkem vadného právního posouzení nebo vadného postupu řízení. U stížnosti pro porušení zákona ve srovnání s dovoláním není taxativní výčet důvodů pro podání tohoto mimořádného opravného prostředku, a je daný širší okruh možných napadených rozhodnutí. Nemusí se totiž oproti dovolání jednat výhradně o rozhodnutí soudu druhého stupně a není vymezeno, v jakých věcech ve věci samé tak lze učinit.

Stížnost pro porušení zákona lze oproti dovolání směřovat také proti pravomocnému rozhodnutí soudu prvního stupně nebo proti pravomocnému rozhodnutí státního zástupce. Z výše uvedeného lze konstatovat, že rozsah důvodů opravňujících k podání stížnosti pro porušení zákona je oproti dovolacím důvodům širší.

Účelem stížnosti pro porušení zákona je dále náprava vad, které existovaly v době napadeného rozhodnutí, nebo v době původního řízení a jsou zřejmé ze spisu.

Obnova řízení se od dovolání a stížnosti pro porušení zákona liší v tom, že ji lze podat pro případné změny ve skutkových okolnostech, pakliže tyto skutkové okolnosti mají původ v nových skutečnostech nebo důkazech, jež byly dříve neznámé a jsou způsobilé odůvodnit jiné rozhodnutí ve věci.

Obnovu řízení a stížnost pro porušení zákona lze podat proti pravomocnému rozhodnutí i bez využití řádného opravného prostředku v původním řízení, oproti tomu možnost podat dovolání je vázána na další podmínku, kterou je právě vyčerpání řádných opravných prostředků.

Nové skutečnosti u stížnosti pro porušení zákona, stejně jako u dovolání nemohou být vzaty v úvahu, Nejvyšší soud vychází ze skutkového i právního stavu, jenž byl v době napadeného rozhodnutí. Oproti tomu obnova řízení je vyhrazena na posouzení nových skutečností, a to z hlediska, zda samy o sobě, nebo ve spojení se skutečnostmi a důkazy v původním řízení známými mohou odůvodnit jiné rozhodnutí o vině, trestu či nároku na náhradu škody. Na rozdíl od dovolání může být z podnětu stížnosti pro porušení zákona přezkoumána i správnost a úplnost skutkového stavu a provedení dokazování. Opravnými prostředky obecně nelze napadnout pouze odůvodnění rozhodnutí.

Principy

České právní úpravě mimořádných opravných prostředků je vlastní omezený revizní princip doplněný o beneficium cohaesionis. Při neúplném revizním principu se zkoumá jen ta část, která se týká osoby, ohledně níž bylo opravné řízení zahájeno. U obnovy řízení se nepřezkoumává správnost rozhodnutí, avšak jde-li o okolnost, kterou se dozví soud nebo jiný státní orgán a jež by mohla odůvodnit návrh na povolení obnovy řízení, je povinen ji oznámit státnímu zástupci.

U dovolání a stížnosti pro porušení zákona se uplatní princip kasace s určitými prvky apelace. To znamená, že pokud rozhodnutí obsahuje natolik závažné vady, že je potřebné jej změnit, soud jej zruší a vrátí rozhodnutí příslušnému orgánu. U obnovy řízení se uplatňuje pouze princip kasační, a to bez devolutivního účinku, neboť o ní rozhoduje soud, jenž ve věci rozhodoval v prvním stupni.

Jak jsem již uvedla výše, devolutivní účinek obnova řízení nemá, stížnost pro porušení zákona a dovolání tento účinek mají a vždy o nich rozhoduje Nejvyšší soud.

Suspenzivní účinek se oproti řádným opravným prostředkům s mimořádnými opravnými prostředky nepojí. V zákoně je umožněno v důvodných případech pouze odložit, nebo přerušit výkon pravomocného trestu.

Osoby oprávněné podat návrh

Oproti jiným mimořádným prostředkům je u stížnosti pro porušení zákona hlavním rysem fakt, že jím nedisponuje žádný ze subjektů trestního řízení, ale návrh může podat pouze ministr spravedlnosti, který plní funkci orgánu moci výkonné. Oprávněnými osobami u obnovy řízení jsou všichni, již byli oprávněni podat odvolání v původním řízení, oproti tomu u dovolání je dané právo omezeno na nejvyššího státního zástupce a obviněného, který je zastoupen obhájcem.

Míra formalizmu

Dovolání je nutné podat prostřednictvím obhájce, zatímco obnovu řízení a stížnost pro porušení zákona nikoliv. U stížnosti pro porušení zákona by tato úprava byla dokonce nadbytečná, neboť kvalita podání je zabezpečena tím, že jej podává ministr spravedlnosti.

Přednost mezi mimořádnými opravnými prostředky

Zákonodárce upravuje vztah dovolání a stížnosti pro porušení zákona v případě, že jsou podány vůči totožnému rozhodnutí. Podle tohoto ustanovení lze tyto dva mimořádné opravné prostředky podané v téže věci projednat před Nejvyšším soudem ve společném řízení.

Proti rozhodnutí Nejvyššího soudu o stížnosti pro porušení zákona lze podat návrh na obnovu řízení za předpokladu, že soud učinil rozhodnutí, proti němuž je obnova řízení přípustná.

Pokud je možné v jedné věci podat návrh na povolení obnovy řízení i stížnost pro porušení zákona, přednostně je na místě využít institut obnovy řízení. Zákonodárce zmiňuje nepřipustnost stížnosti pro porušení zákona v případě, pokud lze nezákonnost řešit jinými mimořádnými opravnými prostředky. Pokud je podán podnět ministru spravedlnosti pro stížnost pro porušení zákona a tuto nezákonnost lze řešit také prostřednictvím institutu obnovy řízení, ministr spravedlnosti podnět odloží.

Vztah mimořádných opravných prostředků k Ústavní stížnosti

Ústavní soud stojí mimo soudní soustavu České republiky a slouží k ochraně ústavnosti. Jeho působnost nalezneme v článcích 83 až 89 Ústavy. Ústavní stížnost nemůžeme podřadit pod řádný ani mimořádný opravný prostředek, ba dokonce není Ústavní soud oprávněn zasahovat do pravomoci soudů jinak než pro důvody porušení ústavou chráněných práv a povinností. Přípustnost ústavní stížnosti je tak vázána na porušení ústavního práva a zpravidla na vyčerpání všech opravných prostředků.

Základní vlastností ústavní stížnosti je subsidiarita vůči opravným prostředkům, jejímž důsledkem je, že podání ústavní stížnosti přichází na řadu toliko až ve chvíli, kdy jsou vyčerpány všechny opravné prostředky řádné i mimořádné. Pokud je proti konkrétnímu rozhodnutí přípustné dovolání, musí být podáno řádně a včas, v opačném případě by Ústavní soud shledal ústavní stížnost jako neopodstatněnou.

Závěr

Za cíl rigorózní práce na téma Mimořádné opravné prostředky v trestním řízení jsem si vymezila rozbor několika okruhů. Za prvé jsem si dala za cíl podat ucelený popis a charakteristiku mimořádných opravných prostředků. Dále jsem tyto mimořádné prostředky porovnávala a následně se pokusila o návrhy de lege ferenda.

Téma mimořádných opravných prostředků v trestním řízení je z mého pohledu velmi aktuální, neboť již máme více než jedenáct let zaveden nový mimořádný opravný prostředek dovolání. Od jeho zavedení již uplynula doba dostatečná pro to, abychom jej mohli zhodnotit z hlediska jeho použitelnosti v praxi a právní úpravy. V rámci návrhů de lege ferenda je třeba neopomenout také věcný záměr zákona o trestním řízení soudním (trestní řád), který je již od roku 2008 schválen Legislativní radou České republiky, a vládou vzata na vědomí Východiska a principy nového trestního řádu.

V první části práce jsem podala ucelený popis všech tří mimořádných opravných prostředků. I přes fakt, že nezbytným předpokladem o pojednání o právní úpravě mimořádných opravných prostředků je nutně teoretický výklad o dovolání, stížnosti pro porušení zákona a obnovy řízení, podala jsem komplexní náhled na danou problematiku, snažila jsem se vyhnout strohým výkladovým pasážím a doplnila jsem výkladovou část o judikaturu Ústavního a Nejvyššího soudu pro nastínění problematiky v praxi, jež se objeví až při podávání návrhu a rozhodování o něm. Přes historický úvod, který mám za důležitý pro uvedení tématu, a obecné pojednání o mimořádných opravných prostředcích, jsem převážnou část práce věnovala platné právní úpravě dovolání, stížnosti pro porušení zákona a obnově řízení.

Při komparaci je cílem mé práce označit možné souvislosti, shodné a odlišné prvky mimořádných opravných prostředků, jež porovnáám v této závěrečné části, a rozvedu své úvahy de lege ferenda. Rozdíl mezi nimi spočívá zejména v důvodech jejich podání a oprávněných osobách návrh podat. Zatímco obnova řízení směřuje proti skutkovým vadám pravomocného rozhodnutí, dovolání je použitelné v případě, že pravomocné rozhodnutí obsahuje právní vady. Stížnost pro porušení zákona lze použít na skutkové i právní vady, ale může být podána jen ministrem spravedlnosti.

Závěr této práce nemá být teoretickým opakováním právní úpravy mimořádných opravných prostředků, ale chci zde shrnout výše uvedené.

Zhodnocení platné právní úpravy a návrhy de lege ferenda

Věcný záměr trestního řádu, který byl již roku 2008 schválen Legislativní radou vlády České republiky, si klade za cíl urychlení a zjednodušení trestního řízení.

Hlavním cílem připravované právní úpravy v oblasti mimořádných opravných prostředků je dokončení jejich reformy tak, aby v potřebném rozsahu zajišťovaly úpravu podstatných vad rozhodnutí i řízení jim předcházejícího, sjednocení judikatury a ovlivňování praxe ostatních orgánů činných v trestním řízení.

Navržená změna si klade za cíl zkvalitnit rozhodování soudu v prvním stupni v rámci řádných opravných prostředků a přinést novou úpravu mimořádných opravných prostředků. Mimořádné opravné prostředky by měly být využívány opravdu zřídka a neměly by zahlcovat Nejvyšší soud. Mimořádné opravné prostředky budou využívány jako výjimečný průlom do právní moci rozhodnutí, a to jen v případě, že nelze trvat na stabilitě a nezměnitelnosti konečných rozhodnutí. Strany řízení by neměly spoléhat na mimořádné opravné prostředky, což se také odvíjí od kvality rozhodování soudů prvního stupně a soudů při rozhodování v opravném řízení.

Dovolání

Mimořádný opravný prostředek dovolání byl do českého právního řádu zaveden za účelem zrovnoprávnění stran trestního řízení. Do doby zavedení dovolání se nemohl obviněný vlastní iniciativou domáhat přezkumu rozhodnutí soudní cestou. V civilním řízení máme dovolání zavedeno již podstatně delší dobu a také i pro tento důvod bylo zavedeno dovolání do trestního řádu, aby došlo ke zrovnoprávnění trestního a civilního řízení.

Hlavním cílem Nejvyššího soudu je sjednocování rozhodovací činnosti soudů nižších stupňů, a také proto nelze nadmíru zatížit Nejvyšší soud při rozšíření dovolacích důvodů i pro přezkum vad skutkového charakteru. Také je otázkou, zda je opravdu nutné, aby byl určitým způsobem v rámci dovolacího řízení umožněn přezkum a následné odstranění vad skutkového charakteru. A to i přes fakt, že Nejvyšší soud bude v této fázi již třetím stupněm, který bude zasahovat do skutkového základu. Myslím si, že pokud byl již dvakrát v rámci řízení přezkoumáván skutkový stav, čímž myslím za prvé před soudem prvního stupně a za druhé v odvolacím řízení, je velmi nevhodné

povolit již třetí přezkum. Tento názor také podkládám tím, že pro nové skutečnosti slouží obnova řízení a jako další možnost zde stále bude stížnost pro porušení zákona, neboť ani věcný záměr nepočítá s jejím zrušením, a nadále tak bude možný přezkum skutkových vad v rámci případného řízení o stížnosti pro porušení zákona. Jako výjimku, kde bych povolila přezkum skutového zjištění, a rozšířila tím dovolací důvody, je případ, kdy se skutková zjištění zakládají na procesním úkonu, jenž nebyl možný pro podstatnou procesní vadu použít jako důkaz. Věcný záměr dále navrhuje rozšíření dovolacích důvodů na porušení zákazu reformationis in peius a nedodržení závazného právního postupu nadřízeného soudu. S tímto rozšířením se ztotožňuji.

Další bod pro zvážení současné právní úpravy dovolání je zákonná lhůta pro jeho podání. Nyní máme jen jednu lhůtu nehledě na rozlišení podání dovolání ve prospěch, nebo v neprospěch obviněného. Myslím si, že takto je to správně a nemělo by se rozlišovat, zda je návrh podán ve prospěch, nebo v neprospěch obviněného. Nesporné je, že pokud bychom měli lhůtu pro podání dovolání ve prospěch obviněného, posílilo by to jeho postavení, ale jsem toho názoru, že by to bylo v rozporu se zásadou rovnosti stran.

Sporné také je, jak jsem již zmiňovala v kapitole 3.6.1 Blanketní dovolání, pokud dovolání nesplňuje obsahové náležitosti, je buď neúplné, anebo blanketní, zda je možné vyzvat dovolatele k odstranění vad, a poskytnout tím další lhůtu k doplnění vadného podání, kde může dovolatel ještě stále změnit rozsah a důvody dovolání. Tímto postupem soud zvýhodní dovolatele, již nepodají bezvadné dovolání. V případě blanketního dovolání se neuvádí ani důvod a ani námitky, které odvolatel napadá. V těchto případech zde není ustálený postup Nejvyššího soudu. Předseda soudu prvního stupně vyzve k odstranění vad, avšak Nejvyšší soud někdy takové dovolání odmítne, protože nesplňuje obligatorní náležitosti podaného dovolání do uplynutí lhůty k podání. Jsou ale i případy, kdy Nejvyšší soud z tohoto důvodu dovolání neodmítnul a dovolání bere jako bezvadné. Mám za to, že pokud soudce prvního stupně učinil výzvu a ve lhůtě bylo dovolání doplněno, neměl by již soud k blanketnímu dovolání přihlížet jako k vadnému.

Již zmiňovaný věcný záměr trestního zákona předpokládá nahrazení pojmu dovolání kasační stížnosti. Zákonodárce je toho názoru, že pojem kasační stížnost lépe vyjadřuje povahu tohoto mimořádného opravného prostředku. Jsem toho názoru, že

nehledě na lepší či horší vyjádření povahy skrz nový název, pojem dovolání se již vžil do podvědomí nejen právně vzdělaných osob a změna názvu bez dalšího by měla za následek zbytečné zmatení. Jako další argument uvádím shodné označení tohoto mimořádného opravného prostředku pojmem dovolání i v civilním řízení.

Poslední zamyšlení u návrhů de lege ferenda u dovolání, jemuž se věnuji, je okruh oprávněných osob podat tento mimořádný opravný prostředek. Okruh oprávněných osob podat dovolání je velmi úzký. Vyjma osoby obviněného a státního zástupce, popřípadě při omezení, nebo zbavení způsobilosti obviněného k právním úkonům je takto oprávněný zákonný zástupce, není oprávněným podle platné právní úpravy nikdo. Až na státního zástupce jsou všechny osoby povinné podat dovolání prostřednictvím obhájce, jinak toto podání nebude bráno jako dovolání. Podle mého názoru by měl být okruh osob oprávněných podat dovolání identický s okruhem osob, které mohou podat odvolání. Jsem si vědoma následku zahlcení Nejvyššího soudu, pokud by byl okruh osob rozšířen, na druhou stranu Nejvyšší soud v případech odmítnutí dovolání rozhoduje v neveřejném zasedání a neznamenaloby to tak velkou časovou újmu pro soud, abychom upřeli možnost podat dovolání osobám, jež by z mého pohledu tuto možnost měly mít.

Kladně hodnotím i povinnost podat dovolání pouze prostřednictvím obhájce, neboť je zajištěno, že podání obviněných, kterými se soud musí zabývat, vykazují určitou kvalitu co do základních požadavků formálních a obsahových. Pokud by byl rozšířen okruh osob oprávněných podat dovolání, mám za to, že by nastal problém ohledně toho, zda by tyto další oprávněné osoby měly podat dovolání prostřednictvím obhájce obviněného, nebo si zvolit svého obhájce. Mám tím na mysli situaci, kdy by dovolání zamýšlelo podat více oprávněných osob včetně obviněného. Podat více samostatných dovolání, mnohdy s obdobnou argumentací, by bylo velmi nevhodné. Faktem je ale to, že v praxi si nedovedu představit, jak by se tyto osoby někdy shodly na jednom podání a odůvodnění v něm uvedené. Řešení vidím ve spojení tohoto řízení před soudem.

Nakonec je nutné se zamyslet nad přípustností podat dovolání poškozeným a zúčastněnou osobou. Poškozený má na výsledku trestního řízení svůj zájem zejména v otázce náhrady škody a nyní nemá podle platné právní úpravy možnost dovolání podat. Domnívám se, že poškozený by měl mít možnost podat dovolání. Stejněho

názoru jsem u zúčastněné osoby, pokud by se jednalo o nesprávný výrok rozhodnutí soudu o zabrání věci, nebo jiné majetkové hodnoty, jenž se této osoby bezprostředně dotýká.

Stížnost pro porušení zákona

Názory na tento mimořádný opravný prostředek jsou velmi rozporuplné. Zatímco na jedné straně je zájem na zachování stížnosti pro porušení zákona, na straně druhé je vlna velké kritiky tohoto mimořádného opravného prostředku s ohledem na jeho překonanost a rozpor s koncepcí právního státu.

Jako první se zamýšlím nad otázkou kritiky stížnosti pro porušení zákona. Rozpor s koncepcí právního státu je spatřován v okruhu osob oprávněných podat stížnost pro porušení zákona. Touto osobou je pouze ministr spravedlnosti. Pro tento závěr svědčí fakt, že stížnost pro porušení zákona byla z historického hlediska zavedena do našeho právního řádu v roce 1950 a byla převzata z trestního řádu v bývalém SSSR jako součást tehdejší koncepce dozoru prokuratury nad zákonností trestního řízení, jež byla v rozporu s právním státem a nezávislostí postavení soudů. Od roku 1989 ale došlo k významným změnám, které již nejsou založené na původním pojetí stížnosti pro porušení zákona.

Věcný záměr uvádí jako argument pro zachování stížnosti pro porušení zákona důvody soudní rehabilitace, jež odůvodňují přetrvání tohoto mimořádného opravného prostředku jakožto prostředku nápravy nezákonností minulého režimu.

Ústavní soud zrušil nálezem (sp.zn. ÚS 15/01²⁰⁴) ustanovení § 272 TR, kdy do doby před zrušením tohoto ustanovení bylo možné z podnětu podané stížnosti pro porušení zákona v neprospěch obviněného po zjištění, že byl zákon porušen v jeho prospěch, zrušit napadené rozhodnutí a učinit méně příznivé rozhodnutí pro obviněného, než bylo původní rozhodnutí.

Dalším častým důvodem kritiky je skutečnost, že samotné podání záleží pouze na vůli ministra spravedlnosti. Řekla bych, že hlavním problémem a nedostatkem není svěření tohoto mimořádného opravného prostředku jen ministru spravedlnosti, ale jako stěžejní problém vidím v tom, že ministr spravedlnosti není vázán žádným zákonným

204.sp.zn. Pl. ÚS 15/01; [ze dne 31.10.2001]; nález dostupný na:
<http://nalus.usoud.cz/Search/Word.aspx?id=40728>

postupem pro podání, nebo odmítnutí návrhu a vše závisí pouze na jeho uvážení a libovůli, které nadto ani nemusí nijak odůvodnit. V tomto vidím hrubé porušení koncepce právního státu a mám za to, že ministr by měl odůvodnit závěr, proč danou stížnost pro porušení zákona podal, anebo nepodal a jaké pro to měl zákonné důvody, a to v přiměřené lhůtě.

Korunním důvodem pro zrušení stížnosti pro porušení zákona je zavedení dovolání jako nového mimořádného opravného prostředku. Faktem je, že dovolání není v rozporu s koncepcí právního státu a mohou ho podat obě strany řízení, což naplňuje zachování zásady rovnosti zbraní, ale jako protichůdný důvod uvádím nespornou skutečnost, že stížnost pro porušení zákona umožňuje nápravu skutkových vad, což dovolání neumožňuje. Za předpokladu rozšíření dovolacích důvodů i na skutkové vady by připadalo v úvahu stížnost pro porušení zákona z trestního řádu vypustit, ačkoliv osobně upřednostňuji variantu ponechání obou mimořádných prostředků a další nerozšíření. I tak bych se ale přikláněla k zachování stížnosti pro porušení zákona. Za prvé z důvodu omezené lhůty pro podání dovolání, která činí 2 měsíce, a za druhé také proto, že z rozhodnutí Ústavního a Nejvyššího soudu jsem nabyla dojmu, že výklad dovolacích důvodů je těmito soudy vykládán velmi restriktivně. Z mého pohledu je tedy stále opodstatněná existence obou těchto institutů.

Dalším důvodem pro zachování obou mimořádných opravných prostředků je fakt, že se vzájemně odlišují náklady na jejich podání. Zatímco dovolání je možné podat jen prostřednictvím obhájce, a z toho plyne finanční zátěž na jeho podání, stížnost pro porušení zákona, respektive návrh zaslaný ministru spravedlnosti podává obviněný zcela bezplatně a myslím si, že mnohdy by tato skutečnost mohla být klíčovým faktorem pro jeho nevyužití (za předpokladu zrušení stížnosti pro porušení zákona a rozšíření dovolacích důvodů), pokud se obviněný nachází ve finanční nouzi a nemůže si tento výdaj dovolit. Dále je rozdílem, vůči jakým rozhodnutím dovolání a stížnost pro porušení zákona směřuje. Stížností pro porušení zákona lze napadnout rozhodnutí, proti nimž dovolání podat nelze, např. rozhodnutí o vazbě.

Oproti platné právní úpravě se ve věcném záměru navrhuje, aby byla stížnost pro porušení zákona přípustná jen proti pravomocným rozhodnutím soudu, již nikoli státního zástupce, a to pouze ve prospěch obviněného a ve lhůtě dvou let od právní moci napadeného rozhodnutí. Stížnost by měla být dále omezena jen na věci, v nichž není

přípustné podání dovolání. Stížnost pro porušení zákona by se užívala subsidiárně vůči dovolání. Mám opět za to, že hlavním problémem případného subsidiárního využití je neshoda rozsahu a důvodů u dovolání a stížnosti pro porušení zákona. Také jsem toho názoru, že vzhledem k tomu, že ministr spravedlnosti zkoumá opodstatněnost každého návrhu a je na jeho vůli, zda stížnost pro porušení zákona podá, nebo nepodá, nevidím důvod ve stanovení lhůty, ve které lze tento mimořádný opravný prostředek využít.

Ve věcném záměru není povolena možnost podat stížnost pro porušení zákona proti rozhodnutí Nejvyššího soudu. Tento návrh považuji za vhodný vzhledem k tomu, že i o stížnosti pro porušení zákona rozhoduje právě Nejvyšší soud.

Shrnu-li výše uvedené poznatky a vlastní názor, řekla bych, že ponechání institutu stížnosti pro porušení zákona je opodstatněné, a to z následujících hlavních důvodů. Stížnost pro porušení zákona umožňuje nápravu tam, kde dovolání není přípustné. Dále tento mimořádný opravný prostředek není limitován lhůtou pro jeho podání a vzhledem k nízkým nákladům na podání není pro obviněného finančně náročný a jeho podání je v možnostech každého obviněného.

Obnova řízení

Právní úprava obnovy řízení dle platného práva je z mého pohledu zdařile v trestním řádu upravena a v tomto institutu nevidím žádné zásadní mezery.

Hlavní problém úpravy obnovy řízení bych viděla jen jeden. A tím je soud, jenž o obnově řízení rozhoduje. Jsem přesvědčená, že by o návrhu na povolení obnovy řízení neměl rozhodovat ten samý soud, který ve věci již jednou rozhodoval. Ve věci by měl rozhodovat soud tomuto soudu nadřízený. Tímto způsobem by byla zaručena nepodjatost soudce rozhodujícího o obnově řízení. Soudce, jenž ve věci již jednou rozhodoval, bude ovlivněný svým názorem již jednou vysloveným. Soudce, který ve věci nerozhodoval, bude více otevřený a objektivní k možnosti posouzení důkazů, jež mohou mít vliv na dosavadní rozhodnutí. Pokud o obnově řízení rozhoduje stejný soud, dokonce stejný předseda senátu, nelze zaručit jeho nestrannost a nepodjatost. Vhodné by podle mého názoru bylo, aby o povolení obnovy řízení rozhodoval soud jemu nadřízený a až po povolení obnovy řízení, tedy v řízení obnoveném, rozhodoval již ten samý předseda z důvodu hospodárnosti a efektivnosti. Je zřejmé, že soud, který již

jednou ve věci rozhodoval, zná spis velmi podrobně. Ve stejném směru je zpracován i věcný záměr trestního řádu a s tímto návrhem se zcela ztotožňuji.

Věcný záměr rozšiřuje důvody obnovy řízení o nový důvod, jímž by měly být i takové skutečnosti nebo důkazní prostředky, které sice byly známé již při původním rozhodování ve věci, ale nebylo možné je v řízení uplatnit pro nějakou překážku (např. neznámý pobyt svědka při původním rozhodování ve věci).

Dále věcný záměr upravuje podrobněji účast obviněného a jeho obhájce ve veřejném zasedání, přičemž tato účast vychází ze zásady, že účast obviněného je jeho právo, a nikoli povinnost. Pokud se obviněný výslovně vzdá práva účasti při veřejném zasedání a soud bude mít za to, že jeho přítomnost není nutná, účastnit se nemusí. Povinnost obhájce bude vázána na případy nutné obhajoby.

Jiné výhrady nebo návrhy na změnu obnovy řízení nemám.

Seznam zkratek

TZ	zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
TŘ	zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů
ZSS	zákon č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů
Ústava	ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů
ÚS	zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů
Listina	Listina základních práv a svobod vyhlášená pod č. 2/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů
Úmluva	Úmluva o ochraně lidských práv a svobod, ve znění navazujících protokolů
ESLP	Evropský soud pro lidská práva
ASPI	Automatizovaný systém právních informací

Použitá literatura

Učebnice, komentáře a časopisecká pojednání

- BOBEK, J. *Ještě k dovolání v trestním řízení. Bulletin advokacie 4/2007*. Praha: ČAK, 2007.
- CÍSAŘOVÁ, D.; FENYK, J.; GRIVNA, T. et al. *Trestní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Aspi, 2008.
- CÍSAŘOVÁ, D.; JÚTTNER, A. *Obhajoba v československém trestním řízení*. 1. vydání. Praha: Orbis, 1965.
- FENYK, J.; HAVLÍK, T.; RŮŽIČKA, M. *Rozhodnutí a stanoviska k trestnímu řádu 1918-2004*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2004.
- FRYŠTÁK, M. et al. *Trestní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Ostrava: Key Publishing, s. r. o., 2012.
- GROSSMANNOVÁ, M. *Osoby oprávněné podat dovolání v trestní věci. Bulletin advokacie 7-8/2007*. Praha: ČAK, 2007.
- HAVLÍK, T.; HÁJEK, R. *Problémy současné právní úpravy mimořádných opravných prostředků a možná východiska pro jejich řešení. Státní zastupitelství č. 6/2006*.
- HRACHOVEC, P. *Deset let dovolání podle trestního řádu, 1. část. Bulletin advokacie 1-2/2012*. Praha: ČAK, 2012.
- HRACHOVEC, P. *Deset let dovolání podle trestního řádu, 2. část. Bulletin advokacie 3/2012*. Praha: ČAK, 2012.
- HRACHOVEC, P. *Dovolání v trestních věcech třetím rokem. Bulletin advokacie 11-12/2004*. Praha: ČAK, 2004.
- HRACHOVEC, P. *Dovolání v trestním řízení – první rok v praxi. Bulletin advokacie 5/2003*. Praha: ČAK, 2003.
- HRACHOVEC, P. *Dovolání v trestních věcech třetím rokem. Bulletin advokacie 11-12/2004*. Praha: ČAK, 2004.
- HRACHOVEC, P. *Pátý rok dovolání v trestním řízení. Bulletin advokacie 11-12/2006*. Praha: ČAK, 2006.

- HRDLIČKA, J. *Obnova v soustavě mimořádných opravných prostředků*. Acta Universitatis Carolinae, Iuridica, č. 3/1971.
- CHMELÍK, J. *Rukověť trestního práva*. Praha: Lidne, 2009.
- JELÍNEK, J. et al. *Trestní právo procesní*. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2013.
- JELÍNEK, J. et al. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 2. Aktualizované vydání vydání. Praha: Leges, 2011.
- JELÍNEK, J. *O obnově řízení*. Právo a zákonnost, č. 2/1991.
- JELÍNEK, J.; ŘÍHA, J.; SOVÁK, Z. *Rozhodnutí ve věcech trestních*. 2. aktualizované a přepracované vydání. Praha: Leges, 2008.
- JEŽEK, V. *K některým otázkám obnovy trestního řízení*. Bulletin advokacie 6-7/1998. Praha: ČAK, 1998.
- MALENOVSKÝ, R. *Ještě jednou k dovolacímu důvodu dle § 265b odst. 1 písm. g) TrŘ*. Trestněprávní revue 6/2008. Praha: C. H. Beck, 2008.
- MATOUNEK, M.; SEJKOROVÁ, H. *Právní rádce odsouzeného*. Praha: Leges, 2011.
- MORAVEC, O. *Vztah ústavní stížnosti a dovolání jako systémový problém právního řádu České republiky*. Právní rozhledy 4/2012. Praha: C. H. Beck, 2012.
- MUSIL, J.; KRATOCHVÍL, V.; ŠÁMAL, P. et al. *Kurz trestního práva. Trestní právo procesní*. 1. vydání. Praha: Beck, 1999.
- NETT, A. et al. *Trestní právo procesní*. 2. přepracované a doplněné vydání. Brno: Masarykova universita v Brně, 1996.
- PÁCAL, J. *K problematice mimořádných opravných prostředků v trestním řízení*. Jurisprudence, č. 4/2005.
- POKORNÝ, M. 1. *Návrh na povolení obnovy řízení (§ 278 odst. 4 TrŘ)*. Trestněprávní revue 12/2003. Praha: C. H. Beck, 2003.
- POKORNÝ, M. 2. *Vyjádření k návrhu na povolení obnovy řízení (§ 278 odst. 3, § 33 odst. 1 TrŘ)*. Trestněprávní revue 12/2003. Praha: C. H. Beck, 2003.
- POKORNÝ, M. *Dovolání z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. c) TrŘ proti usnesení, kterým bylo zamítnuto odvolání obžalovaného*, Trestněprávní revue 6/2006. Praha: C. H. Beck, 2006.

- POKORNÝ, M. *Podnět ke stížnosti pro porušení zákona*, *Trestněprávní revue* 6/2002. Praha: C. H. Beck, 2002.
- PÚRY, F. 2. *Návrh předsedy senátu soudu prvního stupně na odložení nebo přerušování výkonu rozhodnutí napadeného dovoláním*. *Trestněprávní revue* 7/2004. Praha: C. H. Beck, 2004.
- PÚRY, F. *Dovolání proti pravomocnému rozhodnutí o vině a trestu*. *Trestněprávní revue* 7/2004. Praha: C. H. Beck, 2004.
- PÚRY, F. *Několik prvních zkušeností s dovoláním v trestním řízení*. *Právní rozhledy* 7/2003. Praha: C. H. Beck, 2003.
- PÚRY, F.; ŠÁMAL, P.; URBÁNEK, J. *Vzory podání a rozhodnutí v trestních věcech*. 3. přepracované vydání. Praha: Linde, 2011.
- RŮŽIČKA, A. et al. *Trestní právo procesní*. Praha: Univerzita Karlova, 1996.
- SBORNÍK Č. 250. *Rekodifikace českého trestního práva procesního. Sborník příspěvků z mezinárodní konference konané dne 21. listopadu 2000*. Praha: Masarykova univerzita v Brně, Právnická fakulta, 2001.
- SBORNÍK Č. 41. *Rekodifikace trestního práva procesního*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2008.
- SEKVARD, O. *Dovolání*. Praha: Nakladatelství Orac, 2004.
- SCHELLE, K. et al. *Vývoj trestního řízení*. Ostrava: KEY Publishing, 2012.
- SOLNAŘ, V. *Systém československého trestního práva. Základy trestní odpovědnosti*. Praha: Academia, 1972.
- STŘÍŽ, I.; POLÁK, P.; FENYK, J. et al. *Trestní zákoník a trestní řád. 2. díl – trestní řád*. Praha: Linde, 2010.
- ŠÁMAL, P. *Dovolání - nový mimořádný opravný prostředek v trestním řízení*. *Bulletin advokacie* 11-12/2001. Praha: ČAK, 2001.
- ŠÁMAL, P. et al. *Trestní řád. Komentář. II. díl*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008.
- ŠÁMAL, P. *K věcnému záměru zákona, kterým se mění trestní řád a některé související zákony*, *Právní rozhledy* 5/1999. Praha: C. H. Beck, 1999.
- ŠÁMAL, P. *Opravné prostředky v trestním řízení. Stížnost pro porušení zákona. Obnova řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1990.

- ŠÁMAL, P. *Základní zásady trestního řízení v demokratickém systému*. Praha: CODEX Bohemia, 1999.
- ŠÁMAL, P.; SOVÁK, Z. *K řízení o opravných prostředcích v trestních věcech, Právní rozhledy 5/1997*. Praha: C. H. Beck, 1997.
- TOMÁŠEK, M.; VANDUCHOVÁ, M.; GŘIVNA, T. et al. *Sborník č. 41. Rekodifikace trestního práva procesního (aktuální problémy)*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2008.
- VANTUCH, P. *Obhajoba obviněného*. 3. doplněné a přepracované vydání. Praha: C.H. Beck, 2010.
- VISINGER, R. *Stížnost pro porušení zákona – aktuální praxe a perspektivy, Trestněprávní revue 10/2010*. Praha: C. H. Beck, 2010.
- VISINGER, R. *Vše, co advokát potřebuje vědět o stížnosti pro porušení zákona, ale nechce se zeptat. Bulletin advokacie 10/2012*. Praha: ČAK, 2012.

Internetové zdroje

- [System ASPI](#)
- www.beck-online.cz
- www.cak.cz
- www.concourt.cz
- www.epravo.cz
- www.justice.cz
- www.nalus.usoud.cz
- www.nsoud.cz
- www.psp.cz
- www.senat.cz
- www.vlada.cz

Rozhodnutí soudů

- sp.zn. I. ÚS 9/94; [ze dne 12.5.1994]; usnesení dostupné na: <http://nalus.usoud.cz/Search/Word.aspx?id=61496>
- sp.zn. I. ÚS 2517/08; [ze dne 24.2.2009]; nález dostupný na: <http://nalus.usoud.cz/Search/Word.aspx?id=61496>
- sp.zn. II. ÚS 290/05; [ze dne 1.12.2005]; nález dostupný na: <http://nalus.usoud.cz/Search/Word.aspx?id=49327>
- sp.zn. II. ÚS 473/05; [ze dne 7.3.2006]; nález dostupný na: <http://nalus.usoud.cz/Search/Word.aspx?id=49500>
- sp.zn. II. ÚS 2445/08; [ze dne 30.7.2009]; nález dostupný na: <http://nalus.usoud.cz/Search/Word.aspx?id=63529>
- sp.zn. III. ÚS 40/93; [ze dne 3.2.1994]; nález dostupný na: <http://nalus.usoud.cz/Search/Word.aspx?id=26360>
- sp.zn. III. ÚS 365/97; [ze dne 12.2.1998]; usnesení dostupné na: <http://nalus.usoud.cz/Search/Word.aspx?id=30304>
- sp.zn. III. ÚS 298/02; [ze dne 18.6.2002]; usnesení dostupné na: <http://nalus.usoud.cz/Search/Word.aspx?id=42416>
- sp.zn. III. ÚS 282/03; [ze dne 30.10.2003]; usnesení dostupné na: <http://nalus.usoud.cz/Search/Word.aspx?id=45070>
- sp.zn. III. ÚS 62/04; [ze dne 15.4.2004]; usnesení dostupné na: <http://nalus.usoud.cz/Search/Word.aspx?id=47931>
- sp.zn. III. ÚS 1706/08; [ze dne 19.2.2009]; usnesení dostupné na: <http://nalus.usoud.cz/Search/Word.aspx?id=61410>
- sp.zn. III. ÚS 3386/09; [ze dne 29.7.2010]; nález dostupný na: <http://nalus.usoud.cz/Search/Word.aspx?id=66956>
- sp.zn. III. ÚS 608/10; [ze dne 26.8.2010]; nález dostupný na: <http://nalus.usoud.cz/Search/Word.aspx?id=67278>
- sp.zn. III. ÚS 2959/10; [ze dne 14.4.2011]; nález dostupný na: <http://nalus.usoud.cz/Search/Word.aspx?id=69931>
- sp.zn. IV. ÚS 641/01; [ze dne 10.6.2002]; usnesení dostupné na: <http://nalus.usoud.cz/Search/Word.aspx?id=59>

- sp.zn. IV. ÚS 662/01; [ze dne 28.6.2002]; usnesení dostupné na:
<http://nalus.usoud.cz/Search/Word.aspx?id=40613>
- sp.zn. IV. ÚS 792/02; [ze dne 1.3.2004]; nález dostupný na:
<http://nalus.usoud.cz/Search/Word.aspx?id=17690>
- sp.zn. IV. ÚS 134/03; [ze dne 26.8.2003]; nález dostupný na:
<http://nalus.usoud.cz/Search/Word.aspx?id=45453>
- sp.zn. IV. ÚS 178/03; [ze dne 15.4.2004]; usnesení dostupné na:
<http://nalus.usoud.cz/Search/Word.aspx?id=45499>
- sp.zn. Pl. ÚS 15/01; [ze dne 31.10.2001]; nález dostupný na:
<http://nalus.usoud.cz/Search/Word.aspx?id=40728>
- sp.zn. 3 Tdo 2/2002; [ze dne 31.1.2002]; usnesení dostupné na:
http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebPrint/97F2B2DDF111F419C1257A4E0067925E?openDocument
- sp.zn. 3 Tdo 386/2002; [ze dne 13.8.2002]; usnesení dostupné na:
http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebPrint/523DA73542F68645C1257A4E00655485?openDocument
- sp.zn. 3 Tdo 438/2002; [ze dne 3.9.2002]; usnesení dostupné na:
http://www.nsoud.cz/JudikaturaNS_new/judikatura_prevedena2.nsf/WebSearch/997DD654FA3730E0C12575EF0038BEBC?openDocument
- sp.zn. 3 Tdo 798/2002; [ze dne 15.10.2002]; usnesení dostupné na:
http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebPrint/387C7DF39126B029C1257A4E006A49D1?openDocument
- sp.zn. 3 Tdo 742/2003; [ze dne 20.8.2003]; usnesení dostupné na:
http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebPrint/463D89BFBC347A5FC1257A4E006AA96C?openDocument
- sp.zn. 3 Tdo 857/2004; [ze dne 26.8.2004]; usnesení dostupné na:
http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebPrint/497A72DAA3F0B579C1257A4E00659B8C?openDocument
- sp.zn. 5 Tdo 86/2002; [ze dne 29.5.2002]; usnesení dostupné na:
http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebPrint/EFB9599D2A3A255CC1257A4E0067A AFF?openDocument
- sp.zn. 5 Tdo 243/2002; [ze dne 18.6.2002]; usnesení dostupné na:

http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebPrint/ECB1197140F3928CC1257A4E0066A430?openDocument

- sp.zn. 5 Tdo 1020/2002; [ze dne 5.12.2002]; usnesení dostupné na:
http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebPrint/D41A54EA0E0C7628C1257A4E006A821B?openDocument
- sp.zn. 6 Tdo 789/2002; [ze dne 16.10.2002]; usnesení dostupné na:
http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebPrint/C51E220B2AE2D695C1257A4E00652D9B?openDocument
- sp.zn. 7 Tdo 1001/2002; [ze dne 28.11.2002]; usnesení dostupné na:
http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebPrint/42B3BE984A282166C1257A4E0065E966?openDocument
- sp.zn. 7 Tdo 657/2003; [ze dne 10.6.2003]; usnesení dostupné na:
http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebPrint/09853696C09CF972C1257A4E0067B144?openDocument
- sp.zn. 7 Tdo 834/2003; [ze dne 30.7.2003]; usnesení dostupné na:
http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebPrint/2C54511851D55EC8C1257A4E0067BFDE?openDocument
- sp.zn. 11 Tdo 530/2002; [ze dne 2.9.2002]; usnesení dostupné na:
http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebPrint/07796D08A948A66DC1257A4E0068D839?openDocument
- sp.zn. 11 Tdo 769/2002; [ze dne 11.10.2002]; usnesení dostupné na:
http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebPrint/6B1CF4725753230EC1257A4E006987CF?openDocument
- sp.zn. 11 Tdo 738/2003; [ze dne 22.7.2004]; usnesení dostupné na:
http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebPrint/27E0167B753AA195C1257A4E0065EF01?openDocument
- sp.zn. 11 Tdo 494/2007; [ze dne 16.5.2007]; usnesení dostupné na:
http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebPrint/AC7813EC9E03142BC1257A4E0067A423?openDocument
- sp.zn. 3 Tz 82/2001; [ze dne 3.5.2011]; rozsudek dostupný na:
http://www.nsoud.cz/JudikaturaNS_new/judikatura_prevedena2.nsf/WebSearch/582409F5FF8E08B1C12575EF0038E34C?openDocument

- sp.zn. 3 Tz 239/2000; [ze dne 22.11.2000]; usnesení dostupné na:
http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebPrint/4483D62FDF88B1A5C1257A4E00652CC3?openDocument
- sp.zn. 4 Tz 60/2003; [ze dne 28.5.2003]; usnesení dostupné na:
http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebPrint/2232B77EE40ADD4EC1257A4E0065B8EE?openDocument
- sp.zn. 4 Tz 255/2000; [ze dne 21.12.2000]; usnesení dostupné na:
http://www.nsoud.cz/JudikaturaNS_new/judikatura_prevedena2.nsf/WebSearch/DFCE6A0DA835FE63C12575EF00395E4D?openDocument
- sp.zn. 5 Tz 2/79; [ze dne 25.1.2000]; usnesení dostupné v systému ASPI
- sp.zn. 7 Tz 165/2001; [ze dne 31.7.2001]; usnesení dostupné na:
http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebPrint/784CCDDEB81ABDB0C1257A4E00687909?openDocument

Ostatní

- důvodová zpráva k zákonu č. 265/2001 Sb., změna trestního řádu, ze dne 15.11.2000, dostupná v Systému ASPI
- věcný záměr zákona o trestním řízení (trestní řád), zdroje:
<http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/vecny-zamer-zakona-o-trestnim-rizeni-soudnim-trestni-rad--zefektivneni-trestniho-procesu-39636/>
<http://portal.justice.cz/Justice2/ms/ms.aspx?o=23&j=33&k=4709&d=257839>
- Východiska a principy nového trestního řádu, zdroje:
<http://portal.justice.cz/Justice2/ms/ms.aspx?o=23&j=33&k=4176&d=168774>

Přílohy

Vzory podání

Dovolání

Dovolání obviněného proti odsuzujícímu rozhodnutí²⁰⁵

**Vzor č. 235 – DOVOLÁNÍ OBVINĚNÉHO PROTI
ODSUZUJÍCÍMU ROZHODNUTÍ**
podle § 265a odst. 1, 2 a § 265b odst. 1 písm. l) tr. řádu

Nejvyššímu soudu České republiky
Burešova č. 20
657 37 Brno

prostřednictvím

Okresního soudu v Náchodě
Palachova č. 1303
547 29 Náchod

ke sp. zn. 2 T 173/2010

V Náchodě dne 7. 12. 2010

Obviněný Milan Strnulý, nar. 23. 5. 1989 v Pardubicích, bez zaměstnání,
bytem Náchod, Hradecká č. 1362/15, t. č. ve výkonu trestu odnětí svobody ve
věznici v Hradci Králové,

podává prostřednictvím svého obhájce

JUDr. Jiřího Pochivého, advokátní kancelář se sídlem v Náchodě, Benešova
č. 58, PŠČ 547 01 (podpis obhájce a otisk razítka advokátní kanceláře),

d o v o l á n í

proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 5. 10. 2010, sp.
zn. 3 To 289/2010, v trestní věci vedené u Okresního soudu v Náchodě pod
sp. zn. 2 T 173/2010, které odůvodňuje t a k t o :

I.

Rozsudkem Okresního soudu v Náchodě ze dne 23. 6. 2010, č. j.
2 T 173/2010-235, jsem byl uznán vinným zločinem loupeže podle § 173
odst. 1 tr. zákoníku, kterého jsem se podle citovaného rozsudku dopustil tak, že
jsem dne 8. 1. 2010 kolem 21.00 hod. v Náchodě v Jičínské ulici č. 17 v bytě

205. PŮRY, F.; ŠÁMAL, P.; URBÁNEK, J. *Vzory podání a rozhodnutí v trestních věcech*.
3. přepracované vydání. Praha: Linde, 2011. s. 520 – 522.

č. 11 napadl poškozeného Petra Škoulu, nar. 13. 12. 1987, nejdříve slovními vyhrůzkami a poté nejméně sedmi údery pěstí do obličeje, a to se záměrem, abych ho donutil zaplatit jeho údajný dluh vůči mně ve výši 15 000 Kč, přestože poškozený již předtím zcela uhradil své dluhy a já jsem neměl vůči němu žádnou pohledávku. Za to mi byl podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku uložen trest odnětí svobody v trvání 3 roků nepodmíněně, k jehož výkonu jsem byl podle § 56 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku zařazen do věznice s ostrahou, a dále peněžitý trest v počtu 50 celých denních sazeb s výší jedné denní sazby 200 Kč a s náhradním trestem odnětí svobody v délce 1 měsíce. Proti tomuto rozsudku jsem podal ihned po jeho vyhlášení do protokolu o hlavním líčení odvolání, které poté podrobně odůvodnil můj obhájce. O tomto odvolání rozhodl Krajský soud v Hradci Králové jako soud odvolací tak, že ho svým usnesením ze dne 5. 10. 2010, č. j. 3 To 289/2010-251, podle § 256 tr. řádu jako nedůvodné zamítl. Toto usnesení mi bylo doručeno dne 29. 10. 2010, mému obhájci bylo doručeno dne 26. 10. 2010. Dne 8. 11. 2010 jsem pak nastoupil k výkonu uloženého trestu odnětí svobody do věznice v Hradci Králové, kde jsem dosud.

II.

Proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 5. 10. 2010, sp. zn. 3 To 289/2010, podávám podle § 265a a násl. tr. řádu **dovolání** a uplatňuji v něm dovolací důvod uvedený v ustanovení § 265b odst. 1 písm. l) tr. řádu. Napadeným usnesením totiž bylo rozhodnuto o zamítnutí mého odvolání proti rozsudku uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) tr. řádu, přestože v řízení, které předcházelo rozhodnutí odvolacího soudu, byl dán důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu, protože rozsudek Okresního soudu v Náchodě ze dne 23. 6. 2010, č. j. 2 T 173/2010-235, spočívá na nesprávném právním posouzení skutku, který je obsažen v jeho výroku o vině. Dovoláním napadám výrok o zamítnutí mého odvolání podle § 256 tr. řádu učiněný v citovaném usnesení odvolacího soudu, a to v celém jeho rozsahu.

Uplatněný důvod dovolání spatřuji v tom, že skutek, jehož spácháním jsem byl uznán vinným, je podle mého názoru popsán ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně a rozveden v jeho odůvodnění tak, že rozhodně nevykazuje všechny zákonné znaky zločinu loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku, jak ho právně posoudily soudy nižších stupňů. K tomu, aby se jednalo o zločin loupeže podle citovaného ustanovení, bych musel použít proti poškozenému Petru Škoulovi násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci. V průběhu dosavadního řízení jsem sice nepopíral, že jsem poškozeného fyzicky napadl způsobem, který je výstižně popsán ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně. V žádném případě jsem tak ovšem neučinil v úmyslu, abych se zmocnil jeho peněz či jiných věcí, což ostatně vyplývá i z popisu posuzovaného skutku. Jednal jsem v přesvědčení, že poško-

zený nesplnil svůj dluh vůči mně, i když od jeho splatnosti již uplynula delší doba. Nevymáhal jsem po něm ani okamžité zaplacení své pohledávky, ale chtěl jsem poškozenému jen důrazně připomenout jeho povinnosti a k použití násilí jsem se uchýlil až na podkladě jím vyprovokované hádky. To jsem ostatně tvrdil i před soudem prvního stupně a v podaném odvolání. Navíc ani soud prvního stupně v popisu skutku neuvedl, že bych se snad chtěl sám zmocnit peněz, které mi poškozený dluží, ani že bych trval na tom, aby mi je poškozený ihned vydal. Proto ve stíhaném skutku lze spatřovat nanejvýš přečin vydírání podle § 175 odst. 1 tr. zákoníku, za jehož spáchání zákon umožňuje uložit i podstatně mírnější trest, než jaký mi byl uložen za zločin loupeže.

Krajský soud v Hradci Králové, který projednával moje odvolání, v němž jsem upozorňoval na nesprávnost právního posouzení skutku, však neodstranil uvedenou vadu rozsudku soudu prvního stupně, ačkoli tak měl a mohl učinit, a namísto toho zamítl moje důvodně podané odvolání.

III.

Proto **navrhuji**, aby Nejvyšší soud vyhověl mému dovolání a aby z jeho podnětu podle § 265k odst. 1 tr. řádu zrušil usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 5. 10. 2010, sp. zn. 3 To 289/2010, a podle § 265k odst. 2 tr. řádu zrušil i další rozhodnutí obsahově navazující na citované usnesení. Dále činím alternativní návrh, aby poté Nejvyšší soud buď podle § 265l odst. 1 tr. řádu přikázal Krajskému soudu v Hradci Králové nové projednání a rozhodnutí věci se závazným právním názorem, aby byl stíhaný skutek posouzen jako přečin vydírání podle § 175 odst. 1 tr. zákoníku, nebo aby Nejvyšší soud podle § 265m odst. 1 tr. řádu v tomto smyslu sám rozhodl a uložil mi též mírnější trest.

Zároveň tímto činím **podnět**, aby předseda senátu Okresního soudu v Náchodě podle § 265h odst. 3 tr. řádu navrhl Nejvyššímu soudu přerušení výkonu trestu odnětí svobody, který nyní vykonávám na podkladě rozhodnutí napadeného dovoláním. Z důvodů uvedených v tomto dovolání i z obsahu příslušného trestního spisu je totiž zřejmé, že jsem nespáchal zločin loupeže, ale jen přečin vydírání, a že vzhledem k podstatně mírnější sazbě trestu za přečin vydírání lze předpokládat uložení nového trestu v mnohem kratší výměře a je možno důvodně očekávat rovněž podmíněný odklad jeho výkonu. Za této situace považuji další výkon dosud uloženého trestu za neopodstatněný, proto by měl být až do rozhodnutí Nejvyššího soudu přerušen.

Milan Strnulý
zastoupen obhájcem
JUDr. Jiřím Poctivým

Dovolání obviněného proti odsuzujícímu rozhodnutí²⁰⁶

**Vzor č. 236 – DOVOLÁNÍ OBVINĚNÉHO PROTI
ODSUZUJÍCÍMU ROZHODNUTÍ
podle § 265a odst. 1, 2 a § 265b odst. 1 písm. d) tr. řádu**

Nejvyššímu soudu České republiky
Burešova č. 20
657 37 Brno

prostřednictvím

Okresního soudu v Náchodě
Palachova č. 1303
547 29 Náchod

ke sp. zn. 2 T 173/2010

V Náchodě dne 7. 12. 2010

206. PŮRY, F.; ŠÁMAL, P.; URBÁNEK, J. *Vzory podání a rozhodnutí v trestních věcech*.
3. přepracované vydání. Praha: Linde, 2011. s. 526 – 528.

Obviněný Milan Strnulý, nar. 23. 5. 1989 v Pardubicích, bez zaměstnání, bytem Náchod, Hradecká č. 1362/15, t. č. ve výkonu trestu odnětí svobody ve věznici v Hradci Králové,

podává prostřednictvím svého obhájce

JUDr. Jiřího Poctivého, advokátní kancelář se sídlem v Náchodě, Benešova č. 58, PSČ 547 01 (podpis obhájce a otisk razítka advokátní kanceláře),

d o v o l á n í

proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 5. 10. 2010, sp. zn. 3 To 289/2010, v trestní věci vedené u Okresního soudu v Náchodě pod sp. zn. 2 T 173/2010, které odůvodňuje t a k t o :

I.

Rozsudkem Okresního soudu v Náchodě ze dne 23. 6. 2010, č. j. 2 T 173/2010-235, jsem byl uznán vinným zločinem loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku, kterého jsem se podle citovaného rozsudku dopustil tak, že jsem dne 8. 1. 2010 kolem 21.00 hod. v Náchodě v Jičínské ulici č. 17 v bytě č. 11 napadl poškozeného Petra Škoulu, nar. 13. 12. 1987, nejdříve slovními vyhrůžkami a poté nejméně sedmi údery pěstí do obličeje, a to se záměrem, abych ho donutil zaplatit jeho údajný dluh vůči mně ve výši 15 000 Kč, přestože poškozený již předtím zcela uhradil své dluhy a já jsem neměl vůči němu žádnou pohledávku. Za to mi byl podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku uložen trest odnětí svobody v trvání 3 roků nepodmíněně, k jehož výkonu jsem byl podle § 56 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku zařazen do věznice s ostrahou, a dále peněžitý trest v počtu 50 celých denních sazeb s výší jedné denní sazby 200 Kč a s náhradním trestem odnětí svobody v délce 1 měsíce. Proti tomuto rozsudku jsem podal ihned po jeho vyhlášení do protokolu o hlavním líčení odvolání, které poté podrobně odůvodnil můj obhájce. O tomto odvolání rozhodl Krajský soud v Hradci Králové jako soud odvolací tak, že ho svým usnesením ze dne 5. 10. 2010, č. j. 3 To 289/2010-251, podle § 256 tr. řádu jako nedůvodné zamítl. Toto usnesení mi bylo doručeno dne 29. 10. 2010 a mému obhájci bylo doručeno dne 26. 10. 2010. Dne 8. 11. 2010 jsem pak nastoupil k výkonu uloženého trestu odnětí svobody do věznice v Hradci Králové, kde jsem dosud.

II.

Proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 5. 10. 2010, sp. zn. 3 To 289/2010, podávám podle § 265a a násl. tr. řádu **dovolání**, a to z dovolacího důvodu uvedeného v ustanovení § 265b odst. 1 písm. d) tr. řádu, proto-

že byla porušena ustanovení o přítomnosti obviněného ve veřejném zasedání. Dovoláním napadám výrok o zamítnutí mého odvolání podle § 256 tr. řádu učiněný v citovaném usnesení odvolacího soudu, a to v celém jeho rozsahu.

Uplatněný důvod dovolání spatřuji v tom, že odvolací soud provedl veřejné zasedání, v němž projednal mé odvolání podané proti rozsudku soudu prvního stupně a rozhodl o jeho zamítnutí, aniž jsem byl přítomen tomuto veřejnému zasedání. O veřejném zasedání odvolacího soudu nařízeném na den 5. 10. 2010 jsem se sice včas dozvěděl, protože mě k němu odvolací soud podle § 233 odst. 1 věty první tr. řádu předvolal a toto předvolání jsem převzal dne 22. 9. 2010. Poté jsem však náhle onemocněl chřipkou provázenou vysokými horečkami, proto mi můj ošetřující lékař potvrdil ode dne 1. 10. 2010 pracovní neschopnost a nařídil domácí léčbu včetně klidu na lůžku a zákazu jakéhokoliv cestování. To trvalo až do dne 11. 10. 2010, kdy mi byla ukončena pracovní neschopnost. Potvrzení o pracovní neschopnosti jsem ihned dne 1. 10. 2010 zaslal poštou Krajskému soudu v Hradci Králové zároveň s omluvou, že se nemůžu zúčastnit veřejného zasedání odvolacího soudu nařízeného na den 5. 10. 2010 a že žádám o jeho odročení, protože chci být osobně přítomen projednání svého odvolání. Tuto žádost s potvrzením mého onemocnění opětovně uplatnil i můj obhájce u veřejného zasedání. Odvolací soud ovšem přesto provedl veřejné zasedání dne 5. 10. 2010, a to aniž by tento svůj postup řádně odůvodnil, neboť ani neučinil rozhodnutí podle § 205 odst. 2 tr. řádu za použití § 238 tr. řádu, kterým by po slyšení přítomných stran rozhodl o možnosti provést veřejné zasedání, přestože jsem se k němu jako předvolaná osoba nedostavil. Tím mi bylo znemožněno, abych odvolacímu soudu osobně vysvětlil své důvody, proč považuji za nesprávné právní posouzení spáchaného skutku, který soud prvního stupně kvalifikoval jako zločin loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku, a proč jde podle mého názoru jen o přečin vydírání podle § 175 odst. 1 tr. zákoníku, za který lze uložit i podstatně mírnější trest, než jaký mi byl vyměřen.

III.

Proto **navrhuji**, aby Nejvyšší soud vyhověl mému dovolání a aby z jeho podnětu podle § 265k odst. 1 tr. řádu zrušil napadené usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 5. 10. 2010, sp. zn. 3 To 289/2010, a podle § 265k odst. 2 tr. řádu zrušil i další rozhodnutí obsahově navazující na citované usnesení. Dále činím návrh, aby poté Nejvyšší soud podle § 265l odst. 1 tr. řádu přikázal Krajskému soudu v Hradci Králové nové projednání a rozhodnutí věci.

Milan Strnulý
zastoupen obhájcem
JUDr. Jiřím Pochvým

Dovolání obviněného proti odsuzujícímu rozhodnutí²⁰⁷

Vzor č. 237 – DOVOLÁNÍ OBVINĚNÉHO PROTI ODSUZUJÍCÍMU ROZHODNUTÍ podle § 265a odst. 1, 2 a § 265b odst. 1 písm. l) tr. řádu

Nejvyššímu soudu České republiky
Burešova č. 20
657 37 Brno

prostřednictvím

Okresního soudu v Náchodě
Palachova č. 1303
547 29 Náchod

ke sp. zn. 2 T 173/2010

V Náchodě dne 7. 12. 2010

Obviněný Milan Strnulý, nar. 23. 5. 1989 v Pardubicích, bez zaměstnání, bytem Náchod, Hradecká č. 1362/15, t. č. ve výkonu trestu odnětí svobody ve věznici v Hradci Králové,

podává prostřednictvím svého obhájce

JUDr. Jiřího Pochvého, advokátní kancelář se sídlem v Náchodě, Benešova č. 58, PSČ 547 01 (podpis obhájce a otisk razítka advokátní kanceláře),

d o v o l á n í

proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 5. 10. 2010, sp. zn. 3 To 289/2010, v trestní věci vedené u Okresního soudu v Náchodě pod sp. zn. 2 T 173/2010, které odůvodňuje t a k t o :

207. PŮRY, F.; ŠÁMAL, P.; URBÁNEK, J. *Vzory podání a rozhodnutí v trestních věcech*. 3. přepracované vydání. Praha: Linde, 2011. s. 529 – 531.

I.

Rozsudkem Okresního soudu v Náchodě ze dne 23. 6. 2010, č. j. 2 T 173/2010-235, jsem byl uznán vinným zločinem loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku, kterého jsem se podle citovaného rozsudku dopustil tak, že jsem dne 8. 1. 2010 kolem 21.00 hod. v Náchodě v Jičínské ulici č. 17 v bytě č. 11 napadl poškozeného Petra Škoulu, nar. 13. 12. 1987, nejdříve slovními vyhrůžkami a poté nejméně sedmi údery pěstí do obličeje, a to se záměrem, abych ho donutil zaplatit jeho údajný dluh vůči mně ve výši 15 000 Kč, přestože poškozený již předtím zcela uhradil své dluhy a já jsem neměl vůči němu žádnou pohledávku. Za to mi byl podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku uložen trest odnětí svobody v trvání 3 roků nepodmíněně, k jehož výkonu jsem byl podle § 56 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku zařazen do věznice s ostrahou, a dále peněžitý trest v počtu 50 celých denních sazeb s výší jedné denní sazby 200 Kč a s náhradním trestem odnětí svobody v délce 1 měsíce. Proti tomuto rozsudku jsem podal ihned po jeho vyhlášení do protokolu o hlavním líčení odvolání, které poté na výzvu předsedy senátu soudu prvního stupně odůvodnil můj obhájce. O tomto odvolání rozhodl Krajský soud v Hradci Králové jako soud odvolací tak, že ho svým usnesením ze dne 5. 10. 2010, č. j. 3 To 289/2010-251, podle § 253 odst. 3 tr. řádu odmítl jako odvolání, které nesplňuje náležitosti obsahu odvolání. Toto usnesení mi bylo doručeno dne 29. 10. 2010 a mému obhájci bylo doručeno dne 26. 10. 2010. Dne 8. 11. 2010 jsem pak nastoupil k výkonu uloženého trestu odnětí svobody do věznice v Hradci Králové, kde jsem dosud.

II.

Proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 5. 10. 2010, sp. zn. 3 To 289/2010, podávám podle § 265a a násl. tr. řádu **dovolání**, a to z dovolacího důvodu uvedeného v ustanovení § 265b odst. 1 písm. l) tr. řádu, protože bylo rozhodnuto o odmítnutí mého odvolání podaného proti rozsudku uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) tr. řádu, aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí. Dovoláním napadám výrok o odmítnutí mého odvolání podle § 253 odst. 3 tr. řádu učiněný v citovaném usnesení odvolacího soudu, a to v celém jeho rozsahu.

Uplatněný důvod dovolání spatřuji v tom, že odvolací soud nesprávně vyhodnotil splnění náležitostí obsahu mého odvolání, které jsem včas podal proti rozsudku Okresního soudu v Náchodě ze dne 23. 6. 2010, č. j. 2 T 173/2010-235. Je sice pravdou, že odvolání jsem původně podal do protokolu ihned u hlavního líčení po vyhlášení tohoto rozsudku, aniž bych ho jakkoli odůvodnil. Na výzvu předsedy senátu soudu prvního stupně podle § 251 odst. 1 tr. řádu však můj obhájce řádně a ve stanovené pětidenní lhůtě doplnil podané odvolání o náležitosti vyplývající z ustanovení § 249 odst. 1 tr. řádu.

Přestože je odůvodnění odvolání, pokud jde o vady vytýkané rozsudku soudu prvního stupně, poměrně stručné a obecné, lze z něj jednoznačně dovodit, že nesouhlasím s právní kvalifikací stíhaného skutku posouzeného jako zločin loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku a spatřuji v něm nanejvýš přečin vydírání podle § 175 odst. 1 tr. zákoníku. Tuto vadu jsem sice takto výslovně nevytkl, ale namítl jsem, že se soud prvního stupně náležitě nevypořádal se všemi okolnostmi významnými pro správnou právní kvalifikaci skutku. Taková formulace podle mého názoru postačovala k tomu, aby bylo odvolacímu soudu zřejmé, které výroky rozsudku soudu prvního stupně má ve smyslu § 254 odst. 1 až 3 tr. řádu přezkoumat a z hlediska jakých vad. Podle mého názoru tedy nebyly splněny procesní podmínky k odmítnutí mého odvolání stanovené podle § 253 odst. 3 tr. řádu, a jestliže navzdory uvedenému odvolací soud takto rozhodl, odepřel mi nedůvodně přístup k druhé soudní instanci a zabránil mi v možnosti dosáhnout nápravy vad rozsudku soudu prvního stupně v řádném opravném řízení.

III.

Proto **navrhuji**, aby Nejvyšší soud vyhověl mému dovolání a aby z jeho podnětu podle § 265k odst. 1 tr. řádu zrušil napadené usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 5. 10. 2010, sp. zn. 3 To 289/2010, a aby podle § 265k odst. 2 tr. řádu zrušil i další rozhodnutí obsahově navazující na citované usnesení. Dále činím návrh, aby poté Nejvyšší soud podle § 265l odst. 1 tr. řádu přikázal Krajskému soudu v Hradci Králové nové projednání a rozhodnutí věci.

Milan Strnulý
zastoupen obhájcem
JUDr. Jiřím Poctivým

Návrh předsedy senátu soudu prvního stupně na odložení nebo přerušeni výkonu rozhodnutí napadeného dovoláním²⁰⁸

**Vzor č. 238 – NÁVRH PŘEDSEDY SENÁTU SOUDU
PRVNÍHO STUPNĚ NA ODLOŽENÍ NEBO PŘERUŠENÍ
VÝKONU ROZHODNUTÍ NAPADENÉHO DOVOLÁNÍM
podle § 265h odst. 3 tr. řádu**

2 T 173/2010-282

Nejvyššímu soudu České republiky
Burešova 20
657 37 Brno

V Náchodě dne 11. 1. 2011

Věc: Návrh na přerušeni výkonu trestu odněti svobody uloženého obviněnému Milanu Strnulému, nar. 23. 5. 1989 v Pardubicích, bez zaměstnání, bytem Náchod, Hradecká č. 1362/15, t. č. ve výkonu trestu odněti svobody ve věznici v Hradci Králové

Předseda senátu Okresního soudu v Náchodě tímto podle § 265h odst. 3 tr. řádu **navrhuje**, aby Nejvyšší soud přerušil výkon trestu odněti svobody uloženého obviněnému Milanu Strnulému, nar. 23. 5. 1989 v Pardubicích, bez zaměstnání, bytem Náchod, Hradecká č. 1362/15, t. č. ve výkonu trestu odněti svobody ve věznici v Hradci Králové.

Obviněný Milan Strnulý byl rozsudkem Okresního soudu v Náchodě ze dne 23. 6. 2010, č. j. 2 T 173/2010-235, uznán vinným zločinem loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku, kterého se dopustil tak, že dne 8. 1. 2010 kolem 21.00 hod. v Náchodě v Jičínské ulici č. 17 v bytě č. 11 napadl poškozeného Petra Škoulu, nar. 13. 12. 1987, nejdříve slovními vyhrůžkami a poté nejméně sedmi údery pěstí do obličeje, a to se záměrem, aby ho donutil zaplatit jeho údajný dluh

208. PÚRY, F.; ŠÁMAL, P.; URBÁNEK, J. *Vzory podání a rozhodnutí v trestních věcech*. 3. přepracované vydání. Praha: Linde, 2011. s. 532 – 534.

vůči obviněnému ve výši 15 000 Kč, přestože poškozený již předtím zcela uhradil své dluhy a obviněný neměl vůči němu žádnou pohledávku. Za to byl obviněnému podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku uložen trest odnětí svobody v trvání 3 roků nepodmíněně, k jehož výkonu byl podle § 56 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku zařazen do věznice s ostrahou, a dále peněžitý trest v počtu 50 celých denních sazeb s výší jedné denní sazby 200 Kč a s náhradním trestem odnětí svobody v délce 1 měsíce. Krajský soud v Hradci Králové jako soud odvolací pak svým usnesením ze dne 5. 10. 2010, č. j. 3 To 289/2010-251, podle § 256 tr. řádu zamítl odvolání obviněného jako nedůvodné. Toto usnesení bylo doručeno obviněnému dne 29. 10. 2010 a jeho obhájci dne 26. 10. 2010. Obviněný nastoupil k výkonu uloženého trestu odnětí svobody dne 8. 11. 2010 do věznice v Hradci Králové, kde je dosud.

Proti citovanému rozhodnutí odvolacího soudu podal obviněný Milan Strnulý prostřednictvím svého obhájce JUDr. Jiřího Pochového dne 9. 12. 2010 dovolání, v němž uplatnil dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. řádu. Jeho naplnění spatřuje v existenci dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu v řízení předcházejícím napadenému usnesení, tj. v nesprávném právním posouzení výše uvedeného skutku, který podle obviněného nevykazuje zákonné znaky zločinu loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku, ale jen znaky přečinu vydírání podle § 175 odst. 1 tr. zákoníku, přičemž tuto vadu neodstranil z podnětu jeho odvolání ani odvolací soud. Zároveň obviněný Milan Strnulý učinil v dovolání podnět, aby předseda senátu soudu prvního stupně podal Nejvyššímu soudu návrh podle § 265h odst. 3 tr. řádu na přerušení výkonu uloženého trestu odnětí svobody.

Podle názoru předsedy senátu Okresního soudu v Náchodě, který činí tento návrh, je dovolání obviněného Milana Strnulého přípustné, bylo podáno oprávněnou osobou, včas, na správném místě a se stanovenými obsahovými náležitostmi. Uplatněný dovolací důvod lze považovat za naplněný, protože z důkazů obsažených ve spise skutečně nevyplývá, že by se obviněný dopustil násilí proti poškozenému Petru Škoulovi s úmyslem zmocnit se jeho peněz. S ohledem na argumenty uvedené v tomto směru v dovolání obviněného tedy nejde o situaci předpokládanou v rozhodnutí publikovaném pod č. 33/1991-I. Sb. rozh. tr., jak se původně domníval i soud prvního stupně, a skutek ani není v odsuzujícím rozsudku popsán tak, aby mohlo jít o zločin loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zákoníku, ale přílehavější je zřejmě jeho posouzení jako přečinu vydírání podle § 175 odst. 1 tr. zákoníku.

Vzhledem k podstatně mírnější sazbě trestu odnětí svobody za přečin vydírání lze tedy předpokládat – bude-li dovolání vyhověno – uložení nového trestu odnětí svobody v mnohem kratší výměře a je možno důvodně očekávat rovněž podmíněný odklad jeho výkonu. Za této situace považuji další výkon dosud uloženého trestu odnětí svobody u obviněného Milana Strnulého za neopodstatněný, proto navrhuji jeho **přerušeni** až do rozhodnutí Nejvyššího soudu o podaném dovolání.

Odstranění vad dovolání podaného obhájcem obviněného²⁰⁹

Vzor č. 240 – ODSTRANĚNÍ VAD DOVOLÁNÍ PODANÉHO OBHÁJCEM OBVINĚNÉHO podle § 265h odst. 1 tr. řádu

Okresnímu soudu v Náchodě
Palachova č. 1303
547 29 Náchod

ke sp. zn. 2 T 173/2010

V Náchodě dne 21. 12. 2010

Obviněný Milan Strnulý, nar. 23. 5. 1989 v Pardubicích, bez zaměstnání,
bytem Náchod, Hradecká č. 1362/15, t. č. ve výkonu trestu odnětí svobody ve
věznici v Hradci Králové,

prostřednictvím svého obhájce

209. PŮRY, F.; ŠÁMAL, P.; URBÁNEK, J. *Vzory podání a rozhodnutí v trestních věcech*.
3. přepracované vydání. Praha: Linde, 2011. s. 537 – 538.

JUDr. Jiřího Poctivého, advokátní kancelář se sídlem v Náchodě, Benešova č. 58, PSČ 547 01 (podpis obhájce a otisk razítka advokátní kanceláře),

tímto na výzvu předsedy senátu Okresního soudu v Náchodě činí podání, kterým za účelem odstranění nedostatku náležitostí doplňuje své dovolání podané dne 9. 12. 2010 proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 5. 10. 2010, č. j. 3 To 289/2010-251, v trestní věci vedené u Okresního soudu v Náchodě pod sp. zn. 2 T 173/2010. Výzva předsedy senátu byla obhájci doručena dne 17. 12. 2010. Svě dovolání **doplňuji** takto:

Dovolání podávám z důvodu uvedeného v ustanovení § 265b odst. 1 písm. l) tr. řádu, neboť bylo rozhodnuto o zaničení mého odvolání proti rozsudku uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) tr. řádu, přestože v řízení, které předcházelo rozhodnutí odvolacího soudu, byl dán důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu, protože rozsudek Okresního soudu v Náchodě ze dne 23. 6. 2010, č. j. 2 T 173/2010-235, spočívá na nesprávném právním posouzení skutku, který je obsažen v jeho výroku o vině.

Ve svém dovolání pak **navrhuji**, aby mu Nejvyšší soud vyhověl a aby z jeho podnětu podle § 265k odst. 1 tr. řádu zrušil napadené usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 5. 10. 2010, sp. zn. 3 To 289/2010, a aby podle § 265k odst. 2 tr. řádu zrušil i další rozhodnutí obsahově navazující na citované usnesení, pokud jeho zrušením pozbydou podkladu. Dále činím alternativní návrh, aby poté Nejvyšší soud buď podle § 265l odst. 1 tr. řádu přikázal Krajskému soudu v Hradci Králové nové projednání a rozhodnutí věci se závazným právním názorem, aby stíhaný skutek byl posouzen jako přečin vydírání podle § 175 odst. 1 tr. zákoníku, nebo aby Nejvyšší soud podle § 265m odst. 1 tr. řádu v tomto smyslu sám rozhodl a uložil mi též mírnější trest.

Milan Strnulý
zastoupen obhájcem
JUDr. Jiřím Poctivým

Stížnost pro porušení zákona

Podnět odsouzeného k podání stížnosti pro porušení zákona²¹⁰

Vzor č. 241 – PODNĚT ODSOUZENÉHO K PODÁNÍ STÍŽNOSTI PRO PORUŠENÍ ZÁKONA podle § 266 odst. 1 tr. řádu

Ministru spravedlnosti České republiky
Vyšehradská č. 16
128 10 Praha 2

prostřednictvím

Vrchního státního zastupitelství v Praze
nám. Hrdinů č. 1300
140 65 Praha 4

Odsouzený Petr Nový, nar. 18. 7. 1983 v Sedlčanech, dělník, bytem Kolín, Husova č. 14/3, tímto podává **podnět ke stížnosti pro porušení zákona** směřující proti rozsudku Okresního soudu v Kolíně ze dne 5. 1. 2011, č. j. 2 T 5/2011-73, ve spojení s usnesením Krajského soudu v Praze ze dne 17. 3. 2011, č. j. 8 To 63/2011-85.

210. PŮRY, F.; ŠÁMAL, P.; URBÁNEK, J. *Vzory podání a rozhodnutí v trestních věcech*. 3. přepracované vydání. Praha: Linde, 2011. s. 539 – 542.

K odůvodnění tohoto podnětu uvádím:

Rozsudkem Okresního soudu v Kolíně ze dne 5. 1. 2011, č. j. 2 T 5/2011-73, jsem byl uznán vinným přečinem ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 odst. 1, 2 písm. a) tr. zákoníku v souběhu s přečinem těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 147 odst. 1, 2 tr. zákoníku. Těchto přečinů jsem se měl podle zjištění citovaného rozsudku dopustit tím, že dne 2. 7. 2010 v 18.30 hod. po předchozím vypití nejméně tří dvanáctistupňových piv a dvou odlívek destilátu Fernet Stock jsem řídil osobní motorové vozidlo tov. zn. Škoda Roomster, reg. zn. 9S3 03-17, v obci Bečváry, okr. Kolín, a při vjíždění z místní komunikace ve směru od Zemědělského družstva Bečváry na hlavní silnici č. 333 jsem nedal přednost v jízdě řidiči motocyklu tov. zn. Suzuki 750, reg. zn. 1S5 32-28, Petru Břízovi, nar. 3. 11. 1978, který při střetu uvedených vozidel, k němuž došlo, utrpěl vykloubení klíček-lopátkového skloubení vlevo s drobnou řeznou rankou na levém rameni, povrchní tržně zhmožděnou ránu na levém kolenu délky 5 cm a mnohočetné povrchní kožní oděrky na horních končetinách, což si vyžádalo následné léčení a pracovní neschopnost poškozeného až do 16. 8. 2010, přičemž v době nehody jsem měl v krvi nejméně 1,39 g/kg alkoholu; na motocyklu poškozeného jsem měl způsobit škodu ve výši nejméně 55 000 Kč. Za to mi byl uložen trest odnětí svobody v trvání 18 měsíců, jehož výkon mi byl podmíněně odložen na zkušební dobu 3 roků, a dále trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel všech druhů na dobu 4 roků. Poškozený Petr Bříza byl s nárokem na náhradu škody odkázán na řízení ve věcech občanskoprávních. Proti citovanému rozsudku jsem podal odvolání, které však bylo usnesením Krajského soudu v Praze ze dne 17. 3. 2011, č. j. 8 To 63/2011-85, jako nedůvodné podle § 256 tr. řádu zamítnuto.

Podle mého názoru nelze považovat rozhodnutí soudů obou stupňů za správná. Ve vztahu ke zranění poškozeného Petra Břízy jsou ve spise k dispozici lékařské zprávy, znalecký posudek a výpověď poškozeného. Zpráva z nemocnice v Kolíně, kam byl poškozený ihned po nehodě převezen, obsahuje pouze prvotní diagnózu s odhadem pracovní neschopnosti na dobu 6 týdnů bez bližšího popisu aktuálního zdravotního stavu poškozeného a průběhu jeho léčení. Zpráva ze zdravotního střediska v bydlišti poškozeného v Zásmukách konstatuje rovněž diagnózu s tím, že jde o deformaci v oblasti levého klíčku, patologickou hybnost a omezení pohybu v ramenním kloubu s předpokládanou dobou léčení a pracovní neschopnosti 5 týdnů. Zpráva z Fakultní nemocnice v Praze na Bulovce konstatuje, že poškozený je objednan na operaci ramene, jde o středně těžké zranění, které si vyžádá několikaměsíční pracovní neschopnost, a k možným následkům se bude možno vyjádřit až po operaci. Z obsahu znaleckého posudku z oboru zdravotnictví vyplývá, že znalec vůbec nevyšet-

řoval poškozeného Petra Břízu, ale vycházel pouze z údajů uvedených v trestním spise a ze zdravotnické dokumentace poškozeného, přičemž jako časově poslední je citován nále z Fakultní nemocnice v Praze na Bulovce ze dne 20. 7. 2010, tedy necelé tři týdny po předmětné dopravní nehodě. Podle závěru znalce je vykloubení klíčkově-lopátkového skloubení zpravidla spojeno s léčením po dobu asi 6 týdnů; ze soudně lékařského hlediska však nemá charakter vážného poranění.

Poškozený Petr Bříza ke svému zranění uvedl, že hned po ošetření v nemocnici v Kolíně mu bylo sděleno, že zranění ramene se musí nechat zhojit a pak je k dokonalému vyléčení nutný operativní zákrok. Během prvních dvou týdnů po nehodě mohl pouze ležet a byl odkázán na péči manželky, poté chodil na převazy a v pracovní neschopnosti byl po dobu pěti týdnů, přičemž po nástupu do zaměstnání mohl vykonávat pouze lehkou práci. V době výslechu u něj přetrvávala bolest v levém rameni a nemohl zatěžovat levou ruku. Po podání obžaloby pak poškozený prostřednictvím svého zmocněnce sdělil, že se podrobil operaci.

Ačkoli pro úvahu, zda zranění, které utrpěl poškozený Petr Bříza, je těžkou újmu na zdraví ve smyslu § 122 odst. 2 písm. i) tr. zákoníku či nikoli, měl být základem opatřený znalecký posudek z oboru zdravotnictví, neposkytují k tomu jeho závěry spolehlivý podklad. Znalci byla především v tomto směru položena nesprávná otázka, aby sám odpověděl, zda se u poškozeného jedná o uvedený charakter zranění, byť jde o otázku právní, kterou musí řešit samy orgány činné v trestním řízení.

Znalec se sice vyhnul přímé odpovědi na takto formulovanou otázku, jeho posudek se však v této souvislosti nevypořádal s některými důležitými skutečnostmi. Z obsahu znaleckého posudku je totiž zřejmé, že znalec sám vůbec nevyšetřil poškozeného Petra Břízu, ale vycházel jen ze spisu a ze zdravotnické dokumentace, proto je pochybné, zda respektoval skutečný aktuální zdravotní stav poškozeného. Tomu ostatně odpovídá jeden ze závěrů znaleckého posudku, v němž znalec uvedl, že zranění, které poškozený utrpěl, „je zpravidla spojeno s dobou léčení po dobu asi 6 týdnů“, aniž by přesně specifikoval, jakou dobu pracovní neschopnosti si ve skutečnosti toto zranění vyžádalo právě u poškozeného Petra Břízy. Znalecký posudek tedy neposkytuje spolehlivý podklad jak pro posouzení otázky, zda u poškozeného vůbec šlo o vážnou poruchu zdraví nebo vážné onemocnění, tak ani pro stanovení, zda taková újma trvala po delší dobu [§ 122 odst. 2 písm. i) tr. zákoníku].

Pokud jde o hmotnou škodu způsobenou na motocyklu poškozeného Petra Břízy, její výše nebyla rovněž náležitým způsobem objasněna. V tomto směru měly soudy k dispozici jen velmi obecný odhad škody samotným poškozeným a pak neověřené fotokopie dvou listin zpracovaných opravnou motocyklů jako odhad výše škody pro Českou pojišťovnu, a. s., pobočku v Kolíně. Z těchto

podkladů, podle nichž činí škoda částku ve výši 55 000 Kč, však nelze spolehlivě stanovit skutečnou výši škody, protože z nich není zřejmý rozsah poškození motocyklu a výše nákladů potřebných pro jeho uvedení do původního stavu. Vzhledem k údajům poškozeného (který odhaduje škodu na částku ve výši 60 000 Kč) a k odhadu škody v protokolu o nehodě (kde je uvedena částka ve výši 40 000 Kč) tedy nebylo možné vyloučit závěr, že jsem při předmětné dopravní nehodě nezpůsobil na cizím majetku větší škodu ve smyslu § 274 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku, kterou se podle § 138 odst. 1 tr. zákoníku rozumí škoda dosahující částky nejméně 50 000 Kč.

S přihlédnutím ke všem uvedeným skutečnostem **navrhuji**, aby ministr spravedlnosti podal k Nejvyššímu soudu České republiky stížnost pro porušení zákona proti rozsudku Okresního soudu v Kolíně ze dne 5. 1. 2011, č. j. 2 T 5/2011-73, ve spojení s usnesením Krajského soudu v Praze ze dne 17. 3. 2011, č. j. 8 To 63/2011-85, protože jsem přesvědčen, že citovanými rozhodnutími byl v můj neprospěch porušen zákon.

V Kolíně dne 30. 4. 2011

Petr Nový

Obnova řízení

Návrh odsouzeného na povolení obnovy řízení v otázce viny²¹¹

Vzor č. 242 – NÁVRH ODSOUZENÉHO NA POVOLENÍ OBNOVY ŘÍZENÍ V OTÁZCE VINY podle § 278 odst. 1 a § 280 odst. 3 tr. řádu

Okresnímu soudu v Příbrami
Nám. T. G. Masaryka č. 1
261 28 Příbram

ke sp. zn. 3 T 198/2010

Odsouzený Jiří Rychlík, nar. 3. 5. 1982 v Příbrami, dělník, bytem Příbram, Žižkova č. 25, tímto podává **návrh na povolení obnovy řízení** v trestní věci vedené u Okresního soudu v Příbrami pod sp. zn. 3 T 198/2010, který odůvodňuje takto:

Rozsudkem Okresního soudu v Příbrami ze dne 12. 11. 2010, č. j. 3 T 198/2010-125, jsem byl uznán vinným přečinem krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku a byl mi za to uložen trest odnětí svobody v trvání 1 roku, jehož výkon mi byl podmíněně odložen na zkušební dobu 2 roků, a dále peněžitý trest v počtu 30 celých denních sazeb s výší jedné denní sazby 200 Kč a s náhradním trestem odnětí svobody na 2 měsíce.

211. PŮRY, F.; ŠÁMAL, P.; URBÁNEK, J. *Vzory podání a rozhodnutí v trestních věcech*. 3. přepracované vydání. Praha: Linde, 2011. s. 543 – 544.

Podle zjištění soudu jsem se dopustil uvedeného přečinu tím, že dne 18. 7. 2010 kolem 21.00 hod. v obci Dubenec, okres Příbram, jsem před místním hostincem odcizil ke škodě Jaroslava Kouřila, nar. 13. 7. 1979, bytem tamtéž, jeho horské jízdní kolo tov. zn. AUTHOR MBX 50 v hodnotě 9 500 Kč. Tímto přečinem jsem byl uznán vinným na podkladě výpovědí dvou svědků, kteří mě viděli odjíždět od hostince na uvedeném jízdním kole. U hlavního líčení jsem doznal, že jsem skutečně odjížděl od hostince na tomto kole, ale bylo to jen z toho důvodu, abych zajel ke své nemocné babičce Marii Duškové a zjistil její zdravotní stav, poněvadž jsem se v hostinci dozvěděl, že se jí přitížilo a chtěl jsem co nejrychleji zjistit, o co se jedná. Proto jsem se místních lidí v hostinci dotazoval, zda jim je známo, komu patří jízdní kolo zde odstavené, abych si ho mohl půjčit. Protože nikdo z dotazovaných neznal majitele jízdního kola, odjel jsem na něm ke své babičce a u jejího domku jsem toto jízdní kolo odložil. Když jsem se po zjištění stavu babičky chtěl na jízdním kole vrátit zpět do hostince, zjistil jsem, že toto kolo někdo odcizil. Proto jsem přišel k hostinci pěšky, abych situaci vysvětlil, a zde svědci ukázali na mne jako na toho, kdo odcizil jízdní kolo jeho vlastníkov, který je mezitím začal hledat. Soud však neuvěřil této mé výpovědi.

Nyní mi vlastník předmětného jízdního kola Jaroslav Kouřil oznámil, že je objevil přebarvené, avšak jednoznačně identifikovatelné podle výrobního čísla, a to u Pavla Vomáčky, bytem v Dubenci č. 83, okres Příbram, o čemž učinil dne 9. 5. 2011 trestní oznámení na příslušné služebně Policie České republiky.

Z uvedeného je tedy zřejmé, že jsou zde nové skutečnosti a důkazy, které byly soudu dříve neznámé a které by mohly samy o sobě či ve spojení se skutečnostmi a důkazy známými už dříve odůvodnit jiné rozhodnutí o mé vině. Proto jsou podle mého názoru splněny podmínky obnovy řízení. Vzhledem k tomu **navrhuji**, aby Okresní soud v Příbrami poté, co ve veřejném zasedání vyslechne jako svědka Jaroslava Kouřila a opatří opis jeho trestního oznámení podaného na Policii České republiky, povolil obnovu řízení, které skončilo pravomocným odsuzujícím rozsudkem tohoto soudu ze dne 12. 11. 2010, č. j. T 198/2010-125, a v důsledku toho aby pak zrušil napadený rozsudek ve výroku o vině, trestu i náhradě škody.

V Příbrami dne 12. 5. 2011

Jiří Rychlík

Návrh odsouzeného na povolení obnovy řízení v otázce trestu²¹²

Vzor č. 243 – NÁVRH ODSOUZENÉHO NA POVOLENÍ OBNOVY ŘÍZENÍ V OTÁZCE TRESTU podle § 278 odst. 1 a § 280 odst. 3 tr. řádu

Okresnímu soudu v Kolíně
Jiřího z Poděbrad č. 144/III
280 23 Kolín

ke sp. zn. 1 T 175/2010

Odsouzený Marek Silný, nar. 23. 5. 1981 v Kutné Hoře, zootechnik, bytem Kolín II, Smetanova č. 253, tímto podává **návrh na povolení obnovy řízení**, které bylo pravomocně skončeno rozsudkem Okresního soudu v Kolíně ze dne 20. 8. 2010, č. j. 1 T 175/2010-145, ve spojení s usnesením Krajského soudu v Praze ze dne 16. 11. 2010, č. j. 3 To 352/2010-154.

Citovaným rozsudkem jsem byl uznán vinným přečinem ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 odst. 1, 2 písm. a) tr. zákoníku, za který mi byl uložen nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání 8 měsíců se zařazením k jeho výkonu do věznice s dozorem a trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel všeho druhu na dobu 4 roků. Mé odvolání proti tomuto výroku o trestu bylo výše uvedeným usnesením odvolacího soudu zamítnuto jako nedůvodné.

Soudy obou stupňů odůvodnily nutnost uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody skutečností, že jsem se dopustil předmětného skutku poté, co jsem již byl jednou pravomocně odsouzen pro tentýž přečin rozsudkem Okresního soudu v Kutné Hoře ze dne 27. 1. 2010, č. j. 1 T 15/2010-87, ve spojení s usnesením Krajského soudu v Praze ze dne 14. 4. 2010, č. j. 2 To 121/2010-95.

212. PÚRY, F.; ŠÁMAL, P.; URBÁNEK, J. *Vzory podání a rozhodnutí v trestních věcech*. 3. přepracované vydání. Praha: Linde, 2011. s. 548 – 550.

Z podnětu stížnosti pro porušení zákona podané ministrem spravedlnosti v můj prospěch byl však rozsudkem Nejvyššího soudu České republiky ze dne 15. 12. 2010, sp. zn. 4 Tz 67/2010, zrušen v celém rozsahu rozsudek Okresního soudu v Kutné Hoře ze dne 27. 1. 2010, č. j. 1 T 15/2010-87, ve spojení s usnesením Krajského soudu v Praze ze dne 14. 4. 2010, č. j. 2 To 121/2010-95, včetně všech dalších obsahově navazujících rozhodnutí a věc byla vrácena k novému projednání a rozhodnutí Okresnímu soudu v Kutné Hoře. Tento soud mne pak svým rozsudkem ze dne 10. 3. 2011, č. j. 1 T 15/2010-110, podle § 226 písm. c) tr. řádu zprostil obžaloby. Rozsudek nabyl právní moci dne 29. 3. 2011.

Vzhledem k uvedeným skutečnostem nelze na mne hledět jako na osobu, která již dříve spáchala trestný čin ohrožení pod vlivem návykové látky, jehož se týkal zrušený rozsudek Okresního soudu v Kutné Hoře. Tím odpadla i přitěžující okolnost spočívající v recidivě, o níž Okresní soud v Kolíně i Krajský soud v Praze především opíraly argumentaci o nutnosti uložit mi nepodmíněný trest odnětí svobody v případě shora uvedeného druhého odsouzení. Jiné skutečnosti charakterizující mou osobu ani spáchaný přečin podle mého názoru i podle závěrů napadených rozhodnutí neodůvodňovaly uložení takto přísného trestu.

Domnívám se tedy, že vyšla najevo nová skutečnost, pro kterou ve spojení se skutečnostmi a důkazy již dříve známými lze mít za to, že nepodmíněný trest odnětí svobody, který mi byl uložen, je ve zřejmém nepoměru k povaze a závažnosti spáchaného činu i k mým osobním poměrům. Proto **navrhuji**, aby Okresní soud v Kolíně ve veřejném zasedání po provedení důkazu trest-

ním spisem vedeným u Okresního soudu v Kutné Hoře pod sp. zn. 1 T 15/2010 vydal usnesení, jímž se povoluje obnova řízení, které skončilo pravomocným rozsudkem Okresního soudu v Kolíně ze dne 20. 8. 2010, č. j. 1 T 175/2010-145, ve spojení s usnesením Krajského soudu v Praze ze dne 16. 11. 2010, č. j. 3 To 352/97-154, aby zrušil napadená rozhodnutí ve výroku o trestu odnětí svobody a trestu zákazu činnosti a aby zrušil též další rozhodnutí obsahově navazující na zrušenou část citovaných rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž jejich zrušením dojde, pozbydou podkladu.

V Kolíně dne 15. 4. 2011

Marek Silný

Vzory rozhodnutí

Dovolání

Výzva k odstranění vad dovolání podaného obhájcem obviněného²¹³

**Vzor č. 239 – VÝZVA K ODSTRANĚNÍ VAD DOVOLÁNÍ
PODANÉHO OBHÁJCEM OBVINĚNÉHO
podle § 265h odst. 1 tr. řádu**

2 T 173/2010-271

JUDr. Jiří Pochvový
advokátní kancelář
Benešova č. 58
547 01 Náchod

V Náchodě dne 14. 12. 2010

Věc: Výzva k odstranění vad obsahu dovolání podaného za obviněného Milana Strnulého, nar. 23. 5. 1989, ve věci vedené u Okresního soudu v Náchodě pod sp. zn. 2 T 173/2010

Předseda senátu Okresního soudu v Náchodě Vás tímto podle § 265h odst. 1 tr. řádu **vyzývá k odstranění vad** obsahu dovolání, které jste podal dne 9. 12. 2010 za obviněného Milana Strnulého, nar. 23. 5. 1989, proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 5. 10. 2010, č. j. 3 To 289/2010-251, v trestní věci vedené u Okresního soudu v Náchodě pod sp. zn. 2 T 173/2010. Toto dovolání totiž neobsahuje všechny náležitosti stanovené podle § 265f odst. 1 tr. řádu, protože v něm není uveden konkrétní důvod dovolání odkazem na ustanovení § 265b odst. 1 písm. a) až l) tr. řádu, o které se dovolání opírá. Ve Vámi podaném dovolání chybí rovněž konkrétní návrh toho, jak má dovolací soud rozhodnout o podaném dovolání (§ 265k až § 265m tr. řádu).

K odstranění uvedených vad dovolání Vám stanovím **lhůtu dvou týdnů** od doručení této výzvy. Nebudou-li vady Vámi podaného dovolání v této lhůtě odstraněny, dovolací soud ho podle § 265i odst. 1 písm. d) tr. řádu odmítne pro nesplnění náležitostí obsahu dovolání.

Předseda senátu:
JUDr. Vladimír Pečenka, v. r.

Za správnost vyhotovení:

213. PŮRY, F.; ŠÁMAL, P.; URBÁNEK, J. *Vzory podání a rozhodnutí v trestních věcech*. 3. přepracované vydání. Praha: Linde, 2011. s. 535 – 536.

Obnova řízení

Rozhodnutí o zamítnutí návrhu na povolení obnovy řízení, protože návrh byl podán osobou neoprávněnou²¹⁴

**Vzor č. 244 – ROZHODNUTÍ O ZAMÍTNUTÍ NÁVRHU
NA POVOLENÍ OBNOVY ŘÍZENÍ, PROTOŽE
NÁVRH BYL PODÁN OSOBOU NEOPRÁVNĚNOU,
podle § 283 písm. a) tr. řádu
(enunciát)**

5 T 237/2010-243

USNESENÍ

Okresní soud v Písku rozhodl dne 23. 3. 2011 v neveřejném zasedání v Písku o návrhu poškozeného Petra Pokorného, nar. 4. 7. 1982 ve Strakonících, prodavače, bytem Písek, Otavská č. 37/5, na povolení obnovy řízení, který směřuje proti výroku pravomocného rozsudku Okresního soudu v Písku ze dne 23. 11. 2010, č. j. 5 T 237/2010-230, jímž bylo vysloveno, že obžalovanému Václavu Dětrichovi, nar. 13. 10. 1975 ve Volarech, soukromému zemědělci, bytem Bernartice č. 232, okr. Písek, se podle § 206 odst. 1 tr. zákoníku ukládá trest odnětí svobody v trvání 10 měsíců a podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku se výkon tohoto trestu podmíněně odkládá na zkušební dobu 2 roků, t a k t o :

Podle § 283 písm. a) tr. řádu se návrh na povolení obnovy **zamítá**, protože byl podán osobou neoprávněnou.

214. PÚRY, F.; ŠÁMAL, P.; URBÁNEK, J. *Vzory podání a rozhodnutí v trestních věcech*. 3. přepracované vydání. Praha: Linde, 2011. s. 550 – 551.

Rozhodnutí o zamítnutí návrhu na povolení obnovy řízení směřujícího proti rozhodnutí, nemuž není onbova přípustná²¹⁵

**Vzor č. 245 – ROZHODNUTÍ O ZAMÍTNUTÍ NÁVRHU
NA POVOLENÍ OBNOVY ŘÍZENÍ SMĚŘUJÍCÍHO
PROTI ROZHODNUTÍ, PROTI NĚMUŽ
NENÍ OBNOVA PŘÍPUSTNÁ,
podle § 283 písm. b) tr. řádu
(enunciát)**

1 T 87/2010-244

USNESENÍ

Okresní soud v Pelhřimově rozhodl dne 23. 3. 2011 v neveřejném zasedání v Pelhřimově o návrhu odsouzeného Petra Šebka, nar. 12. 11. 1985 v Pacově, instalatéra, bytem Pelhřimov, Táboritská č. 72, aby byla povolena obnova řízení, které skončilo pravomocným usnesením tohoto soudu ze dne 24. 11. 2010, č. j. 1 T 87/2010-235, jímž bylo vysloveno, že se podle § 83 odst. 1 tr. zákoníku nařizuje výkon trestu odnětí svobody v trvání 15 měsíců, který byl uložen odsouzenému Petru Šebkovi rozsudkem Okresního soudu v Pelhřimově ze dne 14. 4. 2010, č. j. 1 T 87/2010-213, a původně podmíněně odložen na zkušební dobu 3 roků, t a k t o :

Podle § 283 písm. b) tr. řádu se návrh na povolení obnovy **zamítá**, protože směřuje proti rozhodnutí, stran něhož obnova není přípustná.

215. PÚRY, F.; ŠÁMAL, P.; URBÁNEK, J. *Vzory podání a rozhodnutí v trestních věcech*. 3. přepracované vydání. Praha: Linde, 2011. s. 552.

Rozhodnutí o zamítnutí návrhu na povolení obnovy řízení, jehož obnova je vyloučena²¹⁶

**Vzor č. 246 – ROZHODNUTÍ O ZAMÍTNUTÍ NÁVRHU
NA POVOLENÍ OBNOVY ŘÍZENÍ, JEHOŽ
OBNOVA JE VYLOUČENA,
podle § 283 písm. c) tr. řádu
(enunciát)**

5 Nt 63/2011-4

USNESENÍ

Okresní soud v Rokycanech rozhodl dne 12. 5. 2011 v neveřejném zasedání v Rokycanech o návrhu státního zástupce Okresního státního zastupitelství v Rokycanech ze dne 13. 4. 2011, č. j. ZT 63/2011-8, aby byla povolena obnova řízení v neprospěch Zdeňka Šamořila, nar. 5. 6. 1981 v Plzni, automechanika, bytem Rokycany, Pražská č. 4, které se proti němu vedlo u Policie České republiky, Okresního úřadu vyšetřování v Rokycanech pod ČVS: OVV 356/2007-Ho pro trestný čin zpronevěry podle 248 odst. 1 tr. zák. a které skončilo pravomocným usnesením státního zástupce Okresního státního zastupitelství v Rokycanech ze dne 25. 9. 2007, č. j. ZT 492/2007-15, o zastavení trestního stíhání podle § 172 odst. 1 písm. c) tr. řádu, t a k t o :

Podle § 283 písm. c) tr. řádu se návrh na povolení obnovy **zamítá**, protože obnova v neprospěch obviněného je vyloučena z důvodu, že zanikla trestnost činu [§ 279 písm. a) tr. řádu, § 67 odst. 1 písm. d) tr. zák., § 34 odst. 1 písm. e) tr. zákoníku].

216. PÚRY, F.; ŠÁMAL, P.; URBÁNEK, J. *Vzory podání a rozhodnutí v trestních věcech*. 3. přepracované vydání. Praha: Linde, 2011. s. 553.

Rozhodnutí o zamítnutí návrhu na povolení obnovy řízení, který není důvodný²¹⁷

**Vzor č. 247 – ROZHODNUTÍ O ZAMÍTNUTÍ NÁVRHU NA
POVOLENÍ OBNOVY ŘÍZENÍ, KTERÝ NENÍ DŮVODNÝ,
podle § 283 písm. d) tr. řádu
(enunciát)**

1 T 163/2010-198

USNESENÍ

Okresní soud v Semilech rozhodl dne 16. 11. 2011 ve veřejném zasedání v Semilech o návrhu odsouzeného Jaroslava Polomského, nar. 27. 2. 1982 v Trutnově, zahradníka, bytem Semily, Zborovská č. 45, t. č. ve výkonu trestu odnětí svobody ve věznici v Liberci, na povolení obnovy řízení proti výroku pravomocného rozsudku Okresního soudu v Semilech ze dne 7. 12. 2010, č. j. 1 T 163/2010-182, kterým bylo vysloveno, že se uznává vinným zločinem znásilnění podle § 185 odst. 1, 2 písm. a) tr. zákoníku a že se mu za to ukládá podle § 185 odst. 2 tr. zákoníku nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání 3 roků, pro jehož výkon se podle § 56 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku zařazuje do věznice s ostrahou, t a k t o :

Podle § 283 písm. d) tr. řádu se návrh odsouzeného na povolení obnovy řízení **zamítá**, protože nebyly shledány důvody obnovy řízení podle § 278 tr. řádu.

217. PŮRY, F.; ŠÁMAL, P.; URBÁNEK, J. *Vzory podání a rozhodnutí v trestních věcech*. 3. přepracované vydání. Praha: Linde, 2011. s. 554.

Rozhodnutí o vyhovění návrhu na povolení obnovy řízení směřujícímu proti výroku o vině²¹⁸

**Vzor č. 248 – ROZHODNUTÍ O VYHOVĚNÍ NÁVRHU
NA POVOLENÍ OBNOVY ŘÍZENÍ SMĚŘUJÍCÍMU
PROTI VÝROKU O VINĚ
podle § 284 odst. 1 tr. řádu
(enunciát)**

9 T 235/2010-231

USNESENÍ

Okresní soud v Karviné rozhodl dne 11. 2. 2011 ve veřejném zasedání v Karviné o návrhu odsouzeného Zbyňka Kráčela, nar. 25. 6. 1979 v Novém Jičíně, horníka, bytem Karviná – Šumbark, Střední č. 252/5, na povolení obnovy řízení směřujícím proti výroku pravomocného rozsudku Okresního soudu v Karviné ze dne 14. 10. 2010, č. j. 9 T 235/2010-214, kterým bylo vysloveno, že se nyní odsouzený Zbyněk Kráčel uznává vinným zločinem těžkého ublížení na zdraví podle § 145 odst. 1 tr. zákoníku, t a k t o :

Podle § 284 odst. 1 tr. řádu se ve prospěch odsouzeného Zbyňka Kráčela **povoluje obnova řízení**, které skončilo pravomocným rozsudkem Okresního soudu v Karviné ze dne ze dne 14. 10. 2010, č. j. 9 T 235/2010-214, ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 12. 2010, č. j. 12 To 355/2010-223, protože vyšly najevo důkazy soudu dříve neznámé, které by mohly samy o sobě odůvodnit jiné rozhodnutí o vině (§ 278 odst. 1 tr. řádu).

V důsledku toho **se zrušuje** rozsudek Okresního soudu v Karviné ze dne 14. 10. 2010, č. j. 9 T 235/2010-214, v celém rozsahu, dále rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 12. 2010, č. j. 12 To 355/2010-223, v celém rozsahu, jakož i další na ně obsahově navazující rozhodnutí, pokud jejich zrušením pozbyla podkladu.

218. PÚRY, F.; ŠÁMAL, P.; URBÁNEK, J. *Vzory podání a rozhodnutí v trestních věcech*. 3. přepracované vydání. Praha: Linde, 2011. s. 556.

Rozhodnutí o vyhovění návrhu na povolení obnovy řízení směřujícímu proti výroku o vině za jeden trestný čin při vícečinném souběhu²¹⁹

**Vzor č. 249 – ROZHODNUTÍ O VYHOVĚNÍ NÁVRHU
NA POVOLENÍ OBNOVY ŘÍZENÍ SMĚŘUJÍCÍMU
PROTI VÝROKU O VINĚ ZA JEDEN TRESTNÝ ČIN
PŘI VÍCEČINNÉM SOUBĚHU
podle § 284 odst. 1 tr. řádu
(enunciát)**

4 T 16/2011-134

USNESENÍ

Okresní soud v Pardubicích rozhodl dne 25. 8. 2011 ve veřejném zasedání v Pardubicích o návrhu odsouzeného Ivana Petrouše, nar. 28. 11. 1985 v Chrudimi, řidiče, bytem Pardubice, Závodní č. 7, na povolení obnovy řízení směřujícímu proti výroku pravomocného rozsudku Okresního soudu v Pardubicích ze dne 16. 2. 2011, č. j. 4 T 16/2011-121, kterým bylo vysloveno, že obžalovaný Ivan Petrouš se uznává vinným kromě jiného též přečinem krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku spáchaným tím, že dne 22. 12. 2010 kolem 16.00 hod. v Pardubicích odcizil z oddělení Foto – Video obchodního domu ElectroWorld na Palackého třídě č. 2748 digitální fotoaparát zn. Panasonic DMC TZ10 S v ceně 8 500 Kč, t a k t o :

Podle § 284 odst. 1 tr. řádu se ve prospěch odsouzeného Ivana Petrouše **povoluje obnova řízení**, které skončilo pravomocným rozsudkem Okresního soudu v Pardubicích ze dne 16. 2. 2011, č. j. 4 T 16/2011-121, protože vyšly najevo nové důkazy soudu dříve neznámé, které by ve spojení s důkazy soudu již známými mohly odůvodnit jiné rozhodnutí o vině (§ 278 odst. 1 tr. řádu).

V důsledku toho **se zrušuje** rozsudek Okresního soudu v Pardubicích ze dne 16. 2. 2011, č. j. 4 T 16/2011-121, ve výroku, jímž byl obžalovaný Ivan Petrouš uznán vinným přečinem krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku spáchaným tím, že dne 22. 12. 2010 kolem 16.00 hod. v Pardubicích odcizil z oddělení Foto – Video obchodního domu ElectroWorld na Palackého třídě č. 2748 digitální fotoaparát zn. Panasonic DMC TZ10 S v ceně 8 500 Kč. Dále se citovaný rozsudek zrušuje ve výroku, že se obžalovanému ukládá podle § 43 odst. 1 a § 173 odst. 1 tr. zákoníku úhrnný trest odnětí svobody v trvání 2 a 1/2 roku, pro jehož výkon se zařazuje podle § 56 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku do věznice s ostrahou, a ve výroku, že podle § 228 odst. 1 tr. řádu je obžalovaný povinen zaplatit poškozené obchodní společnosti ElectroWorld, s. r. o., se sídlem v Praze 9, Chlumecká č. 1531, jako náhradu škody peněžní částku ve výši

219. PŮRY, F.; ŠÁMAL, P.; URBÁNEK, J. *Vzory podání a rozhodnutí v trestních věcech*. 3. přepracované vydání. Praha: Linde, 2011. s. 558 - 559.

8 500 Kč, protože tyto výroky mají podklad ve výroku o vině, který byl zrušen (§ 284 odst. 1 věta první a druhá tr. řádu).

Zrušují se též všechna další rozhodnutí obsahově navazující na zrušené části citovaného rozsudku, pokud jejich zrušením pozbyla podkladu.

Jinak zůstává napadený rozsudek nedotčen.

Rozhodnutí o vyhovění návrhu na povolení obnovy řízení ve výroku o trestu v neprospěch obviněného²²⁰

**Vzor č. 250 – ROZHODNUTÍ O VYHOVĚNÍ NÁVRHU
NA POVOLENÍ OBNOVY ŘÍZENÍ VE VÝROKU
O TRESTU V NEPROSPĚCH OBVINĚNÉHO
podle § 284 odst. 1 tr. řádu
(enunciát)**

2 T 75/2010-132

USNESENÍ

Okresní soud v Benešově rozhodl dne 27. 11. 2012 ve veřejném zasedání v Benešově o návrhu státního zástupce Okresního státního zastupitelství v Benešově na povolení obnovy, směřujícím v neprospěch odsouzeného proti výroku pravomocného rozsudku Okresního soudu v Benešově ze dne 18. 3. 2010, č. j. 2 T 75/2010-123, kterým bylo vysloveno, že obžalovanému Jiřímu Plškovi, nar. 15. 10. 1982 v Benešově, soukromému podnikateli, bytem Benešov, Pražská č. 17, se ukládá podle § 147 odst. 2 tr. zákoníku a § 67 odst. 2 písm. b), odst. 3 tr. zákoníku peněžitý trest ve výměře 100 celých denních sazeb s jednou denní sazbou ve výši 300 Kč a podle § 69 odst. 1 tr. zákoníku se stanoví náhradní trest odnětí svobody v trvání 5 měsíců, t a k t o :

Podle § 284 odst. 1 tr. řádu se v neprospěch odsouzeného **povoluje obnova řízení**, které skončilo pravomocným rozsudkem Okresního soudu v Benešově ze dne 18. 3. 2010, č. j. 2 T 75/2010-123, protože vyšly najevo skutečnosti a důkazy soudu dříve neznámé, které by mohly ve spojení se skutečnostmi a důkazy známými soudu již dříve vést k závěru, že vzhledem k nim původně uložený druh trestu je ve zřejmém rozporu s účelem trestu (§ 278 odst. 1 tr. řádu).

V důsledku toto se napadený rozsudek **částečně zrušuje**, a to ve výroku, že obžalovanému Jiřímu Plškovi se ukládá podle § 147 odst. 2 tr. zákoníku a § 67

220. PŮRY, F.; ŠÁMAL, P.; URBÁNEK, J. *Vzory podání a rozhodnutí v trestních věcech*. 3. přepracované vydání. Praha: Linde, 2011. s. 560 - 561.

odst. 2 písm. b), odst. 3 tr. zákoníku peněžitý trest ve výměře 100 celých denních sazeb s jednou denní sazbou ve výši 300 Kč a podle § 69 odst. 1 tr. zákoníku se stanoví náhradní trest odnětí svobody v trvání 5 měsíců (§ 284 odst. 1 věta první tr. řádu).

Jinak zůstává napadený rozsudek nedotčen.

**Stížnost obviněného proti rozhodnutí, kterým byla povolena obnova řízení
v neprospěch obviněného²²¹**

**Vzor č. 251 – STÍŽNOST OBVINĚNÉHO PROTI
ROZHODNUTÍ, KTERÝM BYLA POVOLENA OBNOVA
ŘÍZENÍ V NEPROSPĚCH OBVINĚNÉHO,
podle § 286 odst. 3 tr. řádu**

Krajskému soudu v Praze
nám. Kinských č. 5
150 75 Praha 5

prostřednictvím

Okresního soudu v Benešově
Masarykovo nám. č. 223
256 45 Benešov

ke sp. zn. 2 T 75/2010

Obviněný Jiří Plšek, nar. 15. 10. 1982 v Benešově, soukromý podnikatel,
bytem Benešov, Pražská č. 17, tímto podává

s t í ž n o s t

proti usnesení Okresního soudu v Benešově ze dne 27. 11. 2012, č. j.
2 T 75/2010-132, jímž byla v můj neprospěch povolena obnova řízení v trest-
ní věci vedené u téhož soudu pod sp. zn. 2 T 75/2010. Toto usnesení mi bylo
doručeno dne 17. 12. 2012.

Citovaným usnesením vyhověl Okresní soud v Benešově návrhu státního
zástupce Okresního státního zastupitelství v Benešově a v neprospěch obvi-
něného povolil obnovu řízení, které skončilo pravomocným rozsudkem
Okresního soudu v Benešově ze dne 18. 3. 2010, č. j. 2 T 75/2010-123, proto-

221. PŮRY, F.; ŠÁMAL, P.; URBÁNEK, J. *Vzory podání a rozhodnutí v trestních věcech.*
3. přepracované vydání. Praha: Linde, 2011. s. 562 - 563.

že podle názoru soudu vyšly najevo skutečnosti a důkazy soudu dříve neznámé, které by mohly ve spojení se skutečnostmi a důkazy známými soudu již dříve vést k závěru, že vzhledem k nim je původně uložený druh trestu ve zřejmém rozporu s účelem trestu (§ 278 odst. 1 tr. řádu). V důsledku toho byl napadený rozsudek částečně zrušen, a to ve výroku o trestu, jímž mi byl podle § 147 odst. 2 tr. zákoníku a § 67 odst. 2 písm. b), odst. 3 tr. zákoníku uložen peněžitý trest ve výměře 100 celých denních sazeb s jednou denní sazbou ve výši 300 Kč a podle § 69 odst. 1 tr. zákoníku byl stanoven náhradní trest odnětí svobody v trvání 5 měsíců (§ 284 odst. 1 věta první tr. řádu). Jinak zůstal napadený rozsudek nedotčen.

S tímto rozhodnutím o povolení obnovy řízení v můj neprospěch nesouhlasím, protože podle mého názoru je obnova řízení vyloučena ustanovením § 279 písm. b) tr. řádu. V době, kdy soud prvního stupně vydal napadené usnesení, už totiž uplynula lhůta v délce jedné poloviny promlčecí doby přečinu, o kterém se vedlo trestní stíhání. Proti mně bylo v projednávané věci vedeno trestní stíhání pro přečin těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 147 odst. 1, 2 tr. zákoníku, za který zákon dovoluje uložit trest odnětí svobody na 6 měsíců až 4 roky. Jde tedy o trestný čin, jehož horní hranice převyšuje 3 roky a nepřevyšuje 5 let. Na takový trestný čin stanoví zákon podle § 34 odst. 1 písm. d) tr. zákoníku promlčecí dobu trestní odpovědnosti v trvání 5 let, její polovina činí 2 a 1/2 roku. Výše uvedený rozsudek Okresního soudu v Benešově ze dne 18. 3. 2010, č. j. 2 T 75/2010-123, přitom nabyl právní moci dnem jeho vyhlášení, tj. dne 18. 3. 2010, takže doba 2 a 1/2 roku, v níž bylo možné podat návrh na obnovu řízení v můj neprospěch, uplynula dnem 18. 9. 2012 (viz též ustanovení § 60 odst. 2 tr. řádu), ovšem soud prvního stupně rozhodl o povolení obnovy řízení až dne 27. 11. 2012, tj. v době, kdy to již bylo vyloučeno ustanovením § 279 písm. b) tr. řádu. Protože doba uvedená v tomto ustanovení není promlčecí dobou, nemají vliv na její běh ani okolnosti, které jinak způsobují stavení či přerušování promlčecí doby trestní odpovědnosti (§ 34 odst. 3, 4 tr. zákoníku).

Vzhledem ke všem zmíněným skutečnostem **navrhuji**, aby Krajský soud v Praze vyhověl mé stížnosti, aby z jejího podnětu zrušil napadené usnesení Okresního soudu v Benešově a sám rozhodl tak, že návrh státního zástupce Okresního státního zastupitelství v Benešově na povolení obnovy řízení, vedeného u Okresního soudu v Benešově pod sp. zn. 2 T 75/2010, který byl podán v můj neprospěch, se podle § 283 písm. c) tr. řádu zamítá.

V Benešově dne 18. 12. 2012

Jiří Plšek

Resumé

Opravné prostředky v trestním řízení mají zejména odstraňovat a napravovat omyly a chyby, které se vyskytly v průběhu řízení, slouží tedy k přezkumu a nápravě právních i skutkových vad. Dělí se na řádné a mimořádné. Mezi řádné opravné prostředky patří odvolání, stížnost a odpor, do skupiny mimořádných opravných prostředků patří dovolání, stížnost pro porušení zákona a obnova řízení.

Základním předpokladem stability pravomocných rozhodnutí v trestním řízení je jejich nezměnitelnost. Nelze vyloučit závažné pochybení, jež má za následek takovou vadu pravomocného rozhodnutí orgánu činného v trestním řízení, že setrvat na jeho závaznosti a nezměnitelnosti by bylo narušením spravedlivého a správného rozhodování. K průlomům do právní moci by mělo docházet zcela výjimečně, a jen pokud je to nezbytné a nelze trvat na stabilitě rozhodnutí.

Dovolání bylo zavedeno do českého právního řádu novelou trestního řádu v roce 2001. Tento mimořádný opravný prostředek směřuje k nápravě taxativně vyjmenovaných vad nejzávažnějších typů rozhodnutí soudů nebo pro přezkum uloženého trestu odnětí svobody na doživotí. Dovoláním je možné odstranit jen právní vady pravomocných soudních rozhodnutí a jeho předmětem může být jen rozhodnutí soudu ve věci samé, pokud soud rozhodl ve druhém stupni a zákon to připouští.

Stížnost pro porušení zákona lze podat proti pravomocnému rozhodnutí soudu a státního zástupce, jímž byl porušen zákon nebo které byly učiněny na základě vadného postupu řízení. Tento mimořádný opravný prostředek slouží k nápravě právních vad i nedostatků ve skutkovém zjištění, pokud jsou tyto nedostatky důsledkem vadného právního hodnocení skutku nebo vadného postupu řízení. Stížnost pro porušení zákona je oprávněn podat pouze ministr spravedlnosti.

Obnova řízení je mimořádný opravný prostředek, kterým lze napadnout jen některá pravomocná rozhodnutí, jimiž skončilo trestní stíhání. Používá se pro odstranění nedostatků ve skutkových zjištěních, neboť v tu dobu nebyly známy všechny rozhodné skutečnosti a důkazy, které vyšly najevo až po nabytí právní moci původního rozhodnutí. Posuzuje se otázka, zda nové důkazy a skutečnosti, jež byly dříve orgánům činným v trestním řízení neznámé, by mohly odůvodnit jiné rozhodnutí.

Abstract

Remedies in criminal proceedings are designed in particular to remedy and rectify errors and mistakes occurring in the course of the proceeding, and as such serve for the review and rectification of both legal and factual defects. Remedies may be ordinary or extraordinary. Ordinary remedies include appeal, complaint and protest, while extraordinary remedies include extraordinary appeal, complaint for breach of law and renewal of proceeding.

The principal prerequisite for the stability of final and enforceable decisions in criminal proceedings is their unchangeability. It is impossible to rule out a serious error, and such a defect in the final and enforceable decision of a law enforcement or judicial body may occur as a result that insisting on its binding and unchangeable nature would disrupt fair and correct decision-making. The finality and enforceability of a decision ought to be pierced in exceptional cases only, and then only when it is necessary and when the stability of the decision cannot be insisted on.

Extraordinary appeal was introduced into the Czech legal order by the 2001 amendment to the Criminal Code. This extraordinary legal remedy serves to remedy enumerated defects in the most important types of court decisions, or to review life sentences. Extraordinary appeal can only be used to remedy legal defects in final and enforceable court decisions, and it may only concern a court decision on merit, if the court decided in the second instance and the law so permits.

Complaint for breach of law may be filed against a final and enforceable decision of a court and a public prosecutor which breached the law or which was made on the basis of defective process. This extraordinary remedy serves to remedy legal defects and inadequacies in factual findings, where such inadequacies result from a defective legal assessment of an act or from defective process. Only the justice minister is authorized to file a complaint for breach of law.

Renewal of proceeding is an extraordinary remedy that may be used to challenge only certain final and enforceable decisions by virtue of which a criminal prosecution ended. It is used to address inadequacies in factual findings in cases where not all the relevant facts and evidence were known at the time, and only came to light after the

original decision entered into force. Assessment is made as to whether the new evidence and facts previously not known to law enforcement and judicial bodies might substantiate a different decision.

Název práce v českém jazyce

Mimořádné opravné prostředky v trestním řízení

Klíčová slova v českém jazyce

Mimořádné opravné prostředky, trestní právo procesní, trestní řízení, dovolání, stížnost pro porušení zákona, obnova řízení

Název práce v anglickém jazyce

Extraordinary remedies in criminal proceedings

Klíčová slova v anglickém jazyce

Extraordinary remedies in criminal proceedings, criminal procedural law, criminal proceedings, review of an appeal, complaint for the breach of law, renewal of proceedings